СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ *САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА* ● ПИСАН *ИЈЕКАВСКИМ* ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА IV ● БРОЈ 38 ● ЈАНУАР 2019. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ

ДУШКО НЕДИНИЋ

Након 80 година коначно ћемо имати реконструисан мост у центру града

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ РАЧА

ДР НЕНАД САВКОВИЋ

Трудимо се да улажемо у људе, јер су они наше највеће богатство

СРБИ У МАКЕДОНИЈИ ПРОСЛАВИЛИ НАЦИОНАЛНИ ПРАЗНИК - САВИНДАН

ЧУВАЈУЋИ УСПОМЕНУ НА СВЕТОГ САВУ, ЧУВАМО СЕБЕ

» ЗВАНИЧНИЦИ НА СВЕТОСАВСКОЈ АКАДЕМИЈЕ У СКОПЉУ: Сергеј Александрович Баздникин, Лепа Бабић, Александар Марковић, Миодраг Линта, Иван Стоилковић, Душанка Дивјак Томић, Зоран Заев, Драган Недељковић , Александар Вулин и Гордана Јовић Стојковска

СВЈЕДОК ЗЛОЧИНА У НДХ

Јоргић: И сад чујем врисак сиротица из Кометника

ДР МИЛАН МИЦИЋ

Колонистичка насеља (1920- 1941)

Српско коло **доноси фељтон о колонизационом процесу у периоду 1920-1941. године када је формирана 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи**

КАКО ЈЕ ЛИВАЊСКО ПОЉЕ ОСТАЛО БЕЗ СРБА

Олуја завршила започето 1941. године

ДЕЛЕГАЦИЈА РЕЗЕРВНИХ ВОЈНИХ СТАРЈЕШИНА И ВЕТЕРАНА РСК У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ

ВЕТЕРАНИ РСК: Хрватско правосуђе има задатак да у политички мотивисаним процесима докаже да су Срби агресори!

УВОДНИК

» Пише: *Трифко Ђоровић*

Залудне молитве заједничке

Јануар је мјесец празника у коме славимо Божић, Светог Архиђакона Стефана, Републику Српску, чекамо нашу православну Нову годину, пливајући за Часним крстом прослављамо Богојављење и творца српске аутокефалности Светог Саву.

Посљедњих година постало је уобичајено да се треће недјеље у јануару готово у свим епархијама СПЦ на простору Хрватске, заједно са римокатолицима обиљежавају молитвене осмине за јединство хришћана. Као образложење оваквих дешавања најчешће се наводи жеља за релаксирањем односа и смањењем напетости између српског и хрватског народа. На први поглед такво образложење дјелује веома прагматично јер се тиме стварају услови за нормалнији живот повратника и толико потребан мир. Међутим, у пракси асимилација српског народа у Хрватској не јењава. По хрватским градовима постала је права егзотика срести грађанина који се јавно изјашњава као Србин.

Мада многим Србима протјераним са простора Хрватске и Федерације БиХ није било по вољи што је СПЦ уопште прихватила учешће у раду Мјешовите комисије која се бавила улогом и одговорношћу кардинала Алојзија Степинца, показало се да у таквој одлуци има пуно мудрости. **Епилог је такав да од канонизације Степинца, бар за сада, нема ништа. У међувремену откривају се и нови документи који доказују да је Степинац итекако био упознат са усташким злочинима. Један од њих је и недавно објављени досије откривен у Архиву Војводине.** Свједочанство на 300 страница поткријепљено је са 63 аутентичне фотографије у коме су детаљно описана звјерства над Србима и Јеврејима почињена 1941. и 1942. године у логорима у Јасеновцу и Новој Градишки. Досије садржи дописе људи који су се обраћали вишим структурама Њемачке или Комесаријату за избјеглице да их заштите од дивљања усташа, а претпоставља се да их је састављао заповједник њемачке службе безбједности у тада окупираном Београду, који је био директно потчињен Гестапоу.

Да су Нијемци били шокирани бруталношћу усташких злочина тврди и професор др Гидеон Грајф, главни истраживач Института за холокауст „Шем олам" у Израелу. Он је радећи студију „Јасеновац, Аушвиц Балкана" подсјетио да су Нијемци у својим извјештајима били шокирани бруталношћу усташа. **На основу снимака које су амерички авиони, пред крај Другог свјетског рата, направили надлијетајући Јасеновац, Грајф је утврдио да су се масовне гробнице простирале на 10 квадратних километара што, према његовим ријечима, доказује да број жртава овог злогласног логора не може бити мањи од 700.000.** Док су Нијемци гледали да не упрљају руке у Аушвицу, Грајф је утврдио 57 начина на који су усташе убијале жртве, наглашавајући монструозност пројекта "ко ће убити највећи број логораша током једне ноћи".

Напад је најбоља одбрана, најновија је тактика Хрватске бискупске конференције. Тако би се најједноставније могло описати писмо упућено патријарху Иринеју у коме га бискупи критикују за "одсуство хришћанског разумевања и опроста, али и за ширење мржње према Хрватима и подстицање на рат". Писмо пуно тешких ријечи потписало је 19 високо котираних хрватских црквених великодостојника, међу којима је и свих 5 надбискупа. **Довољан разлог да закључимо да су узалудне, беспотребне, па и лицемјерне све молитве заједничке.**

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: ***Савез Срба из региона***
Главни и одговорни уредник: **Трифко Ђоровић**
Лектор: **Драгана Бокун**
Веб администратор: **Милисав Шапић**
Редакција: **Жељко Ђекић, Сњежана Станишић и Јелена Рокнић**
Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Весна Вуковић, Ратко Бубало, Шпиро Лазиница (правни савјети)**
Адреса: **Краљице Марије 47, Београд**
Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
Телефон: **011/3820–250, 021/6613–600**
Сајт: **www. ssr. org. rs**
Тираж: **31.000 примјерака**
Дизајн и прелом: **Студио *Хум*, Барајево**
Штампа: **Штампарија *Графопродукт*,** Нови Сад
Лист излази посљедњег дана у мјесецу.
Рукописи и фотографије се не враћају.
ISSN 2466-3476

Штампање Српског кола помогли су Министарство културе и информисања Републике Србије, Општина Петровац на Млави и Општина Рача

ЛИНТА СА ПРЕДСЈЕДНИКОМ ОПШТИНЕ РАЧА О ПРОБЛЕМИМА ДЕВЕТ ИЗБЈЕГЛИЧКИХ ПОРОДИЦА

Преговори око смањења цијене откупа избјегличких станова у Рачи Крагујевачкој

На иницијативу 9 избјегличких породица који живе у стамбеној згради која се налази у улици Павла Цукића бр. 4 у Рачи Крагујевачкој народни посланик Миодраг Линта договорио је састанак са предсједником општине Ненадом Савковићем. Састанку, који је одржан 24. јануара, присуствовали су предсједник општине Рача Крагујевачка Ненад Савковић, Миодраг Линта, његови сарадници Миле Шапић и Милан Гомирац и три представника станара Љубан Миланковић, Младен Николић и Жељка Радојчић. Тема састанка је била висока цијена откупа станова у којима избјегличке породице живе дуги низ година и санација зграде.

Комесаријат за избјеглице и миграције је 1996. године, у горе наведеној згради, купио 10 станова за избјеглице од извођача радова ДГП Казимир Вељковић из Крагујевца, а приватна лица су купила преосталих 10 станова. Једна избјегличка породица је вратила стан јер је ријешила стамбено питање. Зграда се налази у веома лошем стању: кров прокишњава, фасада је оштећена, а на дијеловима зграде цури вода из шупљих олука. У становима је трула столарија и има прозора који се не могу отварати. По зидовима има доста мрља од цурења воде, а у купатилима отпада керамика. Терасе су, такође, оштећене јер се виде арматуре на мјестима гдје је отпао бетон. У подруму цури вода, и за вријеме кишних дана буде око пола метра воде. Зграда нема централно гријање иако су у становима постављени радијатори и цијевни развод. Предвиђене просторије у подруму за котларницу су празне, неосвијетљене и нечисте. Поред свега, околина зграде је неуредна јер нема уређених стаза и паркиралишта.

Девет избјегличких породица је огорчено јер је пријетила опасност да ће, послије толико година улагања у дјелимичну поправку тих станова, плаћати високу цијену откупа као да су се уселили у квалитетно изграђене станове. Избјегличке породице боли овакав мачехински однос надлежних институција јер испада као да су они криви што је дошло до рата и што су протјерани из својих станова и кућа.

» Миодраг Линта и Ненад Савковић

Став народног посланика Миодрага Линте јесте да избјегличке породице у Србији станове, изграђене средствима међународних организација, треба да добију у власништво бесплатно или да откупна цијена буде симболична.

Предсједник општине Ненад Савковић показао је разумијевање и прихватио да размотри молбу Линте да се значајно смањи цијена откупа станова која би била прихватљива за избјегличке породице.

На састанку је, такође, разговарано и о потреби санације зграде и њене околине од стране општинске власти. Након завршеног састанка Линта је посјетио избјегличке породице у наведеној згради и сам се увјерио у каквом се лошем стању иста налази. Он је обећао својим земљацима да ће учинити све што је у његовој моћи да се питање откупа и санације зграде ријеши у њиховом интересу.

» Младен Николић, Љубан Миланковић, Миодраг Линта, Жељка Радојчић и Милан Гомирац

ЛИНТА СА ПРЕДСЈЕДНИКОМ ОПШТИНЕ ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ О ПРОБЛЕМИМА ИЗБЈЕГЛИЧКИХ ПОРОДИЦА

Назире се рјешење проблема за избјегличке породице у Петровцу на Млави

На иницијативу избјегличких породица које живе у стамбеној згради у Крајишкој улици у Петровцу на Млави народни посланик Миодраг Линта договорио је састанак са предсједником општине Душком Нединићем. Састанку, који је одржан 4. фебруара, присуствовали су предсједник општине Петровац на Млави Душко Нединић са сарадницима из општинске управе, Миодраг Линта и његови сарадници Миле Шапић и Милан Гомирац и три представника станара Милка Крагуљац, Свето Живковић и Ђуро Косановић. Теме састанка биле су откуп станова и рјешавање бројних других проблема који муче избјегличке породице у поменутој згради.

» Миодраг Линта и Душко Нединић

Стамбена зграда која се налази у Крајишкој улици изграђена је средствима Европске уније. Има четири улаза по 11 станова тј. укупно 44 стана. Избјегличке породице су се уселиле у наведене станове 2007. године. Зграда због лоше изградње захтјева велика одржавања, улагања и честу санацију. Највећи проблем је кров који за вријеме падавина мјестимично прокишњава и то углавном на дијеловима гдје су изведени оџаци. Прокишњавањем крова долази до цурења воде и влажења зидова. Између рогова постоје незатворени отвори кроз које долази до набацивања и топљења снијега. Учестали су кондензи и буђање зидова у просторијама. Станови немају вентилационе изводе. Вода са тераса се слијева у поједине станове. Зграда је рађена са ниским темељем и нижа је од нивоа прилазног пута. Код обилних падавина излива се вода и фекалије. Прилазни пут је у веома лошем стању. Предвиђени паркинг није уређен и такође је у сличном стању као и прилазни пут. Поред зграде је изграђена Капела, у којој се обављају погребни обреди, на дијелу површине који припада згради.

На дијелу површине предвиђене за паркинг постављена је трафостаница без ограде што представља опасност за дјецу и др.

Предсједник општине Душко Нединић и његови сарадници у разговору са Линтом показали су разумијевање и спремност да се рјешавају наведени проблеми избјегличких породица. Ускоро ће бити ријешен проблем уписа станова у катастар тако да би на прљеће избјегличке породице стекле право да склопе уговоре о откупу станова по одредбама закона о избјеглицама на рок до 25 година.

Такође, договорено је да ће општина у кратком временском року урадити санацију крова, а у септембру или октобру биће урађено асфалтирање улице. Поред тога, предсједник Нединић је рекао да ће општина помоћи да се станарима врати дио земљишта који је предвиђен за паркирг, као и да се изгради дјечје игралиште. Након завршеног састанка Линта је посјетио избјегличке породице у згради и пренио им садржај разговора у општини. Он је рекао да очекује да општинска власт на челу са предсједником Нединићем испуни све што је договорено на састанку, као и да ће бити у контакту с њим.

» Линта са избјегличким породицама у Петровцу на Млави

У ХРВАТСКУ НАКОН 27 ГОДИНА ВРАЋЕНО ВИШЕ ОД 180 ИКОНА

ИКОНЕ ЦРКАВА И РИЗНИЦА СПЦ ВРАЋЕНЕ У ХРВАТСКУ

На основу Споразума између Србије и Хрватске и пратећег Протокола, а уз сагласност Светог архијерејског синода Српске православне цркве културна добра из Епархије осечкопољске и барањске, Епархије захумско-херцеговачке и приморске и Епархије пакрачко-славонске отпремљена су 13. децембра у цркве и ризнице Српске православне цркве у Хрватској.

Претходно је Мјешовита српско-хрватска међудржавна комисија за повраћај културних добара утврдила да су се за то стекли сви неопходни услови – објавило је на својим интернет страницама Министарство културе и информисања Републике Србије. Црквама Светог Георгија у Боботи и Светог Николе у Вуковару у Епархији осечкопољској и барањској враћено је 63 иконе, Ризници Благовештења у Дубровнику у Епархији захумско-херцеговачкој и приморској 11 икона, а црквама Светог Георгија у Великим Бастајима и Светог Николе у Лисичинама у Епархији пакрачко-славонској 108 икона које ће бити чуване у новом депоу Епархијског двора у Пакрацу.

ОБНАВЉА СЕ ИКОНОСТАС У ВУКОВАРУ

У вуковарску цркву Св. Оца Николаја враћено је 38 од укупно 59 икона колико их је било на оригиналном иконостасу док су остале у рату уништене.

– Након што је прошло 27 година како су ове наше свете иконе спасене и превезене у Србију и сада коначно враћене тамо гдје и припадају радујем се као мало дијете. И наши вјерници показали су једну велику дозу стрпљења и мислим да нашој срећи сада нема краја – каже вуковарски прота Саша Кузмановић дан након што су иконе стигле у Вуковар и под кров храма Св. Оца Николаја.

Први наредни корак је да постојеће иконе до Божића буду враћене на црквени иконостас, а други да се изабере иконописац који ће урадити реплике оних икона које су у рату пострадале и које сада недостају.

– То ћемо радити у договору са конзерваторима из Покрајинског завода. Волио бих да се тај посао уради овдје, а не ван граница Хрватске јер онда би морали да демонтирамо цијели иконостас. Сада када је то враћено не бих волио да се то поново износи, јер мислим да смо благословени што и на овом нашем простору имамо умјетника који би то могао одлично да уради по свим правилима и канонима. Договор о томе требао би да буде утврђен у предстојећим данима – каже прота.

Требало би урадити 21 реплику икона које недостају, а то укључује и певнице и владичански трон што чини цјелину намјештаја који је био заштићен. Иконе су настале почетком 19. вијека и сада су потпуно рестаурисане. И прије страдања цркве оне су биле у лошем стању и биле су зреле за рестаурацију тако да су их сада стручњаци из Покрајинског завода за рестаурацију вратили потпуно обновљене.

ИКОНЕ СПАСИО СВЕШТЕНИК

Прота Кузмановић истиче да је иконе након минирања и спаљивања цркве у септембру 1991. године спасио свештеник Ђорђе Шијаковић.

– Иконе су спасене захваљујући чињеници да је покојни отац Ђорђе остао у граду. Он је из минране и спаљене цркве изнио иконе које нису изгореле. Околности под којима је он то добро дјело урадио биле су тешке, а његова жртва велика. Нажалост, у свим извјештајима који су касније писани његово име нико не помиње. Црква је 15. или 16. септембра 1991. године била минирана, а он је непосредно након тога предузео кораке да спаси оно што се спасити дало. Неке од икона које је изнио биле су нагореле и оне су само дјелимично рестаурисане – прича прота Кузмановић.

Посао конзерватора може да олакша и чињеница да постоје црно-бијеле фотографије цјелокупног иконостаса које су снимљене 1989. године.

СЛАВКО БУБАЛО/СРБИ.ХР

Нови хрватски закон за стамбено збрињавање не препознаје бивше носиоце станарског права

ПИШЕ: МИЛОЈКО БУДИМИР

Хрватска је једина од бивших република СФРЈ укинула станарско право и тако оштетила више од 30.000 носилаца станарског права својих држављана српске националности.

Умјесто тога 2003. године донијела је Програм стамбеног збрињавања који никако није могао бити супституција за одузета станарска права, јер је то хуманитарна а не правна категорија. Ово је био један од услова да Хрватска затвори Поглавље 23 „Правосуђе и темељна људска права“, и тако од средине 2013. године постане пуноправна чланица Европске уније.

ХРВАТСКА ИГНОРИШЕ БЕЧКИ СПОРАЗУМ О СУКЦЕСИЈИ

Поред тога, Хрватска није испоштовала обавезе преузете билатералним и међународним уговорима, а посебно је игнорисала Бечки споразум о сукцесији из 2001. године, чијим се Анексом Г предвиђа враћање на стање од 31. децембра 1990.

Средишњи државни уред за стамбено збрињавање Републике Хрватске 20 децембра 2018. године упутио је Јавни позив за подношење пријава за стамбено збрињавање у 2019. години у складу са Законом о стамбеном збрињавању на потпомогнутим подручјима. За разлику од ранијих година, рок за предају новог или измјену постојећег захтјева је 1.1. – 31.1. 2019. (Закон о стамбеном збрињавању на потпомогнутим подручјима (“Народне новине”, бр. 106/18)

Главни циљ који жели постићи Република Хрватска Законом о стамбеном збрињавању на потпомогнутим подручјима је да се успостави ефикасан и оперативан систем мјера и активности који ће потпомоћи повратак, останак и насељавање становништва на потпомогнутим подручјима, наводи се на сајту Средишњег државног уреда за стамбено збрињавање Републике Хрватске.

Право на стамбено збрињавање може се остварити најмом те куповином куће по повлашћеним условима стамбених јединица у државном власништву као и додјелом грађевинског материјала за поправак, изградњу или надоградњу стамбене јединице на земљишту у власништву корисника или на државном грађевном земљишту.

Законом се проширује територијална надлежност те исти пружа предуслове за ефикаснију међуресорну сарадњу Средишњег државног уреда с тијелима државне управе и обухваћеним јединицама локалне самоуправе, у спровођењу заједничких програма стамбеног збрињавања којима ће се потицати и унаприједити демографски развој.

669 НЕРИЈЕШЕНИХ СЛУЧАЈЕВА

Хрватски сабор је 21. новембра 2018. донио нови Закон о стамбеном збрињавању на потпомогнутим подручјима који се почео примјењивати од 1. јануара ове године. Према томе новом закону наведене су бројне категорије које могу остварити право на стамбено збрињавање али нема једне посебне категорије коју је Хрватска под притиском међународне заједнице била признала а то су бивши носиоци станарског права, који су углавном српске националности. Према подацима Средишњег уреда на дан изгласавања закона преостало је још 669 таквих захтјева за рјешавање и то су углавном они који не посједују ни једну усељиву некретнину нити рјешено трајно стамбено збрињавање на подручју бивше Југославије.

Што се тиче стамбеног збрињавања повратника српске националности који нису успјели остварити своје право на темељу Закона о обнови биће обухваћени новом Уредбом о критеријумима за бодовање захтјева за стамбено збрињавање.

Према подацима из Средишњег државног уреда за обнову и стамбено збрињавање износе се укупне цифре из којих се не види колико је уложено у стварање одрживог повратка у мјестима гдје живи српско становништво. Једини податак који се може везати уз српску повратничку популацију јесте да је додјељено око 9.300 стамбених јединица бившим носитељима станарског права, од чега је 1.647 стамбених јединица дано у најам изван подручја посебне државне скрби. Главни проблем и даље су ограничена средства државног прорачуна и то што одређен број корисника не користи додјељену некретнину за стамбено збрињавање.

ГОДИНЕ ЧЕКАЊА СВЕ ВЕЋЕ, СТАНОВНИКА СВЕ МАЊЕ

Ни представници Срба у Хрватском сабору нису задовољни са прокламованим циљевима стамбеног збрињавања. Уз све наведено административни поступак рјешавања је спор па многи годинама чекају и прије доживе биолошки крај него позитивно рјешење. Парадоксално је да се у неким случајевима стамбено збрињавају људи који се не враћају, а не повратници који тамо већ живе више од десет година у тешким условима. Апсурдна је и чињеница да се листе чекања годинама повећавају а број становника се смањује.

Бивши носиоци станарског права свакако не могу бити задовољни са оваквим законом јер би правда једино била задовољена када би се примјенио „Анекс Г“ Бечког споразума о сукцесији и када би им била враћена њихова незаконито одузета станарска права.

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

HCIT

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон:021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

Здравствена заштита

- **Који је услов за остваривање права на здравствену заштиту, који требају испунити особе које су корисници пензија, које су остварили радећи у државама насталим распадом бивше заједничке државе СФРЈ, изван Републике Србије?**

– Да би такве особе могле остварити право на коришћење здравствене заштите у Републици Србији оне морају одјавити пребивалиште из државе у којој су имали пребивалиште и у којој су остварили право на пензију. Поред носиоца права и сви чланови његовог породичног домаћинства (супружник, дјеца и други чланови породице), који преко њега остварују права из здравственог осигурања морају извршити одјаву пребивалишта из државе у којој су имали пребивалиште.

- **Ако особа има правни интерес за остваривање неког права у држави у којој је остварила право на пензију, које је везано са пребивалиште у тој држави и посједовањем личне карте те државе (нпр. коришћење права на најнижу пензију, права на туђу његу и помоћ и других права која су везана уз имовински цензус, те других имовинских и статусних права), па због тога не жели извршити одјаву пребивалишта из те државе, постоји ли други законски основ за остваривање права на здравствену заштиту у Републици Србији за вријеме њеног боравка или пребивалишта у Републици Србији?**

– Такве особе могу остварити право на здравствену заштиту у Републици Србији ако уплаћују доприносе за добровољно здравствено осигурање код надлежне филијале Фонда здравственог осигурања Републике Србије, по стопи која је прописана одредбама Закона о здравственој заштити, под условом да имају важеће личне документе Републике Србије (личну карту или избјегличку легитимацију).

- **Да ли и особе које не посједују важеће личне карте из Републике Хрватске у којој су остварили права из здравственог осигурања (нису их никада ни подизали послије 08.10.1991. године или им је важење тих личних карата истекло) имају, такође, обавезу да траже потврде од надлежних полицијских управа о одјави свога пребивалишта или постоји други начин да докажу да је њихово пребивалиште одјављено из те државе на неки други начин?**

– Особе које нису никада подизале личне карте у Републици Хрватској, послије 08.10.1991. године или им је важење личних карата истекло, не могу добити никакву посебну потврду о томе да су одјављене са пребивалиштем из Републике Хрватске, јер такве потврде не издају полицијске управе у тој држави. Такве особе требају дати овјерену писмену изјаву да нису послије 08.10.1991. године никада подизали личне карте у Републици Хрватској или да им је важење личних карата које су имали у тој држави истекло, а да након тога нису подизали нове личне карте. Те изјаве, уз фотокопију рјешења о пензији носиоца осигурања преко кога особе остварују право на здравствено осигурање и фотокопију личног документа (важеће личне карте или избјегличке легитимације Републике Србије) или извода из матичне књиге рођених за малољетно дијете, треба доставити у филијалу Фонда здравственог осигурања Републике Србије, на чијем подручју дјеловања те особе имају пребивалиште. Након тога, те изјаве са осталом наведеном документацијом надлежне филијале Фонда здравственог осигурања Републике Србије просљеђују у надлежну филијалу здравственог осигурања у Републици Хрватској, код које је носилац осигурања остварио право на здравствено осигурање, које потом потврђују да се може користити право на здравствено осигурање тих особа и чланова њихове породице, који су преко тих особа осигурани, у Републици Србији.

ПРИПРЕМИО: ШПИРО ЛАЗИНИЦА, ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, *Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртком и од 16 до 20 сати.*
Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.
О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.
ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

У СКОПЉУ ОДРЖАНА СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА ПОВОДОМ САВИНДАНА, НАЦИОНАЛОГ ПРАЗНИКА СРБА У МАКЕДОНИЈИ

ЧУВАЈУЋИ УСПОМЕНУ НА СВЕТОГ САВУ, НАЈБОЉЕ ЋЕМО САЧУВАТИ СЕБЕ

ТЕКСТ И ФОТО: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

Под покровитељством предсједника Србије Александра Вучића и премијера Македоније Зорана Заева, пред више од 700 посјетилаца и гостију, у Македонском народном театру, 27. јануара одржана је Светосавска академија, на дан када Срби у Македонији обиљежавају свој национални празник. Скуп је отворио предсједник Организационог одбора **Иван Стоилковић**, а затим су се присутнима обратили предсједник Владе Републике Македоније **Зоран Заев**, изасланик предсједника Србије министар одбране **Александар Вулин**, изасланик српског члана Предсједништва БиХ **Синиша Каран**, **Миодраг Линта** предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Народне скупштине Републике Србије и књижевник и публициста **Драгослав Бокан.** Изузетно добро припремљен културно-умјетнички програм у коме су учествовали Симфонијски оркестар Републике Српске, глумци и пјевачи из Београда и Новог Сада, као и ансамбл *Венац*, из Грачанице, награђиван је аплаузима током читавог његовог извођења.

Централној Светосавској академији Срба у Македонији, дванаестој по реду, присуствовали су и **Душанка Дивјак Томић**, амбасадорка Републике Србије и **Сергеј Александрович Баздникин**, амбасадор Руске федерације.

» ЗВАНИЧНИЦИ: Амбасадор Русије Сергеј Александрович Баздникин, амбасадорка БиХ Лепа Бабић, Александар Марковић, Миодраг Линта, посланик у парламенту Маледоније Иван Стоилковић, амбасадорка Србије Душанка Дивјак Томић, предсједник Владе Македоније Зоран Заев, бивши министар културе Македоније Драган Недељковић, министар одбране Александар Вулин и предсједница Српске заједнице у Македонији Гордана Јовић Стојковска

Иван Стоилковић: Без идентитета живот народа не може да постоји

Академија је започела химнама Македоније и Србије. Свечано отварајући ову манифестацију предсједник Демократске партије Срба у Македонији и Организационог одбора за обиљежавање Савиндана, националног празника Срба у Македонији, **Иван Стоилковић**, пожелио је свим присутнима добродошлицу, а свим Србима у Македонији честитао празник.

– Више од 800 година наш народ памти оснивача Српске православне цркве, градитеља наше културе, књижевности и образовања. Данас је дан да се поново сјетимо онога чијом је заслугом у Српској цркви проговорено српским језиком, онога који је првовенчао првог српског краља, онога који је записивао, да не бисмо заборавили, и онога који је заборављао да не би мрзио. Сјећајући се Светог Саве, сјећамо се некога ко развија осјећај властите посебности, што се неопозиво и дефинитивно претвара у идентитет, без кога живот једног народа не може да постоји – истакао је **Иван Стоилковић**, додајући да млађем нараштају остављa у аманет да чувају и обиљежавају овај национални празник јер ће на тај начин најбоље сачувати себе.

ЗОРАН ЗАЕВ: БЕСМРТНО ДЈЕЛО СВЕТОГ САВЕ, ТЕМЕЉ ЈЕ КОЈИ ИЗДИЖЕ ТРАДИЦИЈУ, КУЛТУРУ И ВРИЈЕДНОСТИ СРПСКОГ НАРОДА КОМЕ ПРИПАДА

У име Владе Републике Македоније, скупу се обратио њен предсједник **Зоран Заев**, истичући да му представља посебну част што је дио академије посвећене једној од најсвјетлијих и најсветијих личности у историји српског народа, Светом Сави.

– Част није само због тога што имам прилику да се обратим пред припадницима српске заједнице у Републици Македонији, као и пред угледним гостима из Републике Србије и Републике Српске на овој свечености, већ и због тога што дјело Светог Саве инспирише и осам вјекова послије његове смрти. Само да наређате активности овог светог човјека биће довољно да препознате његову величину. Утемељитељ самосталне Српске православне цркве и њен први архиепископ, оснивач царске лавре у манастиру Хиландар на Светој гори атоској, просвјетитељ, оснивач школа и болница, дипломата, писац првих закона у држави српској, молитвени заступник свих који су преко њега потражили помоћ од Бога, посредник и помиритељ међу посвађаном браћом и народима. Једном ријечју, може се рећи да је Свети Сава духовник и образац на кога треба да се угледају припадници српског народа када у својој духовној зрелости бирају матрицу за свој лични карактер, а тиме и карактер народа коме припадају. И не само српском народу. Његова величина изникла је из његових коријена и припадности славне српске царске лозе Немањића. Но, његово дјело, и посебно његова саможртва да се одрекне земаљског блага и права које му припада по роду, и да прихвати православно хришћанство, опредјељење и дјеловање, направили су да Свети Сава припада свим хришћанима, независно у којим државним границама живе. Зато што је тако прилазио свима, као према својој браћи, а не као странац према странцима – рекао је, у свом обраћању **Зоран Заев**, додајући да је опредјељење свих грађана Македоније да граде и његују друштво једнако за све.

– То је друштво различитих грађана који развијају и успостављају међусобно поштовање међу свим етничким заједницама у земљи, уз истовремено признавање етничких, националних, вјерских и културних разлика. Овај циљ је особеност и суштина нашег заједништва. У нашем заједништву које је грађено вјековима, српска заједница је дала свој значајан допринос угледајући се на светосавски дух – рекао је **Заев**, додајући да дјело Светог Саве инспирише и да је управо опредјељење грађана Републике Македоније, да гради и његује друштво једнако за све.

– Због свега наведеног, из дубине вјере Светог Саве и ревносне посвећености православном хришћанском етосу и подвигу, долазе и његова вјековна остварења у државничким и правним пословима, у дипломатији, његовом насљеђу у образовању, у медицини. Бесмртно дјело духовника и светитеља Светог Саве, темељ је који издиже традицију, културу и вриједности народа коме припада и који га с правом прихвата и слави као духовног родитеља. Вјечно је његово име, и вјечна је његова слава, коју обиљежавамо на данашњи дан – закључио је, на крају свог обраћања, македонски премијер **Зоран Заев**.

Премијер Македоније уприличио пријем за српске делегације

Уочи Светосавске академије предсједник Владе Републике Македоније **Зоран Заев**, са својим сарадницима министарком одбране **Радмилом Шекерински Јанковском** и министром унутрашњих послова **Оливером Спасовским**, примио је изасланика предсједника Србије министра одбране **Александра Вулина**, предсједника и члана Одбора за дијаспору и Србе у региону Народне Скупштине Републике Србије **Миодрага Линту** и **Александра Марковића**, амбасадорку Републике Србије у Македонији **Душанку Дивјак Томић**, личног изасланика предсједавајућег предсједништва БиХ проф. др **Синишу Карана**, као и представнике српске националне заједнице у Македонији.

Заев им је честитао национални празник Срба у Македонији Савиндан и пожелио још бољу сарадњу између двије сусједне Републике. У њихову част, предсједник македонске Владе припремио је и свечани ручак.

Вулин: Највећи наук – будите заједно

У име предсједника Републике Србије Александра Вучића, једног од покровитеља ове манифестације, присутнима се обратио његов лични изасланик и министар одбране **Александар Вулин**.

– Гдје год да живите, знајте да држава Србија мисли и брине. Гдје год да живите, знајте да је ту Србија, да зна да постојите и да жели да буде дио вашег живота – поручио је изасланик предсједника Србије, министар одбране Александар Вулин, честитајући славу српском народу, подсјећајући на највећи наук који нам је Свети Сава дао: „узми брата за брата – измири нас, бар те ноћи, бар тог дана".

– Највећи наук, будите заједно гдје год и како год да живите, у ком год времену да живите, прибите се једни уз друге, будите једни с другима, јер Срби, нико вас никада неће толико моћи вољети и цијенити колико они који говоре ваш језик, који дијеле вашу историју, који себе зову Србима. Све што смо стварали и створили, кад год смо се и у најтежим тренуцима носили са моћнијим и јачим од себе, стварали смо, побјеђивали и успијевали када смо били Срби и када смо били окренути једни другима, када смо вјеровали једни другима и једни у друге. Можда је то највећи наук који је славни светитељ оставио сваком од нас. Некад на радост и понос, некад на стид, кад нисмо достојни овог великог и славног наука – рекао је **Александар Вулин**, а онда се обратио припадницима српске заједнице.

– Знам колико бринете када слушате неке који иду около и праве балканске пактове и савезе против Србије. Знам колико бринете када се чују сумануги, страшни, ужасни планови о стварању велике Албаније или какве друге државе која ће читав Балкан учинити несигурним и несретним. Знам колико бринете и хвала вам за ту бригу. Хоћу да знате да је Србија сигурна и стабилна, да је Србија снажна и самопоуздана и да је Србија гарант мира и стабилности за све који живе на Балкану. Ми знамо шта је рат, зато толико љубоморно, упорно и тврдоглаво тражимо мир – истакао је **Вулин**, а затим се осврнуо на ријечи премијера Заева да је опредјељење грађана Македоније да граде и његују друштво једнако за све. Истакао је, да није Срба, да би Македонија била сиромашнија, не би била тако добра…

– Чувајте своју Македонију, баш као што волите и чувате своју Србију – закључио је, своју бесједу, министар **Вулин**, још једном честитајући Савиндан, национални празник Срба у Македонији.

Р. Српска уз браћу из Македоније

Из братске Републике Српске, како је најавио водитељ програма Владимир Вучковић, стигао је лични изасланик предсједавајућег предсједништва БиХ Милорада Додика и предсједнице Републике Српске Жељке Цвијановић, генерални секретар Владе РС **проф. др Синиша Каран**.

– Срећни смо што су Скопље и Македонија у знаку Светог Саве, баш као што су то Србија и Република Српска. Прослављајући овај диван дан ми заједно, у слози и братској љубави, славимо наше јединство и ту љубав коју сигурно осјећамо једни према другима. Драго нам је што ударамо неке нове темеље који ће бити повезница народа српског у временима која долазе. Зато је ово прилика да се истичу најбоље српске вриједности, националне вриједности, када можемо да се окупимо и да искажемо свој национални, културни и духовни идентитет у складу са међународним конвенцијама и стандардима, који никога не вријеђа и који ниједном народу не наноси било какво зло. Овом приликом морамо се сјетити да Република Српска своју државност започиње баш у времену Светог Саве који је управљао Хумом, данашњом Херцеговином. Наше задовољство је тим веће што нам се на прослави Светог Саве придружују и припадници других народа, а обострано присуство на тим свечаностима знак су обостраног уважавања и поштовања. Зато смо и захвални што су вечерас са нама представници братског и пријатељског македонског народа. Пружамо руку пријатељства свима који желе заједно са нама да граде друштва и државе у којима ће српски народ, заједно са другим народима, уживати права и обавезе у складу са демократским стандардима – рекао је **Синиша Каран**, а потом се осврнуо на стање у БиХ.

– Ми у РС спремни смо да са свима, који нас уважавају, заједнички радимо на остварењу европске визије кроз регионалну сарадњу. У том процесу, међутим, не желимо да будемо само објекат, него јасни субјекат у удруживању како би избјегли замке које нам се на том путу намећу. Иако сте видјели, посљедњих дана, некима у БиХ смета Република Српска, будите увјерени да су Срби у Српској довољно јаки и истрајни да у миру, политичким средствима, одбране интересе, надлежности и суверенитет РС. Те интересе и нашу аутономију и нашу слободу бранили смо и бранићемо свим правним и политичким средствима. Данас кад живимо у условима свеприсутног глобализма, јачање међусобних веза припадника српског народа доприноси очувању националног идентитета, а тог идентитета нема без језика, културе, вјере, традиције, историје. Као и саборности коју сада вечерас овдје исказујемо, сви окупљени на једном мјесту. На овај начин управо млађим генерацијама остављамо традицију која вјековима живи управо захваљујући Светом Сави. Када споменух ријеч саборност, не могу да се не сјетим великих сабора у вријеме цара Душана Немањића када су наши преци баш на овим просторима доносили први Законик у овом дијелу Европе и прогласили Душанову државу за царевину. Данас саборност представља универзалну вриједност која омогућава једном народу да опстане у свим временима, ма колико она била тешка, а некада и сурова – наставио је **Каран**, а затим се још једном осврнуо на значај светитеља кога славимо.

– Свети Сава који је извор нашег идентитета, путоказ и водиља, представља лучу која у овим тешким временима обасјава пут којим и ми данас крочимо. И грб Немањића, који је грб српског народа, представља оно што је Свети Сава чинио и чему је тежио. Једна орлова глава представља духовну повезницу, црквену власт, док друга глава представља свјетовну власт. Над главама орла надвила се златна круна, вијенац вјечности који представља самог Господа који чува српски народ и његову државност – закључио је своје излагање **проф. др Синиша Каран**, додајући да се нада да ћемо традицију светосавља наставити и у временима која долазе и да ћемо истрајати у развијању пријатељских и братских односа између српског и македонског народа.

Линти уручена Светосавска повеља

На Светосавској академији Српска заједница у Македонији додијелила је Светосавску повељу, као највише признање српског народа у Македонији за заслуге у очувању српства, Одбору за дијаспору и Србе у региону Народне скупштине Републике Србије. Повељу је предсједнику Одбора **Миодрагу Линти** уручила **Гордана Јовић Стојковска**, предсједница Српске заједнице у Македонији, ријечима да по први пут ове године додјељује Светосавску повељу и да оно одлази у праве руке, руке освједочених пријатеља.

Обраћајући се присутним, уваженим гостима и бројним сународницима, **Линта** се захвалио Српској заједници на додјели овог високог признања. Истакао је да ће Одбор за дијаспору и Србе у региону и у наредном периоду чинити све што је у његовој моћи да помогне опстанак српског народа у Македонији и да пуни допринос очувању његовог националног и културног идентитета. На крају свог обраћања **Линта** је поручио Србима у Македонији да буду сложни и јединствени и да буду поносни на своје српско порријекло, језик, писмо, обичаје и традицију.

Светосавље универзална вриједност

Други дио програма отворен је светосавском химном коју је, уз пратњу Симфонијског оркестра Републике Српске, извела Кристина Новаковић. Светосавску бесједу одржао је колумниста и публициста **Драгослав Бокан**.

– Окупили смо се овдје, на мјесту великог херојског подвига наших претходника, да бисмо се запитали како нас данас виде наши преци, како нас види Свети Сава. Свети Сава није био, он јесте и биће, и он прати свој народ и своје потомство, својим духовним погледом већ дуже од осам вјекова. Шта нам он каже, шта нам поручује, са стрепњама и страховима које смо унијели овдје када смо се сабрали да обиљежимо још један Савиндан. Свети Сава је јединствена личност српске историје, свестрано заслужна. Његов живот и дјелатност изучавају научници разних струка, а њиме се надахњују умјетници и ствараоци свих профила. Најумнији, најмоћнији и најутицајнији међу нама, вјековима су падали на кољена пред Светим Савом, њему се молили и од њега помоћ тражили. Зато је Светосавље наша универзална вриједност, која чува наш идентитет и омогућава заједничко духовно дисање – рекао је, између осталог, **Драгослав Бокан**.

Након његове бесједе, услиједио је богат културно-умјетнички програм почевши од Симфонијског оркестра филхармоније Републике Српске, преко глумачких бравура **Слободе Мићаловић** и **Небојше Дугалића**, до сјајне завршнице у извођењу ансамбла народних игара и пјесама Косова и Метохије *Венац* из Грачанице.

Преостаје нам да наставимо да славимо и величамо Светог Саву, не само о његовом празнику, него сваки дан. Свети Сава је, као што је рекао владика Николај, „најљепше српско дијете, које је даровано Богу, али и најљепши српски лик кроз који се Бог нама показује".

Зато је на Србима у Македонији одговоран задатак, поготово оним млађима, да послушају завјет старијих, да обиљежавају и чувају Светог Саву као свој национални празник јер, како неко од говорника рече, чувајући успомену на њега најбоље ће сачувати себе.

Од филхармоније до фолклора

У културно-умјетничком дијелу програма Светосавске академије који су водили **Ивана Маневска** и **Владимир Вучковић** учествовали су Симфонијски оркестар филхармоније Републике Српске, првак опере Српског народног позоришта у Новом Саду **Небојша Бабић**, оперска пјевачица **Кристина Јовановић**.

Велики допринос сјајном амбијенту дали су и драмски умјетници из Београда **Слобода Мићаловић, Небојша Дугалић, Ташана Ђорђевић** и **Лазар Дубовац**, музички састав *Ђурђеви стубови* и фолклорни ансамбл *Венац* из Грачанице.

МИОДРАГ ЛИНТА И АЛЕКСАНДАР МАРКОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК И ЧЛАН ОДБОРА ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ РЕГИОНУ, У ТРОДНЕВНОЈ ПОСЈЕТИ МАКЕДОНИЈИ

ПОЗИВ НА САБОРНОСТ И УЈЕДИЊЕЊЕ

Поводом националног празника Срба у Македонији 27. јануара, представници Скупштине Србије су на позив Српске заједнице у Македонији и регионалног одбора у Куманову, 26. јануара 2019. године обиљежили Савиндан у овом граду. У Амбасади Републике Србије, разговарали су са представницима новинских кућа о проблемима са којима се сусрећу српски медији у Македонији, као и са младим житељима Скопске Црне Горе. Трећег дана посјете, обишли су општину Центар и са предсједником Сашом Благојевићем имали радни састанак везан за обезбјеђење простора у који би био смјештен Српски културни центар и српске организације у Скопљу. На састанку је, између осталог, било ријечи и о могућностима отварања вртића и основне школе за дјецу српске националности која живе на простору Скопља.

Непосредно по доласку у Македонију, Миодраг Линта и Александар Марковић упутили су се у Куманово гдје их је дочекао Иван Стоилковић, предсједник Демократске партије Срба у Македонији, како би заједно присуствовали Светосавској академији, одржаној у градском театру, пред више од 400 Срба из овог краја и њихових гостију.

Куманово има око 100 хиљада становника, од којих 11 процената припада српској националној заједници, а велики дио њих нашао се на једном мјесту да прославе национални празник Срба у Македонији, од како је прије 12 година проглашен. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

» Линта, Марковић и други високи гости са члановима КУД-а *Српски вез* из Куманова

Китановић: Оснажити светосавски дух

Поздрављајући посјетиоце и госте, народне посланике Скупштине Републике Србије Миодрага Линту и Александра Марковића, амбасадорку Републике Србије у Македонији Душанку Дивјак Томић, посланика у Собрању Републике Македоније Ивана Стоилковића и књижевника и публицисту Драгослава Бокана, у име организатора, присутнима се обратио Далибор Китановић.

Китановић се захвалио предсједнику Србије и Влади Македоније на покровитељству Светосавске академије, ријечима „да овај чин сматрају недвосмисленом подршком и поруком да је српска заједница, упркос изузетно тешким временима, на правом путу".

– Обасјани светосављем, освијетљени духом нашег патрона, првог архијереја, дипломате миротворца, учитеља, светитеља, нашег свеца верижника, Светог Саве, из године у годину слиједимо његов пут духовности, правдољубља и свјетлости. Успињући се тим путем, ми свој коријен препознајемо и његовој светости се клањамо. Вечерас смо заједно да овом скромном и достојанственом свечаношћу, још свјетлије оживимо и оснажимо тај светосавски дух, да позовемо на саборност, на уједињење, да пожелимо мир и благостање – истакао је, у својој бесједи, Далибор Китановић.

ЧУВАЈТЕ СРПСКО ИМЕ

Миодраг Линта, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Републике Србије, обратио се присутним сународницима и рекао да Србија брине о Србима у Македонији, као и у другим државама региона и дијаспори.

– Министарство културе и информисања и Управа за дијаспору и Србе у региону, сваке године подржавају пројекте српских удружења и организација изван Србије, с циљем очувања националног идентитета нашег народа и јачања веза са матицом. Срби у Македонији и осталим државама региона, треба да буду једно од државних и националних питања, што значи систематску и свакодневну помоћ и подршку опстанку нашег народа на својим вјековним огњиштима. Одбор за дијаспору и Србе у региону има веома добру сарадњу са представницима Срба из Македоније – рекао је Миодраг Линта. Он је на крају поручио да Срби у Македонији чувају српско име, а Србија ће им у томе свестрано помагати.

О слављу лика и дјела Светог Саве, симбола српске нације, оснивача српске просвјете, културе и државности, носитеља српског и духовног и свјетовног бића, на врло инспиративан начин, говорио је књижевник и публициста Драгослав Бокан. У културно-умјетничком дијелу програма учествовали су КУД *Српски вез* из Куманова са фолклорном и рецитаторском секцијом, глумци из Београда Ташана Ђорђевић и Лазар Дубовац говорећи стихове о Косову и Метохији и музички састав *Ђурђеви стубови*.

Дан Светог Саве свечано је прослављен у срединама гдје живе Срби у Македонији Тетову, Охриду, Битољу и посебним приредбама у школама гдје се настава изводи на српском језику у Старом Нагоричану, Кучевишту и Табановцу. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

Завршетак Српске куће у Кучевишту дао би крила Србима из скопске Црне Горе

У српској амбасади Македоније Линта и Марковић, у присуству особља, разговарали су и са младим људима из Скопске Црне Горе коју чине села Горњане, Бањане, Чучер, Кучевиште, Побужје, Глуво, Мирковце, сва са већинским српским становништвом, етнички најчистијем, када су Срби у Македонији у питању.

» Сања Миленковић, Срећко Рајовски, Александар Марковић, Миодраг Линта, Душанка Дивјак Томић, Богољуб Нинић, Роза Гурмешевић, Светлана Стајковић Циговић, Драгана Миленковић, Стефан Путовски, Никола Поповски и Зоран Ковачевић

О стању у општини Чучер – Сандево, гдје територијално припада Српска Црна Гора, госте из Србије о проблемима које имају са завршетком „српске куће" у овом мјесту, недостатку простора, похађању наставе и неадекватном поштовању одредница из закона о образовању на српском језику, упознали су предсједник Српског културно-просвјетно-информативног центра – СКПИЦ Вук Караџић Кучевиште, Богољуб Нинић, др правних наука Роза Гурмешевић из Кучевишта и дипломирана хемичарка Драгана Миленковић из Чучер–Сандева.

Нинић је рекао да је општина Чучер–Сандево која територијално покрива Српску Црну Гору, по попису из 2002. године имала око 9.000 становника од којих је 2/3 било српске националности. Међутим, да сад више није сигуран да их има толико јер асимилација чини своје, тако да неки родитељи намјерно уписују дјецу у македонске школе како би могли настављати школовање, јер средњих школа на српском језику нема. Проблем је што српски народ нема ни свог свештеника, али је пронађен компромис тако да се богослужење врши на старословенском језику. Нинић је истакао да је тренутно највећи проблем СКПИЦ Вук Караџић недостатак простора. Немају финансијских средстава ни да плаћају најам једне просторије гдје би могли одржавати састанке, а камо ли за неке веће просторе гдје би могли дјеловати одређене секције, као што је фолклорна и друге. Он је навео да у Центру дјелује преко 300 младих људи, да имају свој портал, јутјуб канал. Рјешење види у томе да се што прије заврши започета „српска кућа" у Кучевишту од 600 квадратних метара. Тиме би већина проблема била ријешена, бар кад је функционисање њиховог центра у питању. Кућа је започета, а како је амбасадорка Душанка Дивјак Томић рекла, треба још да се уради фасада и унутрашњи радови. Истакла је да је и новац одобрен за то, али не зна разлог зашто није све завршено.

Миодраг Линта је похвалио рад СКПИЦ Вук Караџић и посебно истакао да је поносан на чињеницу да разговара са младим и образованим Србима који поштују и чувају српско име, обичаје и традицију у скопској Црној Гори. Он је рекао да ће по повратку у Београд посјетити Министарство спољних послова и разговарати о свим наведеним проблемима, а посебно о потреби да се што прије ријеши питање власништва „српске куће" у Кучевишту. На тај начин млади Срби и остали грађани из овог краја имали би мјесто у коме ће се окупљати и реализовати разне садржаје.

Гостима су се обратиле и Роза Гурмешевић и Драгана Миленковић говорећи углавном о проблемима школства, а осим њих, на састанку су били присутни студент Филозофског факултета Стефан Путовски (Кучевиште), дипломирани правник и једна од оснивача СКПИЦ Вук Караџић Светлана Стајковић Циговић (Кучевиште), машински инжењер и фудбалски тренер Никола Поповски (Бањане), студент Филозофског факултета Сања Миленковић (Чучер–Сандево) и докторант Биолошког факултета Срећко Рајовски (Кучевиште). **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

РАЗГОВОРИ НА ТЕМУ КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА СРБА У МАКЕДОНИЈИ

Молба матици за помоћ око информисања српске мањине

У присуству амбасадорке Србије у Македонији Душанке Дивјак Томић и њених сарадника, народни посланици Миодраг Линта и Александар Марковић разговарали су са Биљаном Тодоровић Георгиевском, дугогодишњом новинарком у српским редакцијама и Милутином Станчићем, дипломираним професором јужнославенских књижевности, предсједником Културно-информативног центра Срба у Македонији *Спона*, који од 2006. дјелује у Скопљу.

РЕДАКЦИЈА СВЕДЕНА НА ТРИ НОВИНАРА

Биљана Тодоровић је у свом излагању рекла да је до 2010. године била уредник телевизијске емисије *Видик* која постоји 25 година. Истакла је да постоји српска редакција на државној телевизији оформљена прије 25 година и тада је радило 12 новинара, мада ни тада није све било идеално.

– Постоји ту кривице и код нас новинара, али и српских политичара који нас нису подржали. Умјесто да се развијамо, ми смо полако нестајали. Сада су у редакцији остала само три новинара, иду три емисије по пола часа у дневном термину од 15 часова и једна од сат времена недјељом, тако да ријетко ко од Срба то може да види – каже Тодоровићева.

Она сматра да би политичким утицајем, прије свега Срба у Собрању Македоније, али и матице, могла да се оформи редакција од десетак људи, да добију нови и гледанији термин, јер ће се ускоро основати Канал 4 државне телевизије на коме ће ићи емисије свих националних заједница. Турска заједница већ има програм који иде 2,5 сата дневно, а остале заједнице су на нивоу српске.

Милутин Станчић из Споне говорио је о проблемима са којима се сусреће културно-информативни центар Срба на чијем је челу и затражио да сви представници Срба у Македонији учествују у реализацији културних и информативних програма, а да то не буду само појединци. Осим о култури и информисању, на састанку је било ријечи и о изградњи Српског културног центра и „Српске куће" у Скопљу у којима би биле смјештене све српске институције, као и похађању наставе на српском језику у Македонији.

ПРАВА АДРЕСА – УПРАВА ЗА ДИЈАСПОРУ

Линта је, у завршној ријечи, истакао да је ово прилика да се афирмише заједништво међу Србима у Македонији. Он је истакао да ће, у сарадњи са Министарством за спољне послове и другим институцијама, учинити све што је у његовој моћи да помогне да се побољша информисање Срба у Македонији.

Линта је рекао да ће предложити да се сазове посебна сједница Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије на тему положаја Срба у Македонији. На ту сједницу биће позвани и релевантни представници српске заједнице из области политике и цивилног сектора. На сједницу биће позвани и представници надлежних министарстава и других институција Републике Србије.

Према сазнањима *Српскої кола*, Линта је непосредно по доласку из Македоније о проблемима са којима се суочава српска заједница разговарао са генералним секретаром Министарства спољних послова Србије Вељком Одаловићем и његовим сарадницима.

» Александар Марковић, Биљана Тодоровић Георгиевска, Миодраг Линта, Душанка Дивјак Томић, Милутин Станчић, Александра Ђурица и Зоран Ковачевић

САСТАНАК СА САШОМ БОГДАНОВИЋЕМ, ПРЕДСЈЕДНИКОМ ЦЕНТРАЛНЕ СКОПСКЕ ОПШТИНЕ

Срби у Скопљу могли би да дођу до земљишта за вртић и школу

Миодраг Линта и Александар Марковић, приликом посјете Македонији разговарали су и са предсједником скопске општине Центар Сашом Богдановићем о могућности да се обезбиједи земљиште гдје би се у будућности могли изградити српски вртић, основна школа, културни центар и српска кућа.

Саша Богдановић је упознао своје госте са урбанистичким планом и рекао да је важно да се у разумном временском року надлежни у Србији изјасне да ли су заинтересовани за земљиште на коме би се саградиле српске културне и васпитно-образовне институције.

Богдановић је Линту и Марковића одвео до потенцијалне локације за изградњу.

РЕПУБЛИКА СРПСКА ЈЕ НА СВЕЧАН НАЧИН ПРОСЛАВИЛА СВОЈ 27. РОЂЕНДАН

Поносна и вјечна – Република Српска

Прослава Дана Републике Српске у Бањалуци почела је славском литургијом у Саборном храму Христа Спаситеља у Бањалуци. Његова светост патријарх српски Иринеј је са највишим руководством Републике Српске поводом Светог архиђакона Стефана обавио ломљење славског колача.

Патријарх Иринеј рекао је да је Свети архиђакон Стефан страдао за Христа и то од оних који то нису разумјели, већ су дигли руку на свеца.

– Наш народ је страдао за истину и правду и тиме потврдио да смо сљедбеници свог божанског учитеља који је на Крсту страдао за све људе – навео је патријарх српски и додао да је српски народ позван да опрашта, али не и да заборавља.

ПРЕДСТАВЉЕН ДЕСПОТ

Свечани дефиле, одржан је трећу годину заредом. Главном улицом продефиловало је више од хиљаду и по припадника полиције у ешалонима, и цивилног сектора. Представљено је вишенамјенско, мултифункционално теренско возило Деспот произведено у техничком ремонту Братунац.

Потом је у бањалучкој сали Борик одржана свечана академија под називом Поносна *и* вјечна. Предсједник Матице Српске професор др Драган Станић је поручио да би овај датум требао постати празник свих Срба. Он је подсјетио на страдања Срба у протеклом рату и рекао да је Република Српска једино добро што је из тога рођено.

БРНАБИЋ: СРБИЈА ПОШТУЈЕ ДЕЈТОНСКИ СПОРАЗУМ

Скупу се обратила премијерка Србије Ана Брнабић која је нагласила да ће Србија поштовати међународне обавезе.

– Поштујемо међународни Дејтонски мировни споразум. Никада нам није тешко да, поштујући друге, останемо вјерни сами себи. Србија ће се увијек бринути за грађане Српске, али и поштовати договор три народа у БиХ – рекла је предсједница Владе Србије Ана Брнабић.

Предсједница РС Жељка Цвијановић је истакла да Српска храбро корача у будућност.

– Поносни смо на Српску која представља симбол слободе. У њој живимо као свој на своме. Република Српска је обавеза за све нас да не одустајемо од својих увјерења. Не смијемо изгубити снагу и величину идеје која је претходила стварању РС – рекла је предсједница Српске Жељка Цвијановић и додала да је „наша обавеза да бранимо Републику, њене надлежности и уставни идентитет".

У културно-умјетничком програму учествовали су Симфонијски оркестар Академије универзитета у Бањалуци, Оркестар МУП РС, Српско црквено пјевачко друштво Србадија из Бијељине, Женски камерни хор Бањалучанке, Хор Кастратоника из Бањалуке, Етно група Траг из Лакташа, Плесни студио Поинт из Бањалуке, глумци, солисти и дјеца солисти.

ДОДИК: СИНОНИМ ЗА СРПСКУ СЛОБОДУ

Предсједавајући Предсједништва БиХ Милорад Додик рекао је да је 9. јануар синоним за слободу српског народа за коју су положени животи.

– Та слобода је изграђена на рушевинама бивше земље. Важно је да се окупимо око 9. јануара јер се окупљамо око слободе, нашег идентитета, свега што је важно за један народ – рекао је Додик . Он је нагласио да српски народ гради ту слободу да би развијао све своје вриједности – вјеру, културу, образовање, спорт, економију, локалну заједницу и цијелу Републику.

– Поносан сам што браним Српску на сваком мјесту и желим јој све најбоље, као и сваком појединцу који у њој живи без обзира на вјеру и націју – истакао је Додик.

ВУЛИН: ПРАЗНИК СВИХ СРБА

– Ја сам у својој кући. Република Српска је дом свих Срба који вјерују у слободу. Постојање Српске гарантује да ће Срби живјети на овим просторима достојно и како треба. Празник Републике Српске је празник свих Срба – рекао је министар одбране Србије Александар Вулин.

ЛИНТА ЧЕСТИТАО РУКОВОДСТВУ И НАРОДУ ДАН РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта честита руководству Републике Српске и нашем народу преко Дрине велики празник, Дан Републике Српске – 9 јануар и жели им све најбоље, прије свега мир, општи напредак и економски развој. Република Српска је настала као тежња српског народа западно од Дрине да коначно буде слободан, да опстане на својим вјековним огњиштима и на никад више не дозволи да се над њим изврши геноцид, злочин и етничко чишћење. Свједоци смо сталних и опасних настојања западних центара моћи и већег дијела бошњачке елите да се укине Дан Републике Српске и да се 9. јануар означи као тобоже почетак агресије Србије и српског народа на БиХ који је довео до геноцида у Сребреници. Ово је јасна порука да бошњачка елита није одустала од ратне политике Алије Изетбеговића чији је циљ укидање Републике Српске и стварање унитарне БиХ у којој би Бошњаци имали главну ријеч а Срби били потлачени и дискриминисани.

Линта истиче да је веома важно да се настави јачање пријатељских и братских односа између Србије и Републике Српске у свим областима и да се активно ради на реализацији што више заједничких пројеката. Такође, посебно је важно да се Србија и Република Српска заједнички боре за поштовање изворног Дејтонског споразума и повратак отетих надлежности Републици Српској, за поштовање права Срба у Федерацији БиХ, за истину о страдањима Срба и за кажњавање бројних злочина над нашим народом.

НА ЗДРАВЉЕ И НА СПАСЕЊЕ СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН ПРАЗНИК СВЕТОГ ИГЊАТИЈА БОГОНОСЦА У ХРАМУ СВЕТОГ ЋИРИЛА И МЕТОДИЈА

» Свештеници Миле Јокић и Миле Ристић уносе икону у храм

» БОГОРОДИЦЕ ДЈЕВО, РАДУЈ СЕ... Дародавци иконе Славен и Синиша Тошић

» Слободан Пешић

Тошићи даровали хиландарску икону Богородице за храм у Бусијама

Уочи великог празника, рођења Исуса Христа, храм Светих Кирила и Методија у насељу Бусије, општина Земун, добио је велики поклон. Икону Пресвете Богородице, Славен и Синиша Тошић, из села Палачковци код Прњавора, даривали су непосредно пред литургију 2. јануара свештеницима овог храма протојереј-ставрофору Мили Јокићу и протојеру Мићи Ристићу. Они су је, након пријема на капији црквене порте, на свечан начин пред великим бројем вјерника, унијели у храм, а по завршетку литургије извршили освећење иконе.

РАДОСТАН ДАН

Овом скупу, поред великог броја вјерног народа, највећег избјегличког насеља у Србији, присуствовао је и Милорад Линта, предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону. Непосредно пред свечану литургију, служену у част Светог Игњатија Богоносца, велики број вјерног народа, иако се, до прије два дана, није ни знало да ће ова икона баш на овај хришћански празник бити уручена, окупио се испред Храма Светих Кирила и Методија у земунском насељу Бусије да дочека ову икону.

По завршетку свечане литургије коју су служили протојереј-ставрофор Миле Јокић и протојер Мићо Ристић, уз саслужење протонамјесника белегишког Ђорђа Ковљена, док је за пјевницом била професор музике Тамара Пајдић, вођа црквеног хора „ Свети владика Николај“ из Нове Пазове, са неколико његових чланова, извршено је освећење иконе.

МОЛИТВА ЗА ДОМАЋИНЕ

„Заштитнице васколиког рода православног, молимо те на коленима својим, душом и срцем својим, да не оставиш нас у овом тешком часу искушења и свеопштег мрака и лутања, већ нас ти, са дна животне каљуге наше подигни, охрабри, освјетли наше стазе које воде у живот вјечни. Дај нам трезвене домаћине, да воде домове наше, пород наш, отаџбину нашу лијепу и некада благословену“, обратио се икони Пресвете Богородице отац Миле, исто као што се монаси у Хиландару обраћају икони чудотворне Богородице Тројеручице као игуманији и узимају благослов за своја послушења.

„Ово јесте божији дар и нисмо могли добити већи и љепши поклон уочи великог хришћанског празника рођења Господа нашег Исуса Христа, него што је икона Пресвете Богородице“, истакао је отац Миле Јокић, још једном се захвалио дародавцима. Један од њих Славен Тошић, рекао је за наш лист, да је овај поклон божија промисао и да му је драго што ће овај лијепи храм, изграђен 2007. године, красити ова икона. Славен и Синиша Тошић су се дубоко поклонили пред иконом и њеним новим стаништем и сигурно је да се њихова мисија овдје неће завршити.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ПЕШИЋ: НАРОД ИЗМОЛИО БЛАГОСЛОВ

Један од најзаслужнијих за овај поклон, поред дародаваца је професор историје Слободан Пешић, човјек који пуно времена проводи на Хиландару.

„Ово је поред празника Светог Игњатија Богоносца, за све нас веома радостан дан, прије свега за храм, његово свештенство и народ Бусија, јер је даривана икона Пресвете Богородице која долази са Хиландара, гдје је закрштена и провела одређено вријеме на олтару захваљујући дародавцима Славену и Синиши Тошићу. Они, иако раде у иностранству, осјетили су потребу да то ураде за народ који овдје живи, јер је Пресвета Богородица помогла и њима у неким тешким временима и надају се да ће помоћи сваком ко буде помоћ затражио. Овај народ је на неки начин ову икону „измолио“, јер је прије годину дана, овдје, у храму, била једна друга икона на поклоњењу мјесец дана и према тој икони су људи заиста прилазили са поштовањем. Нажалост, та икона је морала да крене својим путем, а ова икона Пресвете Богородице остаће овдје у храму, док је њега и овог народа Бусија овдје“, рекао је за „Српско коло“ Слободан Пешић који се касније са сличном бесједом обратио и присутнима у Храму Светих Кирила и Методија.

ЛИНТА: КРАЈИШНИЦИ ЧУВАЈУ ЗАВИЧАЈ

Овом чину, уз бројне вјернике, присуствовао је и предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, који је истакао да је данас велики дан за Бусије, претежно настањене протјераним Србима из Хрватске и Федерације БиХ.

“Долазак иконе Пресвете Богородице са Хиландара велики је дан за Бусије које су највеће избјегличко насеље у Србији и један од симбола страдања српског народа током деведесетих година 20-ог вијека. Ово је још један доказ да се прекодрински Срби нису одрекли свог идентитета, а тиме ни вјековног завичаја из којег су протјерани или су га напустили због политичких или економских разлога“, изјавио је Линта за „ Српско коло“ непосредно по завршетку литургије.

» Миодраг Линта, Миле Шапић и Милан Гомирац међу вјерницима храма у Бусијама

» Миодраг Линта и Дарко Младић са сином у цркви у Бусијама

МИОДРАГ ЛИНТА УНИО БАДЊАК У ХРАМ СВЕТИХ ЋИРИЛА И МЕТОДИЈА

БАДЊИ ДАН У КРАЈИНИ, КРАЈИНА НА БУСИЈАМА

Народни посланик и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта присуствовао је заједно са сином генерала Ратка Младића, Дарком Младићем и преко 500 вјерника традиционалном уношењу и паљењу Бадњака у избјегличком насељу Бусије у општини Земун којим је обиљежен Бадњи дан пред најрадоснији хришћански празник – Божић.

Свештеници Миле Јокић и Мићо Ристић служили су вечерње богослужење, а потом је Линта унио Бадњак у Храм Светих Ћирила и Методија. У присуству многобројних вјерника у порти храма наложен је Бадњак чиме је симболично најављено Христово рођење. Присутнима су подијељени ракија и кувано вино.

Божићне пјесме пјевала су дјеца новооснованог дјечијег хора *Анђелчићи*.

Старјешина храма светих Ћирила и Методија прота Миле Јокић обратио се вјерницима и поручио да се ових празничних дана поздрављамо вјере, наде и љубави.

– Осврнимо се око себе и сјетимо се колико је породица у којима је завладала студен. Много је рођачких, комшијских, пријатељских веза прекинуто и зато се присјетимо заповјести која каже да љубимо, не само своје ближње, него и непријатеље ближње – рекао је прота Јокић.

Окупљање вјерника одржано је под мотом: *Бадњи дан у Крајини, Крајина на Бусијама*, па је Линта у својој бесједи нагласио да су божићни празници прилика да се сјетимо завичаја.

– Ово су дани који треба да нас подстакну на размишљање да односи у нашем народу и међу људима треба да буду засновани на разумијевању, поштовању, међусобном уважавању, слози, и да се међусобно подржавамо и помажемо – рекао је Линта.

Он је земљацима и свим православним вјерницима пожелио мир, здравље, успјех и срећу и да најрадоснији хришћански празник Божић проведу у радости и весељу.

ДОНАЦИЈА САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА ОБРАДОВАЛА НАЈМЛАЂЕ У БУСИЈАМА

Уручено 350 светосавских пакетића у највећем избјегличком насељу у Србији

У оквиру програма Светосавске свечаности црква Св. Ћирила и Методија у Бусијама организовала је 27. јануара светосавску приредбу у црквеној сали, гдје се окупио велики број дјеце и одраслих мјештана овог избјегличког насеља.

» Старјешина храма Миле Јокић са члановима новоформираног хора *Анђелчићи*

» Прота Милорад Нишкић

ВЈЕРОНАУКА И ЗА РОДИТЕЉЕ

Пожеливши свима срећан и благословен празник, прота Миле Јокић, који је ову парохију преузео 1. новембра 2018. године, изразио је захвалност на великом одзиву и позвао присутне родитеље да са својом дјецом долазе на часове вјеронауке и хорског пјевања.

– Сваке суботе од 17 часова у црквеној сали одржавамо часове. Оформили смо дјечји хор *Анђелчићи* који су нам приредили вечерашњи програм. Ево нас данас на Савиндан када полажемо испит ко смо, шта смо, одакле смо, шта нам ваља чинити… Морамо знати да нас Србе нико као Св. Сава није тако заступао пред Богом. Духовни пламен који је запалио Св. Сава остао је водиља у тами петовјековног ропства учећи нас куда, којим путем ићи и како ваља живјети. Пожелио бих вам да живимо духом Св. Саве и да га носимо у срцу, не само на Савиндан, већ и осталим данима у години – поручио је прота Миле.

Прота Миле Јокић додао је да је веома важно да сачувамо дјецу у овом крају, па тако, како је рекао, трудиће се да заврше радове на школи која је у изградњи, и налази се у црквеном дворишту.

ПРОТА ЈОКИЋ: ШАТОРИ НАС НИСУ ПРОГУТАЛИ

– Овај народ није избјеглички народ, овај народ је прогнани народ са својих вјековних огњишта, и има велику душу. Међутим, они који су га прогнали мисле да су побједници. Овај народ је побједник и увијек је на добитку, јер носи Господа у себи – рекао је Јокић истичући да му је велика жеља да пред славу цркве у Бусијама, која се обиљежава 24. маја, организује манифестацију *Дане Св. Ћирила и Методија* који би трајали седам дана и сваки дан би имао свој смисао и пуноћу садржаја.

– Желим да покажемо да нас нису шатори прогутали – подвукао је прота Миле.

Бесједу о Светом Сави прочитао је отац Драган Зорица, који је подсјетио да је Свети Сава родоначелник нашег културног, националног и духовног наслијеђа.

– Да бисмо разумјели тежину тих ријечи, као и какав то има значај и посљедице на наш живот, желио бих да се накратко загледамо у његову личност, и да се запитамо ко је у ствари Свети Сава и коме ми то желимо да ускликнемо с љубављу? Ми смо посебно почаствован народ тиме што имамо Светог Саву. Примјер Светог Саве нас обавезује да радимо прво на своме образовању и просвећењу, које обухвата рад и на унутрашњем и спољашњем човјеку, а потом да се предамо образовању и просвећењу других – објаснио је отац Драган.

УСКЛИКНИМО С ЉУБАВЉУ

Догађају је присуствовао и дугогодишњи старјешина храма у Бусијама, протојереј – ставрофор у пензији Милорад Нишкић.

У богатом културно-умјетничком програму осим обавезне химне Св. Сави, чије су добро познате стихове *Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави*, пјевали сви у глас, чуле су се бројне рецитације пјесама посвећених првом српском архиепископу, просветитељу и учитељу, затим је наступио и КУД *Ћирило и Методије* из Бусија.

Приредби је претходило вечерње богослужење које је служио отац Дарко Кончаревић.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

ЗАХВАЛНОСТ САВЕЗУ СРБА ИЗ РЕГИОНА

Овом приликом подијељено је 350 пакетића најмлађим учесницима у програму, као и свој окупљеној дјеци. Поклоне за најмлађе, између осталих, обезбиједио је донацијом и Савез Срба из региона, због чега се прота Миле Јокић посебно захвалио, како је рекао, освједоченом пријатељу цркве у Бусијама, предсједнику Савеза и народном посланику у Скупштини Србије Миодрагу Линти. У име Савеза Срба из региона обратио се Миле Шапић, преносећи поздраве Линте који је био спријечен да присуствује догађају због званичне посјете српској заједници у Македонији.

– Савез Срба из региона у оквиру својих бројних активности увијек се радо одазове позиву цркве Свети Ћирило и Методије из Бусија и овом приликом дали смо свој скромни допринос да уљепшамо дјеци празник и школску славу – навео је Шапић.

» Миле Шапић

ИЗ ВУКОВАРА УПУЋЕНО 1.300 КИЛОГРАМА МЕСА И МЕСНИХ ПРЕРАЂЕВИНА

Браћи од браће: Донирана храна за ученике Богословије манастира Крка

Из Месне индустрије Бођирковић у Борову је пут Богословије Три Јерарха која дјелује при манастиру Крка у Далмацији отпремљена донација у храни од 1.300 килограма меса и месних прерађевина. Организатор овогодишње 19. по реду донације је Епархија Осечко-пољска и барањска и епископ Херувим. Вриједност донације је 3.300 евра. Донирана количина довољна је за полугодишњу храну 32 полазника Богословије.

Иницијатор и овогодишње акције која траје непрекидно од 2002. године је Самостална демократска српска странка чији је предсједник Главне скупштине Војислав Станимировић подсјетио да је ова традиционална акција активна од 2002. године.

Донацију је преузео игуман манастира Крка отац Севастијан.

– Тренутно у нашој Богословији у пет разреда имамо 32 ученика, али надамо се да ће их у наредним годинама бити више – истакао је отац Севастијан и нагласио да је ова помоћ добродошла. Он је додао да манастиру помаже и српско становништво из Далмације с донацијама поврћа за потребе манастирске кухиње.

Координатор цијеле акције ове године био је владика осечкопољски и барањски Херувим који је својевремено и сам као професор Богословије долазио по ову помоћ.

– Увијек сам се радовао што овај наш крај може да помогне другим крајевима гдје живи наш народ, а посебно тамо гдје је наш народ у малом броју, као што је то у Далматинској епархији – нагласио је владика Херувим.

Поред Епархије осечкопољске и барањске као овогодишњег координатора и Самосталне демократске српске странке као организатора ове акције, у истој су учешћа узели и Заједничко вијеће општина, општине Ердут, Борово, Негославци, Маркушица, Шодоловци и Загодњак, Вијећа српске националне мањине Вуковарско-сријемске и Осјечко-барањске жупаније те општине Трпиња, саборска заступница Драгана Јецков и привредник Јово Вуковић.

БОРО РКМАН

ПРАЗНИК СВЕТОГ САВЕ У ЛИВНУ

Прослава је почела Светом Литургијом у храму Успења Пресвете Богородице, коју је служио парох лијевањски, отац Предраг Црепуља. И поред великог снијега и хладног времена у цркви се окупило доста вјерника, како старијих тако и дјеце, која овај дан славе и као своју школску славу.

У Ливну однедавно при парохији функционише обновљена допунска школа српског језика и књижевности Јован Сундечић. Послије Свете Литургије, дванаесторо дјеце која похађају ову школу извела су приредбу за окупљене одрасле парохијане. За вријеме приредбе, дјеца су показала и дио материјалног богатства овог краја, који се налази у музејској поставци у оквиру парохијске сале.

Посебно емотивно је било представљање сваког ђака школе Јован Сундечић окупљенима од стране њихове професорке, госпође Ане Кришто, која је указала на таленте и способности које они посједују. Кришто је похвалила и успјехе наше дјеце не само у оквиру школе Јован Сундечић, већ и у граду у коме живе, истичући да су успјешни спортисти, ђаци генерације, освајачи медаља, полазници музичких школа, те учесници у културним и друштвеним дешавањима у Ливну.

На крају, дјеца су са својим свештеником уздигла и пресјекла славски колач који су припремили за овај празник. Ливањској дјеци подијељени су светосавски пакетићи које је Удружење Огњена Марија Ливањска припремило за све малишане из цијелог ливањског поља. За све окупљене приређено је послужење и окрепљење након приредбе.

Полазници школе Јован Сундечић из Ливна показали су да чувају нашу живу цркву у овом граду. Окупљањем на Литуругији и приредбом, наставили су обичај по коме се Свети Сава увијек славио посебно свечано у Ливну. Наиме, још у вријеме Аустроугарске управе у Босни и Херцеговини Ливањски Срби, предвођени својим свештеницима и трговцима, организовали су Светосавске приредбе и свечаности које су биле врло посјећене и о којима је извјештавала чак и штампа у Сарајеву. Све до Другог свјетског рата, културно-умјетнички програм и вечерња забава поводом дана Светог Саве одржавали су се у згради Српског пјевачко-тамбурашког друштва Сундечић, данашњој гимназији. Након Другог свјетског рата, молитвени и културно-умјетнички дио прославе су се одвијали у самој цркви.

БОГ СЕ ЈАВИ - ШИРОМ РЕГИОНА ОДРЖАНО БОГОЈАВЉЕНСКО ПЛИВАЊЕ, СИМБОЛ ПРАВОСЛАВНЕ ВЈЕРЕ, ТРАДИЦИЈЕ И ЗДРАВЉА

У ТРПИЊИ 49 ПЛИВАЧА ЗА ЧАСНИ КРСТ

Богојављенско пливање за Часни крст одржано је 19. јануара 2019. године на спортско-рекреативном центру Пањик у Трпињи. У тешким условима, по хладном времену и у леденој води пливало је 49 учесника.

Хладна вода и тридесетак метара језерца дијелили су учеснике од Часног крста који се налазио на крају умјетног језера у Трпињи, а најбржи је био двадесеттрогодишњи Милан Пенић из Силаша.

– Пливао сам због православља и наших обичаја. Није било никакве посебне припреме и тренинга. Ово ми је треће пливање и прва побједа, а планирам да се такмичим и наредних година – прича Милан непосредно по изласку из воде.

» У Хрватској се пливало у Трпињи и на ријеци Корани (слика десно)

НЕМАМО РИЈЕКУ ЈОРДАН, АЛИ ИМАМО ЈЕЗЕРО

Трпиња је домаћин ове традиционалне манифестације на овим просторима четврти пут заредом, а прије тога се пливало на Дунаву у Даљу.

– Пливали смо четири године у Сремској Митровици, четири године у Даљу и исто толико сада већ и овдје. Побиједио сам 2013. године у Даљу. Желимо да се захвалимо свим организаторима, Општини Трпиња и Српској православној цркви на челу с нашим парохом – рекао је један од организатора Урош Наранчић.

У организацији овог пливања је и Урошев пријатељ Љубан Вујанац, такође један од бивших побједника.

– Данас је Богојављење, Христово крштење. Ми овдје немамо текућу воду као Јордан, али имамо наше језерце и ту пливамо због обичаја и традиције. Такмичим се већ девети пут, а побиједио сам 2014. године у Даљу. Данас има доста бивших побједника, али смо се опет окупили да учествујемо и увеличамо догађај – изјавио је Љубан.

Велику пажњу присутних у публици изазвао је седамдесетосмогодишњи Трпињац Марко Васиљевић који је храбро ушао у воду и такмичио се с неколико деценија млађим пливачима. Како тврди његов унук и имењак, дједа га је само назвао и питао када трка почиње и обећао да ће се и он појавити на старту. Нешто касније, на радост окупљених, обећање је и испунио.

ПЛИВАЧИ ОД 7 ДО 78 ГОДИНА

– Пратим традицију и идем са омладином. Пуно сам пута пропадао кроз лед у хладну воду, а ово је други пут да се такмичим. Кад сам био млад, овако нешто није постојало. Вода је хладна, али могао бих још једном скочити. Нисам имао никакве припреме, само сам се мало поквасио и ускочио – каже дједа Марко који је пливао уз своја два унука.

Прије пливања служена је света литургија у трпињском храму Вазнесења Господњег. Литургију, на којој је освећена богојављенска водица, предводио је парох трпињски јереј Марко Шукунда.

Након литургије и прије пливања, од храма до језера Пањик на којем је одржано такмичење, прошла је литија у којој су осим свештеника били и становници села, те пливачи.

– На првом мјесту бих поздравио све наше вјернике радосним поздравом који је традиционалан за празник Богојављења, а то је Бог се јави – Заиста се јави. Наиме, данас прослављамо празник Богојављења, односно дан када се Господ Исус Христос крстио у ријеци Јордан. Овај празник је некад давно био спојен са Божићем и са обрезањем Господњим, односно представљао је један моменат кад су се појавила Света Тројица приликом крштења Господа Исуса Христоса од стране светог Јована Крститеља. Управо у том контексту симболика ријеке, крштења и воде представљају за данашњи дан веома битну чињеницу, а то је да се послије свете литургије обавља велико водоосвећење у нашим храмовима. Због тога имамо и богојављенско пливање које је постало традиција у нашем народу и представља симболику уласка у ријеку, симбол здравља, односно изнад свега, пливање за часни крст и вјеру тих људи – објашњава парох трпињски јереј Марко Шукунда.

Осим у Трпињи, на подручју Републике Хрватске богојављенско пливање за Часни крст одржано је и на ријеци Корани гдје је побједио Марко Стојкановић.

ДУШАН ВЕЛИМИРОВИЋ/ СРБИ.ХР

МОСТАР: Дјечак Павле Жерајић извадио Часни крст из Неретве

Осмогодишњи Павле Жерајић из Невесиња први је извадио Часни крст из ријеке Неретве приликом традиционалног пливања које се већ трећу годину на Богојављење одржава у мостарском насељу Ортијеш. Павлу је златник након изласка из Неретве уручио игуман манастира Житомислићи Данило Павловић.

Жерајић је био један од тридесетак учесника, који су се одлучили оживјети обичај пливања за Часним крстом на Богојављење и у Мостару, што је древни православни обичај.

Парох благајски Бранимир Боровчанин рекао је да радује то што сваке године на Неретви има све више пливача и да сваке године има све више младих. Најстарији пливач имао је 65 година. Павле Жерајић порријеклом је из Мостара, али је тренутно настањен у Невесињу. Рекао је да је било хладно, али да је једва чекао овај празник јер је његов отац сваке године пливао за Часни крст.

– Била ми је част да пливам за Часни крст и дођи ћу и идуће године – рекао је Жерајић.

Давор Судар из Мостара каже је да је ово лијеп обичај којим се његује традиција и да много значи повратницима у Мостару.

Пливању је претходила света литургија у Храму Светог Василија Острошког у Благају, а након догађаја организовано је и дружење и послужење за све учеснике и госте у Друштвеном дому у Ортијешу.

Пливање за Часни крст на Богојављење у Мостару је први пут одржано 2017. године на ријеци Неретви, у мостарском насељу Ортијеш.

Радонић најбржи у Херцег Новом

Ове године је, поводом празника Богојављења, на Шкверу одржано наградно пливање за богојављенским крстом, у организацији црквених општина Херцег Нови и ВК Јадран ветерани. Одзив је био велики, иако је температура ваздуха била 8, а мора 11 степени.

Ове године је учествовало 48 пливача међу којима и три жене, а 33 метра до златног крста, која симболизују 33 године живота Исуса Христа на земљи, најбрже је прешао пливач Јадрана Никола Радонић из Баошића, коме је ово други пут да плива за часни крст. Сребрне медаље су добили Јасна Марић, као најстарији учесник и једанаестогодишњи Немања Мотика, као најмлађи учесник.

Такмичаре и окупљене је поздравио протојереј Живан Вукојевић, а медаље је уручио протојереј ставрофор Радомир Никчевић. Свечаност је почела светим литургијама по парохијским храмовима и водоосвећењем, након чега је кренула свечана литија од цркве Светог Архангела Михаила до Шквера.

Традиција пливања за богојављенским крстом је, након 65 година паузе, у Херцег Новом обновљена 2013. године, на иницијативу херцегновских црквених општина.

Досадашњи побједници су били Лазар Андрић, Синиша Драгутиновић, два пута Никола Москов, а прошле године заједно Огњен Мрваљевић и Марко Радановић.

З. ШАКОТИЋ/ РАДИО Х.НОВИ

Богојављење у Пребиловцима

На празник Богојављења у Пребиловцима, другу годину заредом организовано је пливање за Часни Крст на Шкрки.

Укупно је пливало осам пливача, а ове године први до крста допливао је Јанко Спахић из Тасовчића, док је јединој дјевојци учесници пливања Елени Цветановски, припао дар добротвора из Подгорице као успомена на овај велики празник.

ИЗВОР: ЕПАРХИЈА ЗХИП

ЛИНТА У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ ПРИМИО ДЕЛЕГАЦИЈУ УДРУЖЕЊА РЕЗЕРВНИХ ВОЈНИХ СТАРЈЕШИНА И ВЕТЕРАНА СРПСКЕ КРАЈИНЕ

ВЕТЕРАНИ РСК: Хрватско правосуђе има задатак да у политички мотивисаним процесима докаже да су Срби агресори!

У Скупштини Србије 29. јануара предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта и члан Одбора Александар Марковић примили су трочлану делегацију Удружења резервних војних старјешина и ветерана Српске Крајине у Србији коју су чинили предсједник удружења Коста Новаковић, секретар Ђорђе Пражић и адвокат Рајко Николић. Они су изнијели проблем који мучи све припаднике ЈНА војске и полиције некадашње РСК. Наиме, до сада су вођена 21.255 судских процеса против Срба који су углавном у овим процесима били препуштени сами себи. Држава до сада није имала слуха да понуди правну помоћ, финансијска средства, или да се држи принципа реципроцитета и покрене оптужбе против хрватских учесника сукоба.

» ДЕЛЕГАЦИЈА ВЕТЕРАНА РСК У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ: Рајко Николић, Коста Новаковић, Миодраг Линта, Александар Марковић и Ђорђе Пражић

НОВАКОВИЋ: ХРВАТСКА ИГНОРИШЕ АРГУМЕНТЕ, ВАЖНА ИМ ЈЕ ПРЕСУДА

Предсједник Удружења др Коста Новаковић је оцијенио да су овакви судски поступци политички мотивисани.

– Након анализе бројних судских поступака вођених у Хрватској дошли смо до закључка да Република Хрватска води политички мотивисане, углавном незаконите судске процесе прије свега да би оправдала противуставну и противправну оружану сецесију Хрватске из Југославије. Истовремено на овај начин негира и одговорност за грађански рат – рекао је др Коста Новаковић и скренуо пажњу на чињеницу да се у највећем броју оптужница измишљају функције, додају се чинови да би њихова наводна одговорност била још већа.

- За Хрватску нису битни аргументи, битно је да постоје пресуде - рекао је Новаковић и додао да је пред судовима у Србији до сада је вођено само неколико процеса против држављана Хрватске. Та лица би након бројних политичких интервенција из Хрватске и поред доказане кривице били пуштени из притвора и враћени у Хрватску, све у знаку добре воље.

– У затвору у Републици Србији више и нема лица из Републике Хрватске осуђених за ратни злочин, нити се воде судски поступци – рекао је др Коста Новаковић и додао како постоје јасни показатељи о злочинама почињеним над Србима.

» Коста Новаковић

ЗАХТЈЕВИ ЗА РАТНУ ОДШТЕТУ

Коста Новаковић је нагласио да Хрватска у новије вријеме осим оптужница потенцира захтјеве за накнаду материјалне штете.
– То смо и видјели сада на суђењу генералу Бориславу Ђукићу који је осуђен на 9 година за наводно рушење бране, која је оштећена, а не срушена. Предсједник судског Жупанијског вијећа у Сплиту је доставио документ, који није овјерен, гдје се тражи – 17 милиона евра одштете – рекао је Коста Новаковић.
Због неаргументованих оптужби, јавних и тајних листа Србима су угрожена елементарна права. Људи не могу да путују, не могу да раде, никада се не зна на којој ће тајној или јавној оптужници напрасно осванути.
Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије често својим услугама које пружа Хрватском тужилаштву врши неку врсту легализације тих захтјева.

ПРАЖИЋ: ЗАШТО СЕ НЕ МОЖЕ ДОЋИ ДО ДОКУМЕНАТА ИЗ ВОЈНЕ АРХИВЕ?

Ђорђе Пражић је нагласио да су хрватски историјски фалсификати ушли у све поре њиховог живота.

– Ми Срби из Хрватске смо крунски свједоци хрватског геноцида 1941. и 1945, етничког чишћења 1991. и 1995. године, а крунски свједоци никада нису пожељни, постоји тежња да се неутралишу – рекао је Ђорђе Пражић.

Што се тиче нарушених српскохрватских односа, Ђорђе Пражић је рекао да не види разлог зашто би Срби требали више труда да улажу.

– Опростили смо им геноцид из Другог свјетског рата, напустили своја огњишта, нисмо пописали ни сахранили своје жртве, а хрватску страну би вјероватно једино задовољило наше признање агресије, заборављање на жртве и плаћање ратне одштете што је у ствари њихов крајњи циљ – рекао је Ђорђе Пражић.

Пражић је Одбору предочио један озбиљан проблем, а то је недоступност докумената потребних у судским процесима.

– У Београду у Војном архиву налазе се и документа Војно-поморске области и осталих морнаричких јединица који је због административног пропуста и даље недоступан за истраживање и остале заинтересоване. Стварно је срамота да на Жаркову стоји архива до које нико не може да дође – рекао је Пражић.

» Ђорђе Пражић

НИКОЛИЋ: ХРВАТСКА ДРЖАВА У ПОТПУНОСТИ КОНТРОЛИШЕ ПРАВОСУЂЕ

Адвокат Рајко Николић је рекао да је сада најважније да се на адекватан начин омогући правна заштита тим људима. Или да се направи реципроцитет и да се подносе кривичне пријаве пред надлежним органима, има довољно материјала са којим се може покренути поступци против цивилних и војних ауторитета у Хрватској.

– Хрвати без икакве аргументације узимају себи за право да осуде сваког ко је уопште био припадник Војске или Полиције РСК или је био припадник ЈНА. Поред кривичних поступака и у грађанским поступцима се дешавају велики проблеми. Имам осјећај да Хрватска држава има потпуну контролу над својим правосуђем, а ми немамо – рекао је Рајко Николић и додао да поред великог финансијског проблема свих 28 Срба који се тренутно налазе у хрватским затворима имају проблем и са свједоцима.

– Сви свједоци који се појављују у овим поступцима најчешће се налазе на територији Србије, након појављивања тих свједока против њих се покрећу нови поступци. Ти поступци немају никакве везе са чињеничним стањем, врши се дискредитовање свједока.

Према хрватским ставовима произилази да на територији Србије сви они који су били војници ЈНА или учесници ратних дејстава, сви су ратни злочинци, а онда је држава Србија уточиште ратних злочинаца.

Адвокат Николић је покушао да објасни присутнима до које мјере иде дискриминација у хрватским судовима. О тој дискриминацији српска јавност готово да ништа не зна.

– Предсједник судског вијећа диктира у записник неизговорене ријечи, које наравно не иду у прилог оптуженом. Симптоматично је да, за разлику од Србије, у хрватском правосуђу нема тонског снимања. То је страшно – видно разочаран рекао је Рајко Николић и додао како се против Срба тренутно води 3.600 поступака.

ЛИНТА: ТРЕБА ДА СЕ ВОДИ ПОЛИТИКА РЕЦИПРОЦИТЕТА ПРЕМА ХРВАТСКОЈ

Миодраг Линта, народни посланик и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону је рекао да су се дотакли кључног питања које мучи све припаднике ЈНА и све припаднике војске и полиције РСК.

– Јасно нам је да је намјера хрватске државе да се Србија, ЈНА и крајишки Срби оптуже као агресори, а докази ће бити хиљаде пресуда наших људи који живе у Србији и онда ће се Србија у међународним круговима квалификовати као уточиште ратних злочинаца – рекао је Миодраг Линта и додао да је крајњи тренутак да држава преузме конкретне мјере и активности, да заштити свој народ и саму себе од овакве политике.

Линта је нагласио да је сваку прилику користио да говори о овом проблему и да се тим поводом састао са бившим тужиоцем за ратне злочине Владимиром Вукчевићем, као и садашњим тужиоцем за ратне злочине Снежаном Станојковић и министарком правде Нелом Кубуровић.

– На свим тим састанцима сам инсистирао да наши надлежни органи прије свега воде политику реципроцитета према Хрватској и да је то једини начин да адекватно одговоримо Хрватској која води непријатељску политику према Србији – рекао је Миодраг Линта. Он је додао да према непријатељском дјеловању морамо дефинисати конкретне мјере и активности да заштитимо свој народ и државне и националне интересе.

Сви присутни су били јединствени у оцјени да свако ко је чинио ратни злочин мора да буде кажњен, али је неприхватљиво да 23 године послије рата и даље сваки припадик војске и полиције РСК или припадник ЈНА стрепи ако пређе границу да ће бити ухапшен.

– Мислим да људе боли осјећај да су препуштени сами себи и да нико иза њих не стоји, испада да су крајишки Срби водили приватан рат сами за себе – рекао је Миодраг Линта. Он је констатовао да недостаје Канцеларија при Министарству правде у којој би били ангажовани стручњаци, односно адвокати који би давали правне савјете нашим људима који су осумњичени и оптужени за ратне злочине.

- Потребно је обезбиједити средства да се помогне нашим људима приликом одбране, као што је Хрватска обезбиједила за припаднике свога народа, као и да коначно наше Тужилаштво за ратне злочине покрене кривичне поступке против припадника хрватских паравојних, хрватских војних и полицијских снага и Армије БИХ који су починили ратне злочине против Срба – рекао је Линта. Он је наговиједстио да ће се у наредном периоду предложити да се сазове сједница Одбора за дијаспору и Србе у региону на којој би се размотрио овај проблем.

ДРАГАНА БОКУН

ДР НЕНАД САВКОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ РАЧА СА ПОНОСОМ ИСТИЧЕ ДА ЈЕ У ПРЕТХОДНОМ ПЕРИОДУ СМАЊЕНА НЕЗАПОСЛЕНОСТ

Трудимо се да улажемо у људе, јер су они наше највеће богатство

Предсједник општине Рача др Ненад Савковић у разговору за Српско коло истиче да је протекла година била веома радна и изазовна и да је локална самоуправа поносна на изграђену инфраструктуру у претходном периоду.

– Како је путна инфраструктура била један од горућих проблема у нашој општини, приступили смо стратешком рјешавању, и уз помоћ државних институција, у току претходне и ове године урађено је и обновљено 25 км асфалтних и пољских путева. Посебну захвалност на пруженој финансијској подршци, у области путне инфраструктуре, дугујемо ЈП Путеви Србије и Министарству привреде Републике Србије. Осим екстерних средстава, општина Рача је, и из својих средстава, финансирала изградњу путева у селима Поповић, Мало Крчмаре, Доње Јарушице, Сепци и Трска. У току 2018. године урађени су сљедећи путни правци – пут у Ђурђеву, Општински пут ОП 10 у Саранову, Општински пут у Вишевцу ОП 11. Укупан износ инвестиција у области путне инфраструктуре, на територији наше општине у протекле три године износи приближно 90 милиона динара.

● **Да ли је било још неких значајних радова?**

– Урађени су мостови у селима Вишевац, Доња Рача, Сепци и Сараново. Значајна средства су уложена и у сектору водоснабдијевања. Уз помоћ Канцеларије за управљање јавним улагањима извршени су радови на изградњи бунара Б1А. Радове, у укупном износу од приближно 20 милиона динара финансирала је Канцеларија за управљање јавним улагањима. Завршетком наведених радова побољшан је капацитет снабдијевања пијаћом водом. Уз помоћ Канцеларије за јавна улагања, у току 2018. године извршена је санација Постројења за пречишћавање пијаће воде и реконструкција фекалне црпне станице у Рачи.

● **Који је кључни услов за развој општине?**

– Кључни услов за развој наше општине зависи искључиво од квалитета људских ресурса у њој. Коришћење тих ресурса и улагање у њихов квалитет представљају примарни фактор развоја. Образовне установе континуирано раде на унапријеђењу квалитета пружања услуга и васпитања дјеце. Уз помоћ Канцеларије за јавна улагања реконструисана је основна школа у Трсци. Изграђено је игралиште за тенис, чиме су унапријеђени услови за бављење спортом ученика средње и основне школе, као и свих младих на територији наше општине. Уз помоћ Министарства привреде Републике Србије и донације од компаније *Yura*, општина Рача је успјела да обезбиједи бесплатан пријевоз за ученике основне и средње школе. Такође, од стране Канцеларије за управљање јавним улагањима, општини Рача су опредијељена средства од 68 милиона динара за санацију објекта Основне школе *Карађорђе* у Ђурђеву. Улагање у образовни систем представља покретачку енергију сваког друштва, тако да општина Рача планира да у наредном периоду интензивира обнову инфраструктуре у образовању.

● **Каква је ситуација у здравству?**

– Посебну пажњу посвећујемо улагању у унапријеђење здравствене заштите. Уз помоћ Канцеларије за јавна улагања извршена је реконструкција здравствених амбуланти у селима Ђурђево и Мало Крчмаре. Мјештани ова два села добили су потпуно реновиране амбуланте, као и апотеке у оквиру амбуланти, чиме ће знатно бити унапријеђено пружање здравствених услуга пацијентима из ових и околних села. Иако смо остварили добре резултате, општина Рача је приступила унапријеђењу услова за пружање здравствене заштите, и уз помоћ Канцеларије за управљање јавним улагањима обезбијеђена су и средстава у износу од 40 милиона динара за реконструкцију објекта Дома здравља *Милоје Хаџић–Шуле* у Рачи.

● **Каква политика се спроводи према социјално угроженим становницима?**

- Најугроженијим грађанима помогли смо кроз додјелу социјалних помоћи, једнократних помоћи, као и кроз ангажовање лица кроз јавне радове за заштиту животне средине и уређење јавних површина. Уз помоћ средстава Националне службе за запошљавање и сопствених средстава, општина Рача је само у 2018. години запослила 40 лица кроз јавне радове. Општина Рача била је и партнер на пројекту Сервиси помоћи и подршке за старе, који је финансиран средствима Европске уније, и кроз који је обезбијеђивала услугу помоћи у кући за приближно 40 најугроженијих лица на територији наше општине. Општина Рача пружа подршку удружењима и невладиним организацијама, црквама и вјерским заједницама и пољопривредницима тако што кроз јавне позиве обезбијеђује средства за реализацију њихових програма и пројеката.

● **Какви су планови у наредном периоду?**

Приступили смо припреми планске документације и то за регулацију комерцијалне зоне Рача поље, приступни пут из улице Његошеве, радне зоне Исток и Запад, спортско-школски комплекс, заштићено подручје природног и културног добра Градиште у Вишевцу. Узимајући у обзир да неријешени имовинско-правни односи онемогућавају спровођење многобројних процедура, приступили смо и процесу рјешавања имовине на територији општине. Оно чиме можемо да се похвалимо јесте наша техничка спремност за инвеститоре и инвестиције.

● **Који су највећи проблеми грађана Раче у овом тренутку?**

– Иако су значајна средства уложена у сектор водоснабдијевања, општина Рача ће, тек након завршетка Постројења за пречишћавање пијаће воде, ријешити један од највећих проблема са којим се суочава, а то је обезбјеђивање здраве пијаће воде својим грађанима.

● **Све локалне самоуправе покушавају да анимирају инвеститоре да улажу у њихову средину. Која је предност Раче у односу на друге?**

Предности наше општине су повољна геостратешка позиција, развијена путна и комунална инфраструктура, конкурентни оперативни трошкови, квалификована и конкурентна радна снага, добар квалитет живота. Повољном геостратешком положају општине Рача допринијеле су и савремене друмске саобраћајнице које нам дају транзитни значај јер представља важну везу између Великоморавске долине и Колубарске долине. Општина Рача је прва општина у Србији, гдје је јужнокрејски капитал инвестиран доласком *YURA*, водеће компаније у производњи жица, каблова и електричних инсталација за аутомобилску индустрију и главни добављач за *HUNDAI* и *KIA* возила. Прије четири године ниједна фирма није радила у Рачи и много људи је било без посла. Данас компанија *Yure* у Рачи запошљава 1.138 радника. Осим *Yure*, на територији општине Рача успјешно послују фирме: Агро Јевтић, Интеркомерц, *Swisss Papier* Аструм груп, *JN&SL*, Шиге.

● **У којој мјери су ријешени инфраструктурни проблеми и на чему ћете највише радити у предстојећем периоду?**

– Значајне инфраструктурне проблеме смо ријешили, уз помоћ надлежних министарстава, Канцеларије за јавна улагања и ЈП Путеви Србије, кроз претходно поменуте изградње, реконструкције и опремања објеката. Међутим, чека нас још много изазова на том путу. У наредном периоду планирамо изградњу котларнице у градском насељу општине. У оквиру пројектне документације у првој фази предвиђено је прикључивање јавних институција на даљинско гријање. Осим изградње котларнице, у плану нам је изградња обилазнице око општине Рача, реконструкција Предшколске установе *Наша радост* и реконструкција Дома здравља у Рачи.

● **Које бисте манифестације посебно издвојили?**

– Рача је препознатљива по манифестацијама које се организују у оквиру програма Карађорђеви дани. Карађорђеви дани се традиционално одржавају у периоду од јула до новембра и обухватају вишедневне културно-спортске садржаје. У општини Рача се организују и Првомајски уранак, Сајам цвећа, Дани вина, Прва Фрула Шумадије, Фићијада, Сабор фолклора, концерт, Брђански сабор.

● **Да ли је Рача искористила своје туристичке потенцијале?**

– Туристички потенцијали наше општине нису у потпуности искориштени, али у наредном периоду имамо у плану да развијемо бањски туризам, као и културно-историјски туризам везан за лик и дјело Вожда Карађорђа.

● **Како бисте оцијенили развој осталих привредних грана?**

– Најважнија привредна грана је пољопривреда, на шта су утицали прије свега природни фактори. Највећим дијелом заступљено је ратарство и сточарство. Укупан број активних регистрованих пољопривредних газдинстава у 2018. години је 1.617 (задруге, правна и физичка лица, вјерске заједнице и друго). Поред пољопривреде у Рачи је развијена и производња електроинсталација.

● **Какви су услови за развој спорта?**

– Радимо на изградњи и реконструкцији спортских објеката. У 2018. години реконструисали смо игралиште за мале спортове у селу Доње Јарушице. Тренутно смо у изради Плана детаљне регулације Спортско-школског комплекса. По завршетку плана приступиће се инфраструктурном опремању комплекса.

● **У којој мјери је у Рачи спроведен програм регионалног стамбеног збрињавања за избјегла лица?**

– У општини Рача је, уз помоћ Данског савјета за избјеглице, кроз изградњу три зграде за смјештај избјеглих и интерно расељених лица, потпуно ријешено стамбено збрињавање избјеглих лица.

● **Са којим сте градовима у братским односима и да ли сем културне сарадње постоји и привредна?**

– Општина Рача има одличну сарадњу са околним државама. Имамо потписан Меморандум о сарадњи са општинама Зрече, Старо Нагоричане и Мркоњић Градом.

Т. ЂОРОВИЋ

СРПСКИ МЕД ПАКУЈЕ СЕ У РАЧИ

– Општина Рача је, кроз конкурс, обезбиједила подршку пољопривредним произвођачима у износу од приближно 20 милиона динара за куповину нових пољопривредних машина. Посебно бих истакао да је наша општина успјела, у конкуренцији од 32 општине, да понуди најбоље услове за изградњу Погона за прикупљање и паковање меда чланова Савеза пчеларских организација Србије. Након потписивања уговора између Савеза пчеларских организација Србије и општине Рача започете су процедуре на реализацији пројекта изградње погона. Изградња погона за прераду и пласман меда Радне зоне Запад представља значајну инвестицију за општину Рача и њеном реализацијом се знатно смањује незапосленост. У току су завршни радови на изградњи погона и очекује се да до марта исти буду завршени. Завршетком изградње, након опремања и пуштања у рад погона, сви пчелари чланови Савеза имаће јединствено мјесто за пласман меда.

ДУШКО НЕДИНИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ, ВЈЕРУЈЕ ДА ЋЕ ДОЋИ БОЉИ ДАНИ У БРАНИЧЕВСКОМ ОКРУГУ

НАКОН 80 ГОДИНА КОНАЧНО ЋЕМО ИМАТИ РЕКОНСТРУИСАНИ МОСТ У ЦЕНТРУ ГРАДА

Предсједник општине Петровац на Млави Душко Нединић у разговору за *Српско коло* истиче да је протекла година била веома радна и изазовна.

– Оно што је дефинитивно највећи успјех и подухват је почетак реконструкције моста у центру града. С обзиром на то да је мост жила куцавица ове општине, да повезује неколико регионалних путева и да је у питању безбједност свих грађана, издвојио бих га као највећи подухват који је отпочет претходне године, а завршиће се ове.

● **Који су још пројекти били значајни у протеклој години?**

– Реконструисано је око тридесет улица и путева по селима и граду, уређено је читаво насеље у Петровцу поред основне школе. Извршена је санација и адаптација Павиљона А и Б у Дому за дјецу и лица ометена у развоју Др Никола Шуменковић у Стамници у сарадњи са Канцеларијом за управљање јавним улагањима, такође је урађена и санација и адаптација објеката ОШ *Света Михајловић*, Буровац и ОШ *Жарко Зрењанин* Велико Лаоле– одјељење Крвије, које су у поплавама биле потпуно оштећене, а за које је општина финансирала пројектну документацију и надзор, а Канцеларија све радове.

● **Који су највећи проблеми грађана у овом тренутку?**

– Сигурно да је то незапосленост, односно довођење инвеститора и отварање нових радних мјеста. Ми и даље спадамо у најнеразвијенији општине, тако да је од круцијалног значаја отварање нових радних мјеста. Све на чему радимо, радимо зарад стварања повољних услова, како би се сутрадан неко одлучио да баш у нашу општину уложи. Велики проблем представља што општина тренутно не посједује ни земљиште које би потенцијалном инвеститору могли да понудимо, али и на том питању радимо и рјешење ће се сигурно наћи. Вјероватно сте упознати да је наша општина била погођена поплавом која је нанијела велику материјалну штету и од које се још увијек опорављамо. Одмах након поплава смо предузели кораке и мјере, у сарадњи са Канцеларијом за управљање јавним улагањима, да се најприје санирају посљедице поплава, али и да се обезбиједе водотокови како до поплава не би поново дошло. У току је изградња антиерозивних и противбујичних објеката и уређење сливова бујичних потока. Ово нажалост није први пут да смо поплављени, али се надам да ће након завршетка радова у циљу заштите насеља Петровац на Млави и Буровац овај проблем бити ријешен. Вриједност инвестиције је скоро 120 милиона динара, радове финансира Канцеларија, а општина пројектну документацију и надзор.

● **Све локалне самоуправе покушавају да анимирају инвеститоре да улажу у њихову средину. Која је предност Петровца на Млави у односу на друге?**

– Поред чињенице да радимо на инфраструктурном уређењу општине, можемо се похвалити и да смо јако добри домаћини, као и да наше службе у најкраћим могућим роковима извршавају захтјеве. Навешћу вам примјер Компаније НИС, која је донирала дјечју играоницу за најмлађе суграђане, као захвалност локалној самоуправи на пруженој логистичко-техничкој помоћи и издавању грађевинске дозволе у року од једног дана за реконструкцију објекта бензинске пумпе у Петровцу на Млави. Такође, у нашој општини већ годину дана успјешно послује фабрика пелета –*Ekostep Pellet*. Ми смо изузетно задовољни моделом и начином на који они послују, а и за њих је Петровац на Млави био прави избор, због доступности сировина, и близине других општина које посједују потребне сировине.

● **У којој мјери су ријешени инфраструктурни проблеми?**

– Наш инвестициони буџет је јако мали, он износи 45 милиона динара за ову годину од чега ће највећи дио отићи на инфраструктурне радове. Ми планове имамо, али оно што њихову реализацију успорава је проналажење додатних средстава, тако да ће динамика радова највише од тога зависити, па нам је прије свега потребно стрпљење. Ипак, оно што смо ставили на врх листе, као приоритете је реконструкција и другог моста у граду, рјешавање проблема депоније и изградње трансфер станице за отпад, нов Центар за социјални рад и реконструкција школа у Каменову и Орешковици. То су неки од акутних проблема, које је потребно што прије ријешити, јер је процијењено да у односу на број грађана на који се односе, питање безбједности и општег стања, представљају најхитније инвестиције. Поред тога ми смо већ и у наредну годину ушли са огромним пројектима као што је мост у центру града, који се од изградње, дакле 80 година, није значајније реконструисао.

● **Петровац на Млави има богату културно историјску баштину. Које бисте манифестације посебно издвојили ?**

– Заиста много улажемо у културу и очување традиције. Готово свако село, а имамо их 33, има своју манифестацију и удружење које ради на очувању и његовању традиције садржајним културно-умјетничким програмима, са акцентом на подједнаком промовисању српске и влашке културне баштине. Издвојио бих неколико манифестација које су специфичне баш за наш крај. Етно-туристичка манифестација *Дани воденичара и помељара* одржава се у амбијенту нетакнуте природе, у атару села Бистрица, поред ријеке, гдје се налази културно-историјска цјелина у чијем склопу су три ваљарице, десет воденица, црква са црквиштем, салаш, механа. Овакав сачуван комплекс постројења за мљевење жита и ваљање сукна је ријетко гдје сачуван и има статус просторно-културно историјске цјелине, великог значаја. Затим, *Жмаријада* у селу Кладурову – такмичење у припремању жмара, старог, традиционалног влашког јела, за чију је припрему потребно чак 16 сати, а све то уз богати културно-умјетнички програм. Сабор бачијара, који се одржава у мају, је изложба оваца, такмичење у мужи оваца, бачијарске игре и округли сто *Актуелно сточарство у селу Стамница*. Изузетно посјећена манифестација је *Дани млавско-хомољских пчелара* – окупља више хиљада посјетилаца из свих крајева Србије и земаља из окружења, прије свега пчелара, али и љубитеље меда и других пчелињих производа. Најмлађи је фестивал рок музике *Рокеријада* који УГ Фабрика под покровитељством општине организује другу годину за редом. Фестивал је одржан на градском тргу, првог дана је наступило 14 младих ауторских бендова из цијеле Србије, којима су по завршетку такмичења додијељене награде, а другог дана концерт је одржао Влатко Стефановски.

● **Да ли је Петровац искористио своје туристичке потенцијале?**

– Стварање јединствене туристичке цјелине тек је у почетном развоју. Примарни фактор туристичке вриједности и значаја ове области јесте богато културно-историјско насљеђе. Али, ово је крај који је богат природном љепотом, љековитим излетима и уопште узев има потенцијала за развој туризма. У нашој општини се налази пет манастира, између осталих и манастир Витовница у коме је живио и гдје је сахрањен велики духовник – отац Тадеј. Најзначајније археолошко налазиште из доба праисторије представља локалитет Беловоде, а посљедње анализе материјалних доказа урађене у Енглеској потврдиле су да је на Беловодама откривена најстарија металургија на Балкану. Општина Петровац на Млави посједује изузетне услове за бављење планинарењем и алпинизмом, с обзиром на то да се дио Хомољских планина налази на нашој територији. Посебно интересантно је то што доста стаза као полазну тачку има неки од манастира или пролази поред њих. У близини се налази доста смјештаја, јер се на само пар километара налази и РУЦ *Ждрело,* Бања Ждрело. У Горњачкој клисури и око Бање Ждрело постоји неколико ресторана са домаћим специјалитетима.

● **Како бисте оцијенили развој осталих привредних грана?**

– Привреда Петровца на Млави углавном је оријентисана ка пољопривреди, јер територија општине Петровац на Млави заузима подручје са изванредним и разноврсним природним карактеристикама повољним за развој пољопривреде, јер се једним дијелом општина простире плодном равницом Стиг и долином ријеке Млаве, а другим дијелом обухвата брдско-планински дио Хомољских планина. Развијено је ратарство, сточарство, воћарство, а посебно сектор пчеларства тј, производње меда који је својеврсни бренд општине. Значајан привредни чинилац су приватна трговинска предузећа која представљају основу развоја трговине. Након приватизације са радом су престале некада значајне фирме овог краја, али зато имамо неколико врло успјешних малих и средњих предузећа.

● **Који су услови за развој спорта?**

– Петровац на Млави, заједно са Спортским савезом улаже максималне напоре да побољша услове и капацитете за бављење спортом како код одраслих тако и код дјеце. Велико ми је задовољство што, како вријеме пролази, добијамо и нове категорије спорта у којима имамо такмичаре и то је знак да смо на добром правцу када је ријеч о спортској сарадњи и генерално, васпитању младих. Увијек користимо прилику да са поносом истакнемо како је наша општина, општина квалитетних спортиста, са јако добрим успјесима, а такође и спортских манифестација. Петровац на Млави познат је не само у Србији, већ и ван граница државе по Меморијалној трци Драгутин Томашевић, која има учеснике из разних крајева свијета, а која се одржава у част првог српског олимпијца – маратонца, учесника Олимпијских игара у Стокхолму 1912. године, рођеног у селу Бистрица, надомак Петровца на Млави. Поред ове трке, веома се поносимо и турниром у малом фудбалу, који спада међу најбоље и најмасовније турнире у малом фудбалу.

● **Један број људи из бивших југословенских република, као и интерно расељених лица, пронашао је у Петровцу на Млави свој нови дом. У којој мјери су они утицали на развој општине и да ли су очували своје коријене?**

– Породице са простора бивших југословенских република и породице интерно расељених лица са простора КиМ, у значајном броју су нашле привремени, а већи број и трајни смјештај на територији општине Петровац на Млави. Можемо слободно да кажемо да су они, у складу са потребама и могућностима општине у којој се трајно интегришу, на посебан начин и доприносили развоју општине Петровац на Млави, посебно кроз ангажовање на радним задацима у оквиру постојећих активности предузетника из нашег окружења. У исто вријеме су се трудили, а по нашим увјерењима и успјели да сачувају своје коријене са надом да ће, у неко вријеме моћи и да се врате у мјесто претходног пребивалишта.

Т. ЂОРОВИЋ

КОНКУРИСАЋЕМО ЗА ГРАДЊУ ИЗБЈЕГЛИЧКИХ СТАНОВА

● **У којој мјери је у Петровцу на Млави спроведен програм регионалног стамбеног збрињавања за избјегла лица?**

Регионални стамбени програм је дијелом спроведен, а дијелом се још увијек реализују активности на имплементацији програма везног за помоћ у трајној интеграцији на територији општине Петровац на Млави. У претходном периоду је из програма РХП изграђено двије монтажне куће и обезбијеђена и испоручена помоћ од три пакета грађевинског материјала за довршетак започете градње или адаптацију постојећег стамбеног простора. У току је реализација помоћи из потпројекта 8. монтажне куће за три породице избјеглих лица као и компоненте 8, сеоско домаћинство за једну породицу. Иначе, иако смо били у кругу општина које су заинтересоване и за изградњу стамбене јединице са 20 станова, нисмо могли да наставимо са даљом реализацијом тог посла због недостатка одговарајуће документације за простор на коме би се градио стамбени објекат. Данас смо обезбиједили простор са документацијом и комплетном инфраструктуром, упутили смо писмо о намјерама Комесаријату за избјеглице и миграције и надамо се да ћемо у наредном периоду добити прилику да конкуришемо за средства ради изградње још једног стамбеног објекта са бар 15 стамбених јединица, како бисмо ријешили проблем трајне интеграције и за остале породице избјеглица на територији наше општине.

ИМЕ ПЕТРОВАЦ ПО КРАЈИНСКОМ ВОЈВОДИ

Петровац је саграђен 1859. године, по наређењу кнеза Милоша Обреновића. На захтјев мјештана села Свине он је овом мјесту дао име по свом пријатељу крајинском војводи и касније државном савјетнику Милутину Петровићу Ери, млађем брату Хајдук Вељка Петровића. Био је члан Совјета током прве владавине кнеза Михаила, а по Вељковој смрти постао је војвода крајинске нахије од 1. августа 1813. године. Био је ожењен Станицом из породице капетана Радича Петровића. Његов праунук био је санитетски пуковник Миливоје Петровић (1877–1938), „херој са Червнтије", један од оснивача стоматологије у Србији.

ЗНАЧАЈ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ

У братским смо односима са општином Бокша из Румуније. А прошле године, остварили смо сарадњу са Темишваром у оквиру програма за претприступну помоћ Србија–Румунија. Пројекат је поднијет у сарадњи са Националном унијом румунских послодаваца Банат, Политехничким универзитетом из Темишвара, Службом за ванредне ситуације из Темишвара и нашом општином и ватрогасно-спасилачком јединицом Петровац на Млави. Предложени пројекат је из области животне средине и управљања ванредним ситуацијама. Повезали смо се и са неколико општина из пограничног дијела Румуније, са којима је могућа сарадња.

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920- 1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920- 1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједеларских насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог светског рата имале 4.500–5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

1.

БАНАТСКО КАРАЂОРЂЕВО

Највећи велепосјед у Банату захваћен аграрном реформом био је посјед Андрије Чекоњића од 32.272 к.ј. земље, а са посједом Александра Чекоњића од 2.755 к. ј. земљишта чинио је цјелину од 35.027 к. ј. која се простирала између Жомбоља и Банатског Двора. Од овог велепосједа за потребе аграрне реформе одузето је 32.006 к. ј, а земљиште је надељено српским старосједиоцима из Српске Црње и Кларије и колонистима који су на овом велепосједу формирали четири велика насеља: Банатско Карађорђево, Александрово, Војвода Степу и Војвода Бојовић.

НАЈВЕЋЕ НАСЕЉЕ СРПСКИХ ДОБРОВОЉАЦА

На Пал мајуру једном од Чекоњићевих мајура, код њемачког насеља Честерег, формирано је насеље Банатско Карађорђево, највеће насеље српских добровољаца у Краљевини Југославији. Ново насеље настало је на саобраћајници, на прузи Велики Бечкерек – Жомбољ, 35 км. удаљено од Великог Бечкерека.

Колонизациони талас на мајуре у њемачкој општини Честерег доспио је 1921–1923. године (Пал, Мали Пал, Ђула, Шар, Јанош, Иван, Андр, Чендеш, магацини у Честерегу, фабрика кудеље на Бегеју). Услијед лоших услова живота на мајурима у периоду 1922–1925. умрло је укупно 478 лица од чега су 378 била дјеца до двије године старости.

У колонији је надељено земљиштем 1.026 породица и то 691 породица са статусом добровољца (67%), 208 породица са статусом колонисте (20%), 107 породица са статусом аутоколонисте (10%). Колонисти су били из Лике (682 породице или 66%), из Босне (151 породица или 15%), 54 породица из Црне Горе (5%), 44 породице из Баната (4%), 43 породице из Херцеговине (4%), 15 породица из румунског дијела Баната. Колонисти у Банатском Карађорђеву потицали су из 232 села. Из околине Грачаца у Банатско Карађорђево дошло је 228 породица (Брувно, Мазин, Зрмања, Велика Попина), из околине Удбине 131 породица (Јошани, Средња Гора, Курјак, Мекињар, Висућ). Из околине Доњег Лапца највише је колониста било из Добросела, Дољана, Ораовца, из околине Оточца, из Брлога, Прокика, Водотеча, из околине Госпића, из Косиња, Липовог Поља, Млакве, Крша, из околине Босанске Крупе, из Доњих Петровића, Баштре, Бањана, из околине Будве из Брајића, из банатског села Башаида, из Ченеја и Српског Сент Мартона у Румунији, из Берковића и Хатеља код Стоца. У колонији је надељено земљом 39 породица са презименом Радаковић, 22 породице са презименом Војновић, 18 са презименом Ковачевић, 17 са презименом Баста, 12 са презименом Мартиновић итд.

ДОМИНАЦИЈА ЛИЧАНА

Доминантна насељеничка група потицала је из Лике, а крајеви насеља насељени другим завичајним групама добиле су своје локалне називе. Тако је крај преко пруге, насељен махом колонистима из Боке Которске и Херцеговине добио назив Земун, колонисти из Босне били су у Босанској улици, а они из Башаида у Лалинској улици. Центар села настао око Пал мајура звао се Мајур, највиши дио села, виши за један метар од осталих дијелова звао се Ловћен, дио села према румунском селу Торку звао се Торак, онај према Црњи, Црња, док поред шумице која је касније исјечена звао се Гај.

На Скупштини сељачких вијећа сазваних од делегата са четрнаест околних мајура на Пал мајуру 15. октобра 1922. године одлучено је да се насеље гради око овог мајура, да се новом селу да име Банатско Карађорђево, да се у селу оснује школа, подигне и освети гробље, покрене питање „попа и цркве", организује се „помоћ између себе", помогне пострадалима од „потопа и воде", подигне споменик првом преминулом добровољцу. Сељачка вијећа, као облик самоорганизовања настала под утицајем браће Прибићевић, политичких вођа Срба из Хрватске, у Лици, Банији, Кордуну, дијелу Босне, колонисти су пренијели у Банат, и њихово самоорганизовање и изражена унутрашња солидарност омогућили су градњу ове велике колоније.

СОЛИДАРНОСТ НА ДЈЕЛУ

Колонисти, српски ратни ветерани–добровољци, упркос сиромаштву и тешким условима живота били су ратни побједници, имали су још изражене „фронтовске вриједности" међусобне војничке солидарности, а њихова међусобна солидарност, изражена и у крајевима из којих су потицали, у условима тегобне ствари постала је још израженија. И у Банатском Карађорђеву, као и у другим колонијама, ови насељеници били су изразите и самосвојне личности, па се ова међуратна колонизација може назвати и „персоналном колонизацијом".

Колонисти у Банатском Карађорђеву заузели су активан став према властима, а пошто су их власти често остављале саме себи, сами су се организовали да би преживјели у условима живота који су били тешки. У сталном сукобу добровољци из Банатског Карађорева били су са чиновницима општине Честерег јер су гласали са опозиционе странке, а потреба да се преживи у условима глади и болести терала их је и на ситне недозвољене радње попут пољских штета, сјече шуме или „узимања грађе и цигала" са зграда на околним мајурима. „Добровољцима и колонистима потребан је јачи надзор, али су они ипак бољи од насељеника у Честерегу. Ови насељеници не чине већа противзаконита дјела, већ обичне ствари"описао је командир жандармеријске станице у Новој Црњи 19. фебруара 1923. године стање на терену његове жандармеријске станице и сусједне у Честерегу.

Већ 1925. године Банатско Карађорђево издвојило се из општине Честерег и постало је самостална општина што је одлучујуће утицало на развитак новог насеља. Према попису из 1931. године село је имало 3.495 становника, а 1939. године 4.680 становника. Колонија је динамично рјешавала своје основне проблеме: питање школе, формирање црквене општине, градњу артеских бунара односно обезбјеђивање насеља здравом, питком водом, асанацију насеља, „фластерисање улица" односно формирање пјешачких стаза од цигле, садњу дрвећа на улицама и вјетробранских појасева на ободима села, питање одводњавања дијелова атара угрожених подземним водама.

ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ ВЕЛИКИ ПРОБЛЕМ

Своја општина била је оквир преко које су се колонисти обраћали надлежним властима за рјешавање свих проблема у новом насељу, а држава често дезорганизована са државним апаратом састављеним знатним дијелом од бивших аустроугарских чиновника, само је парцијално бринула о „својим колонистима". „Јован Барић, предсједник општине Банатско Карађорђево из Мекињара, код Удбине, 10. децембра 1929. године у писму Пољопривредном одјељењу Дунавске бановине изнио је питање подземних вода у сеоском атару које је угрожавало досељеника, али и однос власти према њима: „Земља која нам је додијељена већим дијелом је подводна и пати од унутрашњих вода. Канале је одржавао спахија, али је 1922. године сопственик однио машине, па не можемо да отпремимо унутрашње воде које нам сваке године плаве пар хиљада јутара земље. Године 1924. инжињер министарства пољопривреде и вода премјерио нам је дио атара и обећао да ће нас оспособити за одбрану од унутрашњих вода. Од тог доба ништа није учињено". "Сремски начелник среза Јаша Томић у свом извјештају Дунавској бановини 21. марта 1930. године потврдио је да је „водоспроводне канале одржавао сопственик те је унутарњу воду избацивао у Бегеј, са пумпама које су однијете, тако сваке године страда пар хиљада јутара земље". И само ново насеље било је изложено налетима вода јер је сремски начелник среза Јаша Томић 27. марта 1930. године констатовао да „постоји хитна потреба провођења канализације у самој општини".

Поплава 1932. године и хронични проблеми налета подземних вода у дијеловима атара новог насеља подстакли су колонисте из Банатског Карађорђева и Александрова на самоорганизовање. Са сједиштем у Банатском Карађорђеву 23. августа 1933. године формирана је Водна задруга за одводњавање колонија Александрово – Банатско Карађорђево чији је први предсједник био учитељ и управитељ школе у Банатском Карађорђеву Иво Будинић, а потпредсједник Јанко Левнајић, добровољац из Врховина, из колоније Александрово. Циљ Водне задруге за одводњавање колонија Александрово – Банатско Карађорђево био је „одвођење у Стари Бегеј воде која се скупља у атарима општина Банатско Карађорђево и Александрово услијед кише, снијега и подземних вода, градња и одржавање потребних објеката". Градњом пумпе на обали Старог Бегеја „у сврху одвода са територија општина Александрово и Банатско Карађорђево на тај начин 16.000 к. ј. земљишта сачувало би се од унутрашњих вода" истакнуто је у допису Водне задруге од 7. септембра 1934. године. У периоду 1936–1939. године када су се рјешењем Министарства грађевина од 28. новембра 1939. године све водне задруге у Банату сјединиле у „Тамишко – бегејску водну задругу" са сједиштем у Вршцу. Водна задруга Александрово – Банатско Карађорђево обављала је радове у атару Банатског Карађорђева и на регулисању саме колоније. Тако на примјер двије улице у Банатском Карађорђеву 1936. године биле су потпуно канализиране, године 1937. изграђено је 7 атарских ћуприја и 26 сеоских пропуста, а очишћени су канали који су били затрпани код Честерешке јаме због чега је плављено 30 к. ј. земљишта.

НЕДОСТАТАК ПИЈАЋЕ ВОДЕ

Недостатак здраве, пијаће воде такође је угрожавао становнике новог села. Предсједник општине Јован Барић 10. децембра 1929. године у писму Министарству пољопривреде жалио се на недостатак аретских бунара и спорост власти у рјешавању тог проблема: „Ми имамо један и то слаб артески бунар. Око истог је стално десетак жена и дјеце. Дешава се да се и по сат времена мора чекати. Но зими су људи слабо и оскудно обучени. Министар здравља у Новом Саду обећао нам је бушење једног дубоког, артеског бунара". Одлуком од 1. маја 1928. године бр. 503 бушење је одобрено, али до данас ми га још нисмо добили. Године 1930. Банатско Карађорђево добило је први артески бунар „код Ковачевића", а 1941. године имало је 25 артеских бунара који су били и једни од средишта друштвеног живота у селу.

Активизам насељеника тако је био одлучујући у градњи насеља. Питање градње школске зграде било је кључно јер су колонисти гајили „култ науке и образовања", а градња школске зграде била је прва колективна акција досељеника у свакој добровољачкој колонији којим су колонисти одређивали степен међусобне кохезије и организованости у градњи зграде која је била кључна идентификациона тачка у селу, простор свих друштвених окупљања и чвориште модернизације насеља. Удаљеност школе у Честерегу била је 3, 5 км. и „због удаљености и због тога што родитељи немају могућности да своју дјецу у невремену одјену и утопле уопште их не шаљу у школу". Прва школска зграда саграђена је у селу 1928. године од материјала порушених зграда са оближњег Шар мајура и састојала се од двије учионице и учитељског стана. Пошто то није задовољавало потребе села услијед великог броја дјеце 1937. године изграђена је нова школска зграда са четири учионице и два учитељска стана, али су дјеца похађала наставу и у двије закупљене приватне куће.

Током колонизације насељеници у селу нису успјели да изграде православни храм већ су оспособили стару мајурску зграду за потребе храма и 1926. године из Лике у село довели свештеника Светозара Зорића. У обраћању Београдској области Светозар Зорић 4. новембра 1928. године тражио је неопходну финансијску помоћ за градњу храма посвећеног Цару Лазару. „На североистоку државе, на тромеђи новокреирана парохија Банатско Карађорђево броји 800 српскоправославних добровољачких породица. На пољима туђинских гавана што прије да засија споменик српском великомученику цару Лазару". Међутим, и касније „богомоља је била привремено смјештена у једној бившој спахијској згради одтупљеној од стране црквене општине".

НАСТАВИЋЕ СЕ...

ШТА ЈЕ ПОЛИТИКА ПИСАЛА 1936. ГОДИНЕ О ДВОРУ НА УНИ

УСКОЧКО И СОКОЛСКО ГНИЈЕЗДО НА УНИ

На жељезничкој прузи Београд – Загреб одваја се од Суње пруга за Бањалуку. Прешавши мост на Уни код Добрљина у Босанској Крајини – још прије него што се укаже Босански Нови на саставу двију ријека Уне и Сане – сврађа пажњу свакога путника, кад гледа преко Уне, лијепа варошица на једној тераси језерске пластике, сва у зеленилу као да је у дивном парку. Од грађевина се истичу двије цркве православна и римокатоличка и Дом Петра Мркоњића. То је среска варошица Двор на Уни за кога је Петар Кочић, 1907. кад је свратио у њега и посматрао у њему снажан и полетан националан рад, рекао да је право „ускочко гнијездо", и по саставу самог становништва и по његовој борбености.

У Босанском Новом излази се из воза, па се пређе преко моста на ријеци Сани и кроз варош Нови, а затим преко моста на Уни чији се прелаз звао Брод Зрињски. На њему су Турци, 1482, били хаметом потучени у дводневној бици и отео им све робље, преко 20.000, које је било заробљено у Корушкој. Идући два, три километра од Новог стигне се у Двор.

ЂУРЂЕВДАН У ДВОРУ 1932. ГОДИНЕ

Двор, сада варошко насеље и среска варошица Дворског среза, прије се звала Подови, према своме терасастом положају изнад већег поља које се у старини звало Зрињско Поље. Вијенац планинских висова званих Зрињска Гора завршава се терасом на којој је Двор. Дућани трговачки и занатске радње су око пута који води низ Уну до Хрватске Костајнице, а на узвисини су обе цркве, среска државна здања у коме су сва надлештва. Истиче се импозантна палата са натписом Просвјетни Дом Петра Мркоњића, у парку названом иза рата Усташки Парк у вези са домом Петра Мркоњића. И данас околно становништво, нарочито оно из Босне, зове ову варошицу Подови. Још прије 36 година о Петровданском сабору у Новом посматрао сам како момци и дјевојке играју коло и при том пјевају ове стихове:

„Ој Подови бијели голубови,
У тебби се соколови легу,
Ој Подови, ој Подови."

Подови су названи Двор онда кад су га изабрали за среско мјесто за успомену на поход, 1775. године цара Јосифа II, још док је био сувладар своје мајке царице Марије Терезије. Са оне терасе је диван поглед на Босну и њене планине које је пар посматрао, а по народном предању ту и пренућио. Прије те цареве посјете, на 75 година, по једном попису становништва 1700 године насеље Подови имало је свега шест сеоских кућа. На плочи једне државне зграде стоји овај латински натпис: „Josephus Secundus Romanorum Imperator Fines Croatie ilustrans XX v. april 1775, Hic loci erat" (да је цар Јосиф II био 25. априла 1775. на овом мјесту Хрватске Границе). Није протекло од те царске посјете него 14 година, тај исти цар заратио је на Турску 1789. и његов генерал Лаудон заузео је Нови, оне исте године кад и Београд.

Кад је уведена војна управа 1750, било је сједиште војноадминистративног старјешине у граду Зрињу. А кад су градови изгубили свој значај у војноадминистративној служби, тражило се подесније мјесто. Избор је пао на Подове, изнад већег поља уз Уну и назван Двор за успомену на тај царев боравак. Кад је развојачена Војна Крајина 1872, и заведена цивилна управа, постао је Двор сједиште Среза дворског. И доиста је право „ускочко гнијездо" како га је назвао Петар Кочић, јер је све насељено српским ускоцима из Босне, њене Крајине, Херцеговине и Старе Србије. Као да је све борбеније што није могло да подноси зулума, напустило своја боравишта, прешло Уну и ту савило своје гнијездо, подесније за борбу. Иако је варошица на једној лијепој тераси, која је испод групе горја названог Зрињска Гора, није могла да се развије у већу варош јер је у близини Нови на састанку двију већих ријека и са жељезничком станицом, с обе стране Уне, подмиривало већи дио својих кућних потреба, а ту су и жито продавали.

ЈЕДАН СНАЖАН НАЦИОНАЛНО-КУЛТУРАН ПОКРЕТ И ЗАМАХ

Године 1875. Карађорђев унук бира ову Суву међу Зрињске Крајине, границу „царску" и „ћесареву" – како је назива народна пјесма – и ту отпочиње крајишки устанак под именом војвода Петар Мркоњић. У Јамници, једном пограничном селу одржана је у школској згради скупштина крајишких првих људи и четничких вођа. У Зрињској Крајини – гдје је остало живо сјећање народно на граничарску буну Теше Кијука – та четничка акција Карађорђевог унука узбудила је народну машту и оставила трајног утицаја на становништво Зрињске Крајине, које је дотада било борбено настројено. А кад је основана Српска самостална странка као опозиција Куновом режиму, Зрињска Крајина био је изборни срез уредника Србобрана Паје Јовановића, који је остао у трајном народном сјећању као Пајо Србобран.

Почетак двадесетог стољећа отпочиње једним значајним покретом Просветом слободи, преноси се послије рад на село и почиње и на њему да развија смисао за ситан национални рад, управо култ таквог рада. Године 1904. одржава се Седми конгрес Српских земљорадничких задруга у једном мјесту Баније, у Топуском, на коме тада млади свештеник, а сада прота у Жировцу из Зрињске Крајине г. Младен Остојић држи предавање *Како да се наш Крајишник ослободи сиромаштва*, а уредник Привредника Коста Илибашић *О сточарству*.

Црква православна у Двору посвећена је Св. Ђорђу. О прољетњем Св. Ђорђу највећи је сабор код цркве. Новија велика црква сграђена је 1880. године. Бојадисао је 1903. године моле Стево Субановић из Хрватске Костајнице. На кору у средини је приказано причешћивање српске војске уочи Видовдана испред Грачанице. На десној страни је Стефан Дечански са Високим Дечанима у позадини, док је лијево крунисање Стефана Првовенчаног, а народ је ту приказан у ношњама свију наших крајева. Није то умјетнички рад, али је карактеристичан за оно доба буђења националне свијести.

ПРВИ СЕОСКИ СРПСКИ СОКО

Зрињска Крајина може да буде поносна што је у њој основан први *Сеоски српски соко* са мјесним народним одијелом, дотјераним као соколско одијело. За пропагирање народног одијела као соколског и за ширење соколске мисли и на селима, искоришћена је и женидба једног вође омладинаца. То је била национална манифестација, потицај и подстрек за развијање соколског покрета и на селима. Покретач живљег националног рада у Двору, млади, а школовани трговац П.Б. женио се сестричином славног оснивача Привредника Владимира Матијевића, ђака проте Николе Беговића који је рођен у Зрињској Крајини. Младенци (обоје сада угледни чланови Патроната Привредникових добротвора у Београду) допутовали су жељезницом до Босанског Новог. Дочек младенаца био је код моста на Уни (на ријечном прелазу који се у старини звао „Брод Зрињскога") јер тадашње босанске окупаторске власте нису дале пролаз толиких српских застава кроз Нови до жељезничке станице. Од моста гдје је био дочек, срдачно честитање младенцима, са пуцњавом из кубура разврстала се сватовска поворка и кренула уз пјесму и пуцање до Двора. Крајишници из Зрињске Крајине у својој старинској народној ношњи са сребрним токама и иликама на прсима и задјевеним кубурама из ускочког четничког доба – које су донијели при сеобама – на својим лаким брдским коњићима и са читавом шумом српских застава које су лепршале, била је најсликовитија сватовска поворка коју сам у животу видио.

» Петар Мркоњић

То је тим јаче падало у очи јер је на босанској страни Крајине тада нагло ишчезавала стара народна ношња. Почели су да купују од старинара у вароши стара изношена варошка одијела. Било је комада салонског одијела и разних униформи. Могао је да се сретне и по који најугледнији сеоски домаћин, у својој околини, у полуцилиндеру на глави и тако купљеном одијелу. Толико очуваног старинског народног одијела, по коме је израђено одијело за *Српски соко* у Двору, задивило ме и заинтересовало у тој мјери да сам од тада почео да обраћам пажњу на све појаве у Зрињској Крајини, и у цијелој Банији, и на социјалну психологију Бановаца.

ОСВЕЋЕЊЕ БАРЈАКА У ЈАВОРЊУ

Српски Соко из Двора у соколском одјелу ускочкога типа посјећивао је све љетње састанке код црквa. Извјежбан пјевачки збор Сокола пјевао је на литургији у цркви, а поподне извођене су соколске вјежбе и разна такмичења са наградама. Народ тиме забављен, почео је да оставља алкохол. О Св. Илији, на сабору код цркве у Јамници, и соколи и сав народ послије службе Божје изашли су на гроб војводе босанско – крајишког Симе Давидовића, кога су аустријски војници убили 1876. и одржали му помен са говором. Нарочито је била велика национална манифестација код цркве у Јаворњу, 1907. на Св. Петку, при освећењу соколске заставе. На соколском слету код Сремске Раванице на Видовдан 1907. само изасланици *Српскої сокола* из Двора били су у народној ношњи, која је сврађала на себе нарочиту пажњу.

ПОРАТНИ НАЦИОНАЛНИ РАД

На цркви су двије мраморне плоче, на једној су имена свију добровољаца из те парохије, а на другој стоји ово: „Наша јуначка браћа, Никола Татић, Стојан Слијепчевић, Стеван Драча, Симо Слијепчевић, одвезоше, године 1917. велико звоно ове цркве од 398 килограма у зелени кадер и тако га сачували. Хвала им!"

Аустријске власти су тада скидале звона, да лију из њих топове, па су и ово звоно били скинули и оно је неколико дана чекало да га одвезу на жељезничку станицу Босански Нови. Ова четири одважна Србина, договоре се једне ноћи натоваре на кола и отјерају 10 км далеко и закопају. Неколико дана су власти водиле истрагу, али нису могле докучити шта се са звоном догодило. Послије слома Аустрије оно је ископано и на шест волова довезено матери цркви.

Да се означи видним пијететом успомена на четничку акцију Војводе Петра Мркоњића дуж Суве Међе и Зрињске Крајине, подигнут је послије рата у Двору Просвјетин дом Петра Мркоњића и 1929. са великим националним манифестацијама освештан. У малом парку испред дома постављена је биста четничког војводе као Краља Ослободиоца, израђена из бихаћког камена. На улазу у дом постављене су двије табле од мермера. На једној су с једне стране четнички знаци, пушка и сабља, а са друге књига са буктињом просвјете и напис: „Жртвама слободи – слободом просвјети!".

На другој страни су пописани добротвори дома. Испред улаза у приземни ходник су бисте Вука и Доситеја које је израдио вајар Сретен Стојановић. Усред ходника је постављена биста пок. Краља Александра И Ујединитеља. Код улаза уз степениште постављене су велике слике из важнијих догађаја из српске и хрватске историје, а по ходницима су слике Знаменитих Срба. У дому ради Основна школа са пет одјељења и народно купатило, а периодично и школа за сеоске домаћице. Предвиђено је да се отворе: Народна читаоница и књижница која имаде нешто књига. Дом је хигијенски уређен, има свој водовод и канализацију.

МИЛАН КАРАНОВИЋ
КРОЗ ЗРИЊСКУ КРАЈИНУ - УСКОЧКО И СОКОЛСКО ГНИЈЕЗДО НА УНИ - ДВОР НА УНИ ПРИЈЕ И ПОСЛИЈЕ РАТА ОБЈАВЉЕНО У ДНЕВНОМ ЛИСТУ ПОЛИТИКА, У ПЕТАК, 6. НОВЕМБРА 1936. ГОДИНЕ

» Школа у којој је одржана "Јамничка скупштина"

» Просветин дом Петра Мркоњића

У СРПСКОЈ ПРЕСТОНИЦИ ЗАПАДНИ СЛАВОНЦИ СА СВОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА ДОЧЕКАЛИ ПРАВОСЛАВНУ НОВУ 2019. ГОДИНУ

Западни Славонци заједно дочекали ново љето

Више од стотину чланова удружења *Славонија у срцу*, организатора ове вечери, са својим гостима из завичајних удружења Далмације, Лике, Кордуна, Баније, БиХ, дочекали су, четврти пут за редом, православну Нову годину у ресторану *Слапови* на Новом Београду. Захваљујући, прије свих, агилном предсједнику Управног одбора Миодрагу Жарковићу и секретарки удружења Слађани Кузмић, организација вечери протекла је на највишем нивоу, а гости су, уз музику и пјесму оркестра *Звуци завичаја* запјевали, заиграли и зрачећи оптимизмом ушли у Нову годину. Домаћини су најавили низ других активности током предстојеће године, а ако буду на нивоу ове вечери не сумњамо у њихов успјех.

КО ПЈЕВА ЗЛО НЕ МИСЛИ

Мада је ратних деведесетих, управо овај дио српског корпуса у Хрватској, први доживио прогон са својих огњишта, почевши од српских села Билогоре, Грубишног Поља, Дарувара, Пакраца, а био докрајчен Бљеском почетком маја 95. године, то се није могло примјетити код ових људи. Не због тога што они не жале за својим домовима и што не тугују за својим жртвама. Напротив. Свјесни су да док се буду дружили, чували своју традицију и обичаје, играли Криво коло и Тарабан, пјевали бећарац, у њиховим срцима живјеће српска Славонија, баш као што каже и име њиховог удружења.

То је у најкраћим цртама рекао и предсједник Управног одбора удружења Миодраг Жарковић, обраћајући се нешто прије поноћи својим земљацима. Поручио им је да треба да наставе да се друже, да буду заједно, јер ће тако лакше пребродити сва предстојећа искушења, као што су то чинили и онда када је било много теже. Жарковић је својим земљацима, као и присутним гостима из других завичајних удружења, пожелио добро здравље, породичну срећу и пословни успјех у Новој години, нагласивши да ће се и наредне године по пети пут одржати заједнички дочек Нове године по јулијанском календару.

У име гостију, на честиткама се захвалио Жељко Бурсаћ, предсједник Удружења Ђиро Личка Калдрма–Дрвар ријечима да је и сам један дио свог живота провео у Славонији. Похвалио је организацију, позвао на заједништво и у име свих представника завичајних удружења, Жарковићу, као поклон предао личку капу. Бурсаћ је са неколико пјесама, касније прихваћених од домаћина, свим присутнима пожелио срећну Нову православну 2019. годину.

НЕМА СЛАВЉА БЕЗ БЕЋАРЦА

Након што су казаљке откуцале поноћ, а гости одбројали посљедње секунде претходне године, кренуо је нови сплет игара и пјесама.

Већина присутних се нашла у колу, запјеван је бећарац, а почело је међусобно надгласавање ко ће љепше и јаче запјевати, а ко боље стихове испјевати. Кренуло је затим Криво коло, Тарабан и све тако редом…

Жене су својим умијећем подигле атмосферу до усијања. Неке игром, неке пјесмом, а Богданка Бајић и Деса Поповић пјесмом и свирком. Хармоником на раменима и пјесмом на уснама, уз пратњу момака из *Звука завичаја*, подигле су госте на ноге. Није изостао ни бакшиш, оних које су пјесме највише погодиле, а ове двије даме великодушно су га се одрекле у корист музичког оркестра, неуморног читаве вечери.

Славонке су се показале и као добре организаторке, као на примјер Слађана Кузмић, али и као праве домаћице. Припремиле су колаче, домаће штрудле са маком и орасима, као сјајан десерт након исто тако доброг предјела и јела. Ни домаћег вина није недостајало, уосталом као ни весеља читаве вечери. Што би домицилно становништво у Србији рекло, а и њих је било на овом скупу: „Ваља се", Нова година је… **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

Миодраг Жарковић: Традиција и култура приоритет у раду удружења

Ово прво дружење Западних Славонаца ове године, прошло је у најбољем реду, уосталом као и сва друга дружења које организујемо или учествујемо на њима, рекао је, за *Српско коло* Миодраг Жарковић.

– Овај дочек прераста у традицију, већ сљедеће године биће пети јубиларни, и само показује да настављамо тамо гдје смо стали прошле године. Очекује нас много веће дружење у априлу мјесецу на традиционалној Славонској вечери чији смо ми организатори и гдје би требало да буде између 600 и 700 гостију. Прије тога, наши земљаци из Бањалуке, чланови удружења Срба протјераних из Западне Славоније *Крајина*, на чијем се челу налази Крсто Жарковић, позвали су нас да поново почетком фебруара учествујемо на 21. Западнославонској вечери у главном граду Републике Српске. Ми ћемо се наравно радо одазвати и дружити са нашом браћом која су тамо пронашла нова уточишта. Очекујемо да се појаве и представници Срба осталих на просторима Славоније. У наредној години даћемо свој допринос у очувању традиције на манифестацији *Крушедолска звона* у мају мјесецу, а наставићемо дружења са нашим пријатељима из Крагујевца, Бачке Тополе, Бусија и многих других мјеста гдје смо радо виђени гости. Двије акције бих посебно истакао, обиљежавање славе Светог Николаја 22. маја код истоимене цркве у Кореничанима, иначе мом родном селу. Посебно бих истакао манифестацију која се треба одржати у Кућанцима 15. новембра на дан упокојења благопочившег патријарха српског Павла. Надам се да ће се већина протјераних Срба окупити тамо, јер ће то бити и централна прослава за Епархију пакрачко-славонску поводом 800 година аутокефалности Српске православне цркве – рекао нам је Миодраг Жарковић, пожеливши да у Новој години сарадња *Српског кола* и Удружења *Славонија у срцу* остане на нивоу досадашње, ако не и још успјешнија.

ОТАЏБИНСКИ ПОКРЕТ ОРГАНИЗОВАО ДОЧЕК ПРАВОСЛАВНЕ НОВЕ ГОДИНЕ У НОВОМ САДУ

Док живе Крајишници, живјеће и Крајина

Удружење *Отаџбински покрет – док живе Крајишници, живеће и Крајина* организовало је први пут 13. јануара 2019. дочек православне Нове године. Дочек је организован у ресторану *Ђурђевић* у Новом Саду, а на дружењу је било осамдесетак гостију, претежно Крајишника, са подручја Баније, Кордуна, Славоније, Лике, Далмације, Барање и Срема, као и пријатеља удружења из Србије и Републике Српске. Предсједник удружења, Драгомир Лалић, као прави домаћин, дочекивао је госте и те вечери бринуо да сви буду задовољни и расположени. Вече је започело забавном музиком, али како је вријеме одмицало и поноћ се приближавала ритам је постајао све живљи, а Нова православна дочекана је уз химну *Слава Србину*. Госте је забављао одличан бенд из Новог Сада, клавијатуриста и двије пјевачице.

Већ на прве тактове музике било је јасно да доброг расположења неће недостајати. Изненађење вечери био је рођендан приређен Александри Веселиновић којој су гости, уз музичку пратњу, отпјевали *Диван дан*. Након поноћи, исту рођенданску честитку добила је и Сњежана Рокнић.

У име организатора, присутнима се у поноћ новогодишњом честитком обратио Лалић, пожељевши свима добро здравље и успјешну Нову годину.

– Желим свима да очувамо постигнути ниво јединства међу нама Крајишницима, да сачувамо од заборава културну баштину Срба из Српске Крајине и Хрватске и да заједно са СПЦ, МС, САНУ и АНУРС радимо на очувању идентитета српског народа – рекао је Драгомир Лалић.

Тачно у поноћ појавили су се и трубачи који су додатно загријали већ добро расположене госте.

Након поноћи за све госте организована је томбола са вриједним наградама. Свако је имао право на бесплатан купон. Награде су даровали пријатељи удружења. Организатор дочека, Удружење *Отаџбински покрет – док живе Крајишници, живеће и Крајина*, даровало је срећним добитницима вриједне књиге. Два добитника обрадована су и књигом завичајних пјесама *Испод пепела*, кордунашког пјесника Бошка М. Буђана, коју је штампало и даровало *Завичајно удружење Сава Мркаљ* из Новог Сада. Ресторан *Ђурђевић* приредио је богат и квалитетан мени, а као донатор учествовао је и у томболи, наградивши најсрећнија три госта вечером за двије особе. Награду је, у име домаћина, уручио менаџер ресторана, Горан Племић.

Те ноћи пријатних изненађења није мањкало, тако је било и при крају дружења када је организатор објавио да је један од потпредсједника Отаџбинског покрета, Миомир Црногорац, организовао 17. јануара бесплатан пријевоз за Београд, на дочек руског предсједника Владимира Владимировића Путина, и позвао све присутне да им се придруже.

Организација вечери протекла је на највишем нивоу, гости су разиграно и распјевано ушли у Нову годину, у нади да ће се истим поводом и у истом саставу окупити и сљедеће године.

СЊЕЖАНА СТАНИШИЋ

СРЕЋНА НОВА 7527. ГОДИНА - НАЈДУЖА ТРАДИЦИЈА ЗАЈЕДНИЧКОГ ДОЧЕКА ЗАВИЧАЈАЦА ПРАВОСЛАВНЕ НОВЕ ГОДИНЕ У СРБИЈИ

» Млади чланови Удружења Херцеговаца истичу се по бројним активностима и хуманитарном раду

» Марко Никчевић, Трифко Ђоровић, Божо Миловић и Петар Пејо Бајчетић

ХЕРЦЕГОВЦИ У НОВОМ САДУ 28. ПУТ ПРОСЛАВИЛИ СРПСКУ НОВУ ГОДИНУ

Удружење Срба Херцеговаца и пријатеља у Новом Саду је по 28. пут прославило крсну славу Светог Василија Великог и организовало дочек православне Нове године у ресторану *Рибарац* у Новом Саду.

Дочек Српске Нове године у Новом Саду уназад неколико година постао је бренд, а ове године представљен је програм о дочеку на 40 локација.

Међутим, док се многи туристи у Новом Саду налазе пред изазовима и откривањем чари српске Атине, искуснији добро знају да веће традиције и бољег провода за дочек нема од онога на *Рибарцу*.

ГРАДОНАЧЕЛНИК ПОШТУЈЕ ТРАДИЦИЈУ

Зато и не чуди што је домаћин Новог Сада, градоначелник Милош Вучевић одабрао да Српску Нову годину дочека са Херцеговцима. Како је прокоментарисао неформално, међу пријатељима.

Сигуран знак да сте дошли на право мјесто означавала је грандиозна тробојка са натписом Српска Херцеговина (42 квадратна метра) која је по први пут била истакнута на улазу ресторана. Ова тробојка почетком миленијума сашивена је на крову новосадског студентског дома Бајић, а освештао је бивши дубровачки парох Ранко Гуњић.

Свој нови живот добила је захваљујући младима овог удружења, који је истичу приликом неких од бројних активности. Управо су они својим радом обиљежили протеклу годину.

Надлежни свештеник Предраг Толимир обавио је славски обред поручујући Херцеговцима да се окупљају у што већем броју и да никад не забораве своје претке и завичај.

Пригодном здравицом госте је поздравио предсједник Савеза гуслара Србије др Јово Радош, а добродошлицу гостима пожелио је домаћин овог скупа Божидар Миловић, предсједник Удружења Срба Херцеговаца и пријатеља у Новом Саду.

Он се захвалио свим гостима, посебно онима који су стигли из Херцеговине, као и представницима осталих завичајних херцеговачких удружења у Србији.

Миловић је посебно поздравио градоначелника Новог Сада Милоша Вучевића и народне посланике Миодрага Линту, Милимира Вујадиновића и Илију Таминцију.

» У СЛАВУ СВЕТОГ ВАСИЛИЈА ВЕЛИКОГ: Свештеник Предраг Толимир и предсједник Удружења Божо Миловић преламају славски колач

Домаћин се захвалио представницима херцеговачких градова међу којима су били Дарко Крунић (Љубиње), Радоица Антуновић (Гацко), Немања Папић (Билећа), Милутин Самарџић (Невесиње), ратном команданту Невесињске бригаде Новици Гушићи и пуковнику Миленку Лаловићу.

Част да у име матичне Херцеговине поздрави овај скуп припала је начелнику општине Љубиње Дарку Крунићу који није крио задовољство због великог броја присутних земљака. Он је домаћинима пожелио да се ово традиционално сабороваше настави у годинама које долазе.

Након гуслара Радована Шојића своју тачку игре из Херцеговине извео је КУД Благоје Паровић из Гајдобре који је прошле године прославио 50 година постојања.

Глумац Српског Народног Позоришта из Новог Сада Милорад Капор поменуо је бројне херцеговачке карактеристичне изреке и цитирао чувеног нобеловца Ива Андрића: „Када сам у Херцеговини, увијек се осјећам као да се налазим у бестежинском стању. Овдје се некако брже хода, лакше дише и боље мисли."

Омиљена међу Херцеговцима, глумица Ивана Жигон казивала је стихове пјесме Херцеговина аутора Рајка Кијца, а потом је извела и неколико пјесама из репертоара који изводи са својим Божурима и чувеном гусларком Бојаном Пековић.

» НЕ ЗНАЈУ ЗА ОЦЈЕНУ МАЊУ ОД 10: Сара Хамовић и Анђела Чичковић

» ДОБРОДОШЛА МЕЂУ ХЕРЦЕГОВЦЕ: Ивана Жигон и Марко Милошевић

Изузетно добро расположена глумица услишила је молбе публике и продужила свој програм.

НАЈБОЉЕ СТУДЕНТКИЊЕ ИЗ ТРЕБИЊА

У наставку у име Комисије младих обратио се Марко Никчевић који је нагласио да је ове године конкуренција за најбољег студента била изузетна. Три награђене студенткиње заиста су резултатима доказале да су стандарди подигнути до максимума.

Са просјеком 9,8 прошлогодишња побједница Цвијета Илић из Билеће, студенткиња Факултета техничких наука – смјер Енергетика и процесна техника ове године заузела је треће мјесто.

Друго мјесто са просјечном оцјеном 10 припало је Требињки Сари Хамовић. Она је студенткиња Медицинског факултета и државни стипендиста. Поред учења Сара је широј јавности позната и по таленту за пјевање и бројним наградама.

Доминација Требињки: Сара Хамовић и Анђела Чичковић не знају за оцјену мању од 10, Билећанка Цвијета Илић била је оправдано одсутна.

За најбољу студенткињу проглашена је, такође, Требињка Анђела Чичковић која је студенткиња треће године на Факултету техничких наука – смјер Примијењено софтверско инжењерство са просјечном оцјеном 10.

Предсједник Удружења Божидар Миловић награђенима је уручио новчане награде.

Поред тога најбоље студенткиње добиле су новчану награду и од познатог новосадског адвоката Небојше Радовића чије је поријекло из Горњег Поља код Никшића. Награде су комплетиране ваучерима за стоматолошке услуге др Мирковић и за офтамолошке услуге оптике *Анђелија* Нови Сад.

ПРИЗНАЊЕ ЗА ЛЕГЕНДАРНОГ ПЕЈА БАЈЧЕТИЋА И ОМЛАДИНУ

Поводом пет година постојања Трифко Ђоровић, уредник и оснивач портала Слободна Херцеговина уручио је двије златне повеље, како је истакао, Удружењу које има славну прошлост и свијетлу будућност.

Ово признање припало је легендарном Петру Пеју Бајчетићу, оснивачу Удружења Срба Херцеговаца у Новом Саду. У образложењу је наведено да је Бајчетић утемељивач саборности Срба Херцеговаца у Србији.

Другу повељу преузео је предсједник Комисије за младе Марко Никчевић, а додијељена је младим члановима овог удружења који су се истакли у свом хуманитарном раду, као и недавно изведеној представи *Гледај и наједај се земље Херцеговине!*

Велико интересовање побудила је богата томбола, а најсрећнији су добили гусле, викенд у чувеном хотелу Моско код Требиња и пршут који је ове године даровала општина Билећа.

Гајдобрани су већ по традицији били задужени за добро расположење, па је наступ бенда Богољуба Бошковића (популарни *Боле бенд*) атмосферу довео до усијања.

Весеље је потрајало до ситних јутарњих сати, а поред пјесме могла се чути и поезија.

Марко Милошевић је присутне подсјетио и на још једну легенду новосадског удружења, Сима Милошевића који је често знао Херцеговцима да упућује здравице (посланице).

– Херцеговци моји мили, чист вам образ пред свијетом био, вазда трајао док је вијека, заборавом претке не побијте, прађедовску вјеру поштивајте, чојство своје стидом не скривајте, слогом својом свијет засјените…

За новинара Миливоја Бештића могли би да кажемо да је заштитно лице традиционалниог новогодишњег дочека на *Рибарцу*, а са њим у пару, програм највеселијег скупа који памтимо, по први пут је водила Милана Кукурић.

РСК

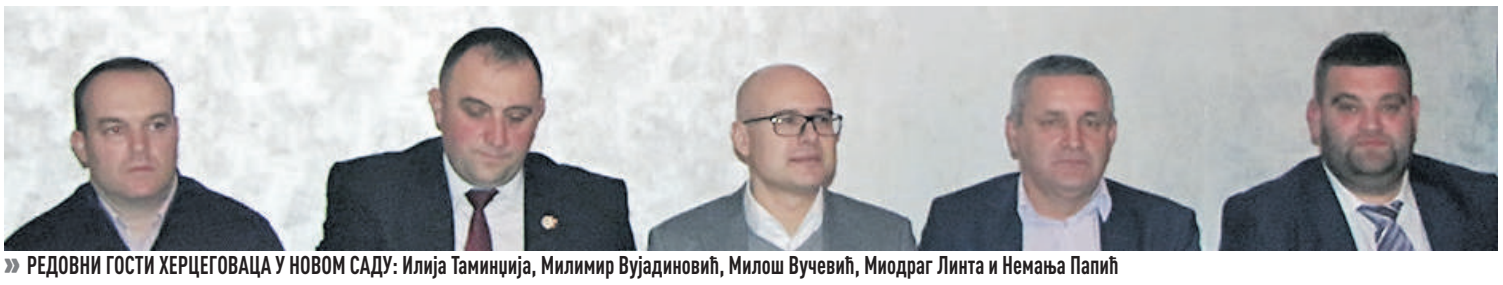

» РЕДОВНИ ГОСТИ ХЕРЦЕГОВАЦА У НОВОМ САДУ: Илија Таминција, Милимир Вујадиновић, Милош Вучевић, Миодраг Линта и Немања Папић

ПАРАСТОС УБИЈЕНИМ СРБИМА У РАВНИМ КОТАРИМА И НА ПРИЈЕВОЈУ МАЛИ АЛАН У ЗЛОЧИНАЧКОЈ АКЦИЈИ МАСЛЕНИЦА

Ђукић: Неопростиво је да ни након 26 година од злочина нико није одговарао

У организацији Удружења породица несталих и погинулих *Суза* неколико десетина Крајишника присуствовало је парастосу у Цркви Светог Марка у Београду служеном за 348 Срба, међу којима 35 жена и троје дјеце млађе од 12 година, које су припадници Хрватске војске и полиције убили, а неке од њих и звјерски измасакрирали на подручју Равних котара и у близини планинског пријевоја Мали Алан на Велебиту у злочиначкој акцији Масленица. Највише су страдала три српска села Ислам Грчки, Кашић и Смоковић, као и Срби из мјешовитих села Мурвица, Црно, Земуник, Пољица и Ислам Латински у Равним котарима. На путу према Малом Алану, изнад Светог Рока, 22. јануара, у јутарњим часовима, убијена је једна болничарка и 21 припадник полицијских снага (плавог батаљона) РСК, углавном житељи општине Грачац.

По завршетку помена који је служио јереј Миодраг Ристић, а коме су присуствовали, поред чланова породица погинулих, и предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, директор Документационо информационог центра Веритас Саво Штрбац, предсједник Координације српских избјегличких удружења са подручја бивше Југославије Драган Пјевач, генерални секретар Удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир и представници завичајних удружења, упутили су се ка споменику српским жртвама у ратовима од 1991–2000. године у Ташмајданском парку.

» Драгана Ђукић

Драгана Ђукић, предсједница Удружења породица несталих и погинулих Суза, обратила се присутнима рекавши да је операција хрватске војске Масленица почела 22. јануара на подручју тадашње Републике Српске Крајине које је било под заштитом снага Уједињених нација (УНПРОФОР-а).

– Припадници хрватских оружаних снага опљачкали су, опустошили и уништили богата српска имања у том крају, а културне споменике, гробља и цркве, девастирали, оскрнавили и порушили. Међу њима и Дворе Јанковић Стојана у Исламу Грчком са Црквом Светог Георгија, која датира из 1675. године. Потомци пострадалих и преживјеле породице протјеране су са својих огњишта и данас су расуте по цијелом свијету, без наде у повратак. Вијеће за ратне злочине у Београду, покренуло је преткривични поступак за злочин који се догодио првог дана агресије испод пријевоја Мали Алан, када су припадници Хрватске специјалне полиције, у непосредној близини осматрачнице УНПРОФОР-а измасакрирали 22 припадника Српске војске Крајине са подручја Грачаца – истакла је Драгана Ђукић, додајући да су према подацима ДИЦ Веритас докази достављени хрватском правосуђу које још води истрагу против непознатих лица.

– Неопростиво је да послије 26 година, нико од планера овог злочина (Фрање Туђмана, Јанка Бобетка, Анте Готовине, Мирка Норца, Младена Маркача и Агима Чекуа) није оптужен и процесуиран како пред међународним, тако и домаћим судовима у Хрватској – закључила је Драгана Ђукић.

По завршетку њеног обраћања, присутни су одали пошту и положили цвијеће поред споменика српским жртвама страдалим у ратовима на подручју бивше Југославије од 1991–2000. године.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

МИОДРАГ ЛИНТА: СРПСКО ТУЖИЛАШТВО ТРЕБА ДА ПРОЦЕСУИРА ОДГОВОРНЕ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта позвао је српско Тужилаштво за ратне злочине да коначно процесуира одговорне за злочине против Срба у акцији хрватске војске Масленица у јануару 1993. године, међу којима је злочин на Малом Алану гдје су звјерски убијена 22 припадника полиције Републике Српске Крајине. Линта је подсјетио да је српско тужилаштво још 2013. године, предмет са бројним доказима о злочину на Малом Алану, предало хрватском тужилаштву, које није предузело кривично гоњење наредбодаваца и починиоца злочина на том локалитету. Оцијенио је да је Хрватска, на данашњи дан прије 26 година, у војно-полицијској акцији Масленица извршила агресију на Равне Котаре, а да велику одговорност за злочин који је услиједио сноси УНПРОФОР.

– За агресију на српску територију био је највише крив УНПРОФОР који је требало да буде гарант мира и коме су крајишки Срби вјеровали да ће их заштитити од проусташког режима Фрање Туђмана – подсјетио је Линта.

– Акција Масленица као и остале хрватске војно-полицијске акције, била је злочиначка јер је главни циљ био протјеривање српског народа са њихових вјековних подручја и остварење пројекта етнички чисте „велике Хрватске". Да би се остварио наведени циљ, хрватске паравојне, војне и полицијске снаге су извршиле стравичне злочине над српским цивилима и заробљеницима и систематски уништавале, пљачкале и отимале српску имовину. Хрватски званичници ће и ове године понављати безочну лаж о српској агресији – закључио је Линта.

САВО ШТРБАЦ: ХРВАТСКА СЛАВИ УБИЦЕ КАО НАРОДНЕ ХЕРОЈЕ

Хрватска слави као народне хероје оне који су убијали, масакрирали и одводили у заробљеништво српско становништво у Равним Котарима 1993. године, у акцији Масленица и, иако се знају имена одговорних за етничко чишћење тог подручја под заштитом УН, никада нико није процесуиран, рекао је Срни директор Информационо-документационог центра Веритас Саво Штрбац.

– У Хрватској нема никаквих тајни ко је водио ту акцију, ко је учествовао, све су то народни хероји. Рецимо, акцију на Малом Алану, гдје је масакрирано 22 људи, војника из Грачаца, на само 50 до 100 метара од осматрачнице Унпрофора, водио је Милијан Бркић. Он је данас други човјек у ХДЗ-у и потпредсједник Сабора – рекао је Штрбац.

Он је напоменуо да је на централној прослави Масленице у Задру, као изасланик предсједника Хрватске био хрватски генерал Анте Готовина, као и Младен Маркач, који су једни од планера и извођача те акције, али и Мирко Шундов, који је тада водио 4. гардијску бригаду, а данас је начелник Главног штаба Хрватске војске.

– Прије седам или осам година отишла је нека кривична пријава из Београда само за Мали Алан. Све се зна, али кад наши питају шта је са тим предметом, добију одговор да је још у фази „извида", што ће рећи, некаква истрага. Никада они неће процесуирати своје „јунаке" – истиче Штрбац.

Он напомиње да Хрвати Масленицу називају „мајком свих побједа" њихових у рату 1990-тих година, јер су ту „доказали" да могу побједити Србе и послије тога су услиједили и Медачки џеп, Бљесак и Олуја.

ЈОШ ЈЕДНА ТУЖНА ГОДИШЊИЦА У ПРКОСУ ЛАСИЊСКОМ

Помен за 1.500 цивила са Кордуна страдалих од усташког покоља

Традиционалном комеморацијом 21. децембра у Пркосу Ласињском, обиљежена је 77. годишњица страдања 1.500 цивила тога краја, сјеверног дијела Кордуна. Парастос невиним цивилним жртвама служио је карловачки парох Дарко Дугоњић. На спомен костурницу, иначе девастирану неколико пута у посљедњих десетак година, положени су бројни вијенци и запаљене свијеће. У име Српског народног вијећа учинили су то саборски заступник Борис Милошевић и координатор Раде Косановић, јавља Портал Новости.

– Страдали су овдје невини људи од оних који нису имали ни срца ни душу, нити разум. Јер убијање било каквог човјека може бити само звјерски чин и за то не може бити икаквог оправдања, ни за вријеме, ни за мјесто у којем се то догодило. Свака таква звјерска почињења морају бити и кажњена. Нажалост, ни овдје починиоци злочина нису кажњени – казао је начелник општине Ласиња, Жељко Пригорац.

– Овдје су страдале жртве злочиначког усташког похода. Нажалост, све су јачи гласови оних који говоре да злочина заправо није било, да је злочин измишљен, да су жртве преувеличане, да логор Јасеновац није био логор смрти већ одмаралиште у којем су умирали људи од старости и болести, да усташки режим није био злочиначки. У Сабору сам прије мјесец дана на сличну тему читао одломак из књиге хрватског књижевника Илије Јаковљевића како су убијана дјеца у Јасеновцу маљем и како су гушена плином. Зар су то измишљотине? То је, нажалост, крвава истина за коју се требамо борити и коју требамо понављати. Не зато да би наметали некоме кривњу него да се таква звјерства више не би поновила, да би нове генерације знале шта се догодило, да се можемо борити против мржње, за националну равноправност, за заједнички живот Срба и Хрвата. Допринос Срба данашњем хрватском друштву је непорецив и то крв ових људи овдје показује – закључио је Борис Милошевић.

ЕКСКЛУЗИВНО - СВЈЕДОК ЈЕЗИВОГ УСТАШКОГ ЗЛОЧИНА У КОМЕТНИКУ КОД ВОЋИНА

Јоргић: И сад чујем врисак сиротица из Кометника

Поводом годишњице злочина над српским становништвом у Кометнику који се догодио 14. јануара 1942. године разговарали смо са једним од очевидаца тог догађаја Јованом Јоргићем. Мада је у вријеме усташког злочина имао само пет година, данас виталну старац Јован Јоргић који живи у Бешкој, присјетио се страшних дана свог дјетињства.

Пламен устанка који је у јулу 1941. године захватио читаву Хрватску наишао је на повољно тло и у Славонији. На подручју тадашњег котара Подравска Слатина прва устаничка група формирана је у Лисичинама. Од устаничких група 24. децембра формиран је Први славонски народноослободилачки батаљон.

МЛИНАРЕВ ПОМОЋНИК УСТАШКИ ШПИЈУН

Вод чији је командир био Никола Миљановић Караула требало је да уђе у састав друге чете батаљона, као трећи вод. Друга чета се налазила на Папуку, па је група заједно са Караулом напустила Лисичине и кренула ка Папуку.

– Приликом пријелаза преко Вођинке, у близини тадашњег Саухамеловог млина, млинарев помоћник примијетио је колону и обавијестио усташе у Вођину – испричао нам је Јоргић.

Караулина група пренoћила је у кући и штагљу Милоша и Стеве Стојановића у Зубићима, три километра од Вођина. Уморни и промрзли, нису ни слутили опасност. Група се састојала од 35 бораца, међу њима је био и херој Мирко Фикет.

УСТАША КУНДАКОМ РАЗВАЛИО ВРАТА КУЋЕ

Нажалост, 12. јануара у 11,30 часова, из Вођина је кренуло 30 усташа. Борба је трајала 2 сата, убијено је 5 усташа, а двојица су рањена. Устаници су успјели да се повуку према Папуку. Међутим, усташе су добиле појачање из Белишћа и Осијека и 13. јануара опколиле су Кометник и Добриће.

– Ујутро, 14. јануара у 5 часова, усташе улазе у село. Ја сам тада имао пет година. Сјећам се да је усташа дошао на врата са пушком и ножем. Кундаком је разбио врата и рекао нам да изађемо. Били смо сиротиња, нисам имао ни ципеле, мама ме је ставила на леђа и изашли смо на улицу гдје је био велики број људи које су усташе већ истјерали из кућа. Одвели су нас у школу – рекао нам је Јован Јоргић.

НИЈЕМЦЕ СЛАГАЛИ ДА СМО ПАРТИЗАНИ

– Сјећам се да је тај њемачки официр питао Косановића ко смо ми, а он је слагао и рекао да смо партизани. Официр је наредио да се сви који су старији од 15 година одведу испред школе, а жене и дјеца да остану у школи. Тада из моје куће одводе дједа, оца, стрица и брата од стрица.

Из кућа које су пружале отпор одмах је побијено 25 лица. Усташе су цијелим путем тукли несрећне сељане, тјерали их да легну у снијег. Када су дошли испред општинске зграде, поново су их тукли кундацима. Један дио људи затворили су у подрум, а остале у некакав магацин. Нагуране у подруму нису могли туђи, па су их око 10 сати увече извели напоље и опет тукли. Први који су ушли у подрум морали су да легну, да би их стало што више. Наредни који су улазили газили су по њима.

У ПОДРУМУ ЗАТВОРЕНО 150 НЕДУЖНИХ ЦИВИЛА

Мали подрум био је широк 3,5 а дугачак 8,5 метара. Висина подрума, који је био испуњен са 150 невиних душа, била је свега 1,7 метара. До јутра се погушило њих 50-ак. Остали су извођени у групама по десеторица и стрељани.

Десеторица су преживјела, остављени су у животу како би копали гроб за своје дојучерашње комшије. Сјећају се да су сљедећег дана усташе мобилисале 34 саонице за пријевоз тијела убијених сељака у заједничку гробницу.

ЖРТВЕ ЗАКОПАНЕ НЕГАШЕНИМ КРЕЧОМ

– Један од преживјелих био је и мој рођак Нађо Јоргић, који ми је рекао да је поштеђен јер је са Косановићем радио у Јовановици, заједно су одвозили дрва. Усташа Косановић узимао је од њега храну. Њих четворицу препознао је и наредио им да превозе тијела 320 побијених у Липе, крај Вођинке. Копали су раку неколико дана, а када су их ставили у гробницу морали су по њима да бацају негашени креч да на прљеће не би смрдило – рекао је Јован Јоргић оно што му је испричао рођак, и додао како им је Косановић рекао да поруче осталима да ће и они тако проћи, ако се побуне против усташа.

Сурова је то била одмазда. Одведени су очеви, синови, браћа. У подрум без излаза. Невини, а осуђени као најкривљи. И ко би могао докучити шта је то у свијести човјечјој да те нагна на такав злочин, без кајања, са великом дозом задовољства.

Мајке, сестре, кћери, остале су без мушких глава. Могао се чути само њихов врисак.

– Жене и дјецу пустили су кућама, али су усташе из кућа покрале све, стоку, храну, одјећу, прекриваче. Мама је пронашла неке старе капуте од дједа и оца, тако да смо се тим капутима покривали. Куће су биле обезглављене и опустошене, а дјецу је требало прехранити.

ДЈЕДА ПРЕПОЗНАЛИ ПО ОПАНЦИМА

– Када је рат завршио, жене, удовице, ишле су у Слатину да траже помоћ. Прије тога, рекли су им да прво мора да се ископа та заједничка гробница. То је призор који никада у животу нећу заборавити. Сви смо тада били тамо. Питао са маму гдје је тата, на шта ми је она рекла да нема тате, али има дједа. Препознала га је по опанкама које су имале кожу омотану око ноге. Најгори утисак на мене оставили су јецаји тих жена. Мислим да су се чули пет километара далеко, и сада их чујем – присјетио се са зебњом Јован Јоргић.

Послије рата о злочинима се шапутало, тихо патило. Иако се сваки 14. јануар обиљежава у Кометнику и Вођину, питање је да ли су се наука и историја у довољној мјери бавили овим злочином.

Јован Јорић је 1991. године поново доживио велику неправду, када су га Хрвати истјерали из стана у Вировитици. Јован је мир са супругом Милком нашао у скромној породичној кући у Бешкој. **ДРАГАНА БОКУН**

КОМЕМОРАЦИЈА У ВОЋИНУ И КОМЕТНИКУ

У Вођину и Кометнику одржана је комеморација 14. јануара 2019. године на којој су поред мјештана и потомака страдалих присуствовали представници СНВ, а присутнима су се обратили Игор Павковић замјеник жупана Вировитичко-подравске жупаније, Иван Хорват тајник Вировитичко-подравске жупаније, Владо Јурић предсједник Удружења антифашистичких бораца и антифашиста Вировитичко-подравске жупаније, потпредсједник СНВ-а Свето Микеревић. Парастос су одржали протојереј ставрофор Јован Шаулић и протојереј Драган Гаћеша. И ове године је комеморацији присуствовао један од преживјелих Саво Бојчић.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ЛИЧАНА *ЛИКА* ИЗ СУБОТИЦЕ

У Суботици одржан парастос Николи Тесли

У цркви Светог Вазнесења Господњег у Суботици, Удружење *Лика* организовало је 4.1.2019. године парастос великом српском научнику Николи Тесли .

Један од највећих умова прошлога вијека српски научник Никола Тесла умро је на Божић 1943. године. Умро је у сну, у хотелској соби на Божић, а вијест о томе објављена је два дана касније, када је његово тијело нађено. Урна са Теслиним пепелом пренијета је из Њујорка у Београд 1951. године и налази се у његовом Музеју.

Парастос је служио старјешина Храма Вазнесења Господњег Драган Стокин у присуству предсједника Удружења Милоша Борјана и осталих чланова.

Завичајно удружење Личана *Лика* поред помена обиљежава и дан рођења Николе Тесле, као и бројне друге манифестације.

– Сваке године обиљежавамо парастос Николи Тесли, након тога организујемо *Личко прело* које ће ове године бити 23. фебруара. Затим, 12. и 13. јула су *Дани Николе Тесле*, а сваког 8. новембра обиљежавамо славу Удружења Митровдан. То су манифестације по којима смо ми препознатљиви. У оквиру других активности сарађујемо са мјесним заједницама Велебит, Бачком Тополом и Бачким Грачацем (КУД Марко Орешковић), са КУД-ом *Крајина* из Београда, и са *Боемима* из Сомбора. Организујемо и путовање за Вишњевац. Трудимо се да се повежемо са мјесним заједницама гдје има Личана – рекао нам је Милош Борјан и додао да су организовали и путовање у Крушедол, у Сентандреју и Будимпешту. Ове године планирају и одлазак у Темишвар и Арад, ако буде могуће чак и у Лику, али им је проблем гдје да преспавају у Лици.

Суботица је мултиетнички и мултикултурални град, па тако и Личани дају свој допринос.

– Имамо лијепу сарадњу са локалном самоуправом и са националним мањинама. У децембру смо били на Новогодишњем фестивалу Словенаца – рекао је Милош Борјан и нагласио како Удружење чува личке обичаје и традицију, па су организовали радионицу за израду сапуна, како се то у Лици радило, праве се рукотворине, чарапе, капе.

– У оквиру удружења имамо пјевачку групу. Прво смо удружење у Сјевернобачком округу које је издало књигу везану за личке рецепте под називом *Залоīај сјећања*, планирамо и друго издање – рекао је предсједник Завичајног удружења Личана *Лика*, Борјан од којег смо сазнали да је удружење основано 2013. године и броји око 300 чланова.

Поред тога што чувају традицију и обичаје Лике, труде се да буду хумани, па тако на свим својим дешавањима прикупљају средства за помоћ. Помогли су поплављене крајеве, донирали средства у акцијама *Срби за Србе*, помажу изградњу храма Светог Нектарија Егинског у суботичком насељу Прозивка. Такође, планирају да помогну уређење цркве Благе Марије на Банстолу. **ДРАГАНА БОКУН**

Годишњица убиства Срба у усташкој офанзиви на Банију

Усташко-домобранске снаге Независне Државе Хрватске /НДХ/ извеле су од 22. до 30. јануара 1942. године офанзиву на слободну територију између Костајнице и Петриње на Банији, подсјећају из Удружења Јадовно.

Овим снагама командовао је пуковник Иван Мрак. Убиства, хапшења, пљачке и паљевине вршене су у селима Свињица, Старо Село, Јабуковац, Млиноге, Јошавица и Комоговина. На основу расположивих података није могуће установити тачан број убијених становника ових села.

Већина становника успјела је побјећи на Шамарицу уочи и за вријеме напада. Према подацима службе НДХ, у овом периоду усташе и домобрани су опљачкали и попалили Комоговину, Зрилић, Горњу Пастушу, Доњу Пастушу и Раковац побивши, према властитом признању, 70 до 100 жена, дјеце и стараца из тих села.

У истом периоду, према извјештају усташког Заповједништва војне крајине из Сарајева, у логор Јасеновац је отјерано 185 Срба са подручја Вишеграда, Чајнича и Рогатице.

КУЛИНАРСКА МАНИФЕСТАЦИЈА УОЧИ ПРАЗНИКА СВЕТОГ САВЕ САБРАЛА СРБЕ ИЗ СРЕМА, МАЧВЕ И СЕМБЕРИЈЕ

1. ЧВАРКИЈАДА У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ

Прва *Чваркијада* у Сремској Митровици одржана је 26. јануара 2019. године на платоу испред Мјесне заједнице Блок *Б*, гдје се и одиграо културно умјетнички програм. У организацији ове манифестације учествовала су три удружења – Завичајно удружење *Мостови на Дрини* из Сремске Митровице, Завичајно Удружење *Мањача* из Сремске Митровице и Удружење *Краљевина Србија* из Сремске Митровице, и двије Мјесне заједнице – Блок *Б* и Слободан Бајић Паја или Мала Босна.

Грађанима Сремске Митровице бесплатно су дијељени срнећи паприкаш, чварци, маст, слатки и слани уштипци. Кум манифестације био је Бранислав Томић, предсједник Удружења *Краљевина Србија*, Градског одбора Бијељина.

» Предсједник скупштине града Сремска Митровица Томислав Јанковић

ГОСТИ СТИГЛИ И ИЗ СЛОВЕНИЈЕ

На платоу су били постављени и штандови гдје су бројни излагачи представили своје производе, рукотворине, ситне колаче, а произвођачи сухомеснатих производа су продавали своје специјалитете.

Дијете колониста Витомир Вулин заједно са својим пријатељима прошле године у априлу основао је Завичајно удружење *Мостови на Дрини*. Сада учествују у организацији прве *Чваркијаде*.

– У нашој МЗ Мала Босна правили смо *Котлићијаду*, а већ осам година одржава се *Пасуљијада*. То је прилика да се дружимо и обнављамо пријатељске везе са нашим људима. Имамо госте из Бијељине, Црне Баре, из Мачванске Митровице, околних села, Лаћарак, Кузмин, дошли су нам и Словенци, Руси, Украјинци – рекао нам је предсједник Завичајног Удружења *Мостови на Дрини* Витомир Вулин.

Како нам је Вулин рекао имају велике планове везане за Удружење, да оснују пјевачку групу како би сачували ојкачу, и једну гусларску секцију гдје би предсједник удружења Витомир Вулин подучавао младе. Окупљају се у просторијама Мјесне заједнице Мала Босна, која им је заиста помогла, као и град, уступивши им просторије на коришћење без надокнаде.

– Помажемо и цркву у изградњи Светих сирмијских мученика, која има свој хор, па би се и они придружили нашем Удружењу и наступали на нашим манифестацијама, све су то наша дјеца из Мале Босне и Мале Славоније – рекао нам је Витомир Вулин.

Завичајно Удружење *Мањача* из Сремске Митровице такође је учествовало у организацији ове манифестације.

– Помажемо све манифестације које се организују на територији града Сремска Митровица које се тичу очувања и презентације традиције српског народа из Босне и Херцеговине. Одлазимо бар три пута годишње у родни крај у Шљивно (Бањалука), до цркве која је посвећена Благовјестима, на Војном полигону Мањача, манастир Гомионица гдје се школовао Петар Кочић и у Стричиће гдје се одржава Кочићев збор. Годинама сарађујемо са Мјесном заједницом Блок *Б* и сада смо помагали у организацији, а отпјевали смо и неколико пјесама – рекао нам је Драго Маричић предсједник Завичајног удружења *Мањача*.

» Драган Божић

НЕДИМОВИЋ: ШАНСА ЗА МАЛЕ ПРОИЗВОЂАЧЕ

Гост на *Чваркијади* у Сремској Митровици био је и министар пољопривреде Бранислав Недимовић који је истакао важност оваквих манифестација.

– Ово је добра прилика за оне људе који раде на кућном прагу и који желе да продају своје производе, а нису могли да приступе тржишту на прави начин. Од 1. јануара прошле године постоји могућност да сви ти људи региструју своје производе, и да их продају и у маркету, и на пијаци, и на другим мјестима или на свом кућном прагу, у оквиру руралног туризма – рекао је Недимовић истичући да је важност регистровања промјенила филозофију обичних људи.

- Сви знамо да је то здрава и квалитетна роба, али са ознаком безбједне хране мирнији су и купци и продавци, што би требало да доведе и до веће потрошње и квалитета хране – закључио је министар Недимовић.

СВЕТОСАВСКИ ПАКЕТИЋИ ЗА НАЈМЛАЂЕ

Предсједник Удружења *Краљевина Србија* уједно је и предсједник Мјесне заједнице *Блок Б* , Драган Божић гдје се и одржава *Чваркијада*. Упркос хладноћи и снијегу он је био веома задовољан организацијом и посјећеношћу.

ПОКРОВИТЕЉИ МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Покровитељи ове манифестације су Регионална привредна комора Сремског управног округа, Град Сремска Митровица , Војска Републике Србије – Сремска Митровица , Казнено-поправни завод у Сремској Митровици, Агенција за рурални развој Града Сремска Митровица, Туристичка организација Сремска Митровица, Канцеларија за младе Сремска Митровица. Међу медијским покровитељима било је и Српско коло, а манифестацију су медијски подржале Сремске новине, Вечерње новости, Сремскомитровачки портал, радио Озон, РТВ, РТС, Прва ТВ, Телевизија Коперникус, Сремска телевизија, Телевизија Фрушка гора.

» Витомир Вулин

– Циљ ове манифестације је да се народ окупи, да се сјетимо наше традиције, историје. Желимо да прикажемо сремачку културу, крајишку, и мачванску културу. Поред окупљања, циљ нам је и да уочи Светог Саве подијелимо дјеци пакетиће са простора наше МЗ што иначе радимо годинама. Ове године објединили смо радост дјеце и радост свих нас – рекао нам је предсједник Удружења *Краљевина Србија* Драган Божић.

Главни спонзор *Чваркијаде* је Индустријска кланица *Митрос* из Сремске Митровице која је данас у власништву аустријске компаније.

– *Чваркијада* је прилика да презентујемо и наше готове производе, а осим у Србији продајемо свеже месо и у иностранству – рекао нам Иван Цингел, један од менаџера ове компаније.

Директор покрајинског Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима Душко Ћутило је рекао да је Фонд помогао Мјесној заједници Блок *Б* око обезбјеђивања дијела средстава за 700 пакетића намијењених дјеци из ове мјесне заједнице.

– Ово је заиста један лијеп и хуман гест организатора и ја им од срца честитам – рекао је Ћутило.

ПРИЛИКА ДА СЕ ОКУПИМО

Предсједник скупштине града Сремска Митровица Томислав Јанковић захвалио се свима који су дошли у Мјесну заједницу Блок *Б* који је симбол заједнице и јединства.

– Прва *Чваркијада* је гастро-туристичка манифестација која прије свега има за циљ да окупи људе и подсјети како су наши стари људи правили чварке. Ова манифестација је показала да окупља људе са свих простора, сви су добродошли у Блок *Б*, мјесну заједницу која сваки дан показује колико је важно бити солидаран и сједињен око лијепих ствари – рекао је Томислав Јанковић.

Пробали смо и одличну домаћу погачу коју је замијесила Татјана Миливојчевић сестра Бранислава Петровића учесника *Чваркијаде*. Рекла нам је да његује културу и традицију свог народа, родом из села Босут (Срем) које у срцу носи, иако је васпитач и живи у граду већ 10 година.

– Обожавам све што се тиче села, традиције, културе и обичаја – рекла нам је Татјана и додала да држи до обичаја и тако васпитава и своју дјецу.

Драгица Мишурић и Винка Крстић из Удружења пензионера Мале Босне имале су пуне руке посла, пекле су уштипке који би се одмах разграбили.

– Радимо добровољно, помажемо када ове двије мјесне заједнице нешто организују, помажемо цркви. Драго нам је што се дружимо и што и ми пензионери можемо да радимо – рекла нам је Драгица Мишурић и са поносом истакла да је прошле године освојила друго мјесто у *Пасуљијади* у Блоку Б.

У програму су наступили чланови Фолклорног ансамбла *Бранко Радичевић* из Сремске Митровице, Крајишка група *Мањача* из Сремске Митровице, гуслар Витомир Вулин, Вељко Љуштина из Вогња свирао је гајде и фрулу, глумац Александар Крстајић и Пјевачко друштво *Црна Бара*. Програм је водила Јована Нинковић Стевић.

ДРАГАНА БОКУН

» Домаћини гости сијеку славски колач

УЧЕСНИЦИ

Групе које су правиле чварке: Збор атлетских судија (Арбанас Перица), Мостови на Дрини (Витомир Вулин), Митрос (Петровић Зоран), Један од пет милиона (Милан Гајевац), Петровић (Бранислав Петровић), Милан Косановић, Гронинген (Миленко Стојановић), Тениски терен 3.мај (Лука Усорац, Јоцо Муратовић), Жене (Биљана Срдић), Мото клуб Срем (Влада и Синиша)

» ВРИЈЕДНЕ ПЕНЗИОНЕРКЕ: Драгица Мишурић и Винка Крстић

КАКО СУ ЛИВНО И ДЕВЕТ СРПСКИХ СЕЛА, У ЛИВАЊСКОМ ПОЉУ, ГОТОВО ОСТАЛИ БЕЗ СВОЈИХ ЖИТЕЉА

» ЛИЈЕВАЊСКИ ПАРОХ: отац Предраг Црепуља

ОЛУЈА ЗАВРШИЛА ЗАПОЧЕТО 1941. ГОДИНЕ

ОСВЕЋЕЊЕ КРИПТЕ У СЕПТЕМБРУ

Испод Храма Успења Пресвете Богодорице у Ливну, подигнута је мала црква у чијој крипти се налазе земни остаци више од хиљаду православних Срба који су на најзвјерски начин страдали 1941 године. Њихове кости, дио накита, одјеће, извађени су из јама Равни Долац, Пролог, Пушница, Камешница и многих других 1991. године, уочи почетка новог страдања. У крипти се налази 1650 имена страдалих Срба, од оних чија су се године писале са 0 (нула), што значи тек рођених, до старих и немоћних људи. Аршин је био само један, да си по националности Србин.
Захваљујући Буди Симоновићу и другим људима који су прије рата пописали ове несрећне жртве, прича о томе да се не зна колико је побијено Срба, не пије воду. Само у јаму Равни Долац, 30. јула 1941. године, на Огњену Марију, бачено је 218 жена и деце. После 42 дана из јаме, дубоке 46 метара, извађено је живо четрнаесторо жена и дјеце.
У својој књизи Огњена Марија Ливањска Будо Симоновић свједочи о овом и другим злочинима у ливањском крају наводећи за овај случај „да је само неким чудом и божјим провиђењем, супротно законима природе и медицине, њих четрнаесторо ипак преживјело пакао јаме Равни Долац и остало да свједочи о усташком звјерству какво не познаје људски род“.
Ова мала црква и крипта, по ријечима пароха ливањског Предрага Црепуље, требало би да буде освећена у септембру наредне године. Тада би централни скуп поводом обиљежавања постојања 800 година Српске православне цркве, по благослову владике бихаћко-петровачког Сергија, за ову Епархију требало да се одржи баш у Ливну.

Црква Успења Пресвете Богодорице, саграђена давне 1859. године, стоји на узвишењу изнад Ливна, код тамошње Гимназије, као свједок времена да су на овим просторима од давнина живјели и сада живе Срби. Нажалост, од некадашњих седам хиљада, колико их је било прије Другог свјетског рата, у границама некадашње општине Ливно, што је представљало трећину тадашњег укупног становништва, данас је преостало једва неколико стотина њих. Ратне 1941. година, звјерским усташким масакрима, побијено је и у јаме бачено преко 1.600 Срба, од којих су њих 673 били дјеца. Колонизација је допринијела да Срба овдје буде још мање, а посљедњи ратни сукоби деведесетих су Србе, у овом крају, свели на бројку која не прелази четири стотине.

По ранијем договору, Миодрага Линту, предсједника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије, дочекао је, у порти цркве у Ливну, Милош Дамјановић из удружења Огњена Марија Ливањска. Уз предсједника Николу Петровића, сигурно један од најактивнијих чланова удружења о коме и владика бихаћко –петровачки Сергије има само ријечи хвале.

ЛИВЊАНИ ЦРКВУ САГРАДИЛИ ЗА 20 ДАНА

Мјесто сусрета само по себи одређује и прву тему разговора. Обилазећи цркву, Дамјановић нас упознаје са историјом ове светиње.

- Црква Успења Пресвете Богодорице, саграђена је 1859. године и заштићени је споменик културе. До тада ливањски Срби нису имали цркву у граду, јер Турци нису дозвољавали њену изградњу. Послије реформи, средином 19. вијека, Турци су дозволили изградњу нових цркава у БиХ. Предање каже да је земљу за цркву дао један локални бег из Ливна и да су овдашњи Срби цркву изградили за мјесец дана, плашећи се да би неко од Турака могао да их заустави у томе. Звоник је доврађен 20-ак година касније. Црква посједује непроцјењиву колекцију икона које су даривале старе ливањске трговачке породице. Има четири „јерусалима“, велике иконе сликане на платнима које су Срби из БиХ и других дијелова Балкана, доносили са ходочашћа из Јерусалима. Током Другог свјетског рата није рушена, али је опљачкана и претрпјела је мању штету. У посљедњем рату црква није спаљена, али је неко на Видовдан гађао запаљивим метком, па је кровна конструкција планула, као и звона. Кров и звоник су обновљени након овог рата, захваљујући средствима које је обезбједила Влада Србије. Саме иконе је спасио фратар Марко Гело и оне су враћене цркви послије рата. Након тога су рестауриране у Бања Луци у Музеју Републике Српске и сад чекају повратак, али прије тога се треба урадити обнова и сређивање цркве - реферише Дамјановић, додајући да у цркви има редовно богослужење које врши парох Предраг Црепуља.

ХРАМ СПАСИО ХРВАТ ПРАВОСЛАВНЕ ВЈЕРЕ

Отац Предраг је рекао да се за разлику од мањих цркава у селима које се лакше обнављају, храм у Ливну, осим што је законом заштићен, много већих димензија, а мора се обнављати истим методама као у вријеме његовог грађења.

- Тачно је да је храм у посљедњем рату погођен запаљивим метком и почео је да гори. Спасио га је један Хрват православне вјероисповјести који је дошао на лице мјеста и замолио ватрогасце да локализују пожар, како читава црква не би изгорјела. Тако је сачувана лађа цркве, али је страдао кров па је црква дуго година киснула. Кров је саниран, сада је преостало да се санирају зидови, како бисмо у храм могли да вратимо наше драгоцјености, како би и оне посвједочиле да у Ливну не живе тамо неки Срби досељеници, већ да је то одвајкада њихов град, као што је то и град Бошњака и Хрвата. Радимо на проширењу парохијског дома, да то буде оаза за српски народ, прије свега, за оне који дођу у Ливно како би имали гдје преспавати, прошетати кроз свој град и да се у њему осјећају као свој на своме. Радимо и на сређивању порте и ако буде све у реду, када се обнови црква, крипта, парохијски дом и порта, то ће бити на понос цијеломе Ливну, не само православцима. Ускоро би требало да почнемо и са наставом вјеронауке и српског језика у парохијском дому, па ће то бити прави вјерски и културни центар, као што је некада било под Турцима и Аустроугарском, Црквено школска општина“, закључује отац Предраг, који у парохијском дому живи са супругом и сином Алексејем.

Јесењи лијеп дан је полако измицао, када смо се спустили од цркве и сишли до зграде Гимназије. Ту је некада дјеловало Српско пјевачко и тамбурашко друштво *Сундечић* основано давне 1907. године. У оба свјетска рата зграда је уништена, а по завршетку другог ту се уселила школа.

Милош нам прича о активностима друштва док идемо магистралним путем према Босанском Грахову, тачније, српским селима у доњем ливањском пољу. Са десне стране пута налазе се села Челебић, Бојмунте, Радановци, Врбица и Богдаши, док су са лијеве стране Чапразлије, Прово, Губин и Сајковић.

ПАРТИЗАНСКА И ЧЕТНИЧКА СЕЛА

За вријеме Другог свјетског рата са лијеве стране налазила су се партизанска, а са десне стране четничка села. Симболично, али истинито. Скрећемо десно у Челебић, прво село са српским становништвом у овом дијелу Ливањског поља. У рату деведесетих се ту налазила и линија раздвајања, дијагонално преко поља спојена са Чапразлијама све до Олује, која је ове крајеве закачила прије него РСК. Челебић и остала села због „гријехова“ из прошлости ни послије оног, а ни овог рата, нису добили асфалт. Нису боље прошла ни она српска с друге стране пута, мада су по тадашњим мјерилима била на правој страни. Хрватима су за вријеме комунизма изглед „гријеси“ опроштени и сва њихова села су асфалтирана, а они који су чинили злочине за то добијали симболичне казне.

405 ЖРТАВА У ЧЕЛЕБИЋУ

У Челебић стижемо до куће Николе Петровића. Обновио је своје имање и каже да сваке године долази овдје са дјецом, да ради земљу и да развија свијест код своје дјеце да је ово њихово и да им имање нико не може отуђити. Као добар домаћин позива у кућу, а ми бисмо радије, док се још бар мало види, да обиђемо ово и околна села. Никола нас води до школе гдје је на почетку Другог свјетског рата побијен велики број мјештана Челебића и сусједних села, а њихова тијела бачена у више гробница. Много касније је направљен споменик и земни остаци жртава пребачени су на једно мјесто. Недуго затим, Никола Петровић је делегацију Србије на челу са Миодрагом Линтом повео ка том мјесту. На споменику подигнутом 1956. године, а обновљеном 2014. године, имена породица са бројем чланова невино поубијаних људи, жена и дјеце. Укупно 405 њих. Читаве породице, неке и са по 18 чланова, су овдје завршиле.

СПОМЕНИК У САЈКОВИЋУ

Настављамо ка селу Сајковић, десетак километара удаљеном од овог мјеста. Ту нас је на самом улазу у село, поред пута, дочекао још један споменик. Овај је посвећен палим борцима из пет села у Другом свјетском рату. У посљедњим ратним догађањима, 1995. године и он је оштећен, али је захваљујући прилозима мјештана села и њиховим пријатељима, као и Урошу Росићу, носиоцу те активности, обновљен 2017. године.

С Николом се враћамо до његове куће. Окупило се ту још неколико мјештана Челебића, углавном оних који су дошли на освећење цркве у оближњим Доњим Рујанима да скрену пажњу да Срба још увијек има у овом дијелу Ливањског поља. Разговор се наставља уз подложену ватру. Захладило је на скоро 700 метара надморске висине. Причи никад краја, а чини се да је много тога остало незабиљежено. Обилазећи споменике, слушајући свједочења, гледајући посмртне остатке у крипти поред цркве Успења Пресвете Богодорице у Ливну, не чуди податак да је овдје од скоро једне трећине, број Срба сведен на толико да ће се биолошки тешко икада опоравити.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

» Миодраг Линта и Милош Дамњановић у крипти цркве у Ливну

» Никола Петровић код споменика у Челебићу

103 ГОДИНЕ ОД СЛАВНЕ МОЈКОВАЧКЕ БИТКЕ

Кад на Божић свиће зора, српство брани Црна Гора

У организацији Српског националног савјета Црне Горе, Епархије будимљанско-никшићке, Црквене општине Мојковац и Друштва српских домаћина 10. јануара 2019. године обиљежена је 103. годишњица од славне Мојковачке битке.

У Саборном храму Рождества Христовог у Мојковцу одржана је света архијерејска литургија, помен јунацима Мојковачке битке, коју је служио је владика будимљанско-никшићки Јоаникије, који је говорио о значају овог догађаја.

ПОЛОЖЕНИ ВИЈЕНЦИ НА СПОМЕНИК ХЕРОЈИМА МОЈКОВАЧКЕ БИТКЕ

Након литургије, делегације су положиле вијенце на споменик јунацима Мојковачке битке, а потом и на споменик сердару Јанку Вукотићу. Овом догађају присуствовала је Демократског Фронта (ДФ) која је положила вијенац на споменик јунацима Мојковачке битке. Истичући да су чојство и јунаштво које су показали учесници Мојковачке операције, одупирући се вишеструко бројнијем непријатељу на Божић 1916. године, несвакидашњи примјер братске љубави, пожртвованости и узвишености, не само у историји Црне Горе, већ и у историји свијета. Како су навели, заустављање аустроугарске војске, како би се омогућило повлачење војске Краљевине Србије, представља један од кључних замајаца побједе у Великом рату.

– Тај догађај треба да подсјети све у Црној Гори на вриједности које су славне јунаке Мојковачке битке и црногорске војске водиле у јуриш ка непријатељу, у побједу која их је уписала у строј вјечне славе – поручили су из ДФ-а.

» ДЕЛЕГАЦИЈА ВАСОЈЕВИЋА: Горан Киковић, Бранислав Оташевић и Миличко Трифуновић код споменика сердару Јанку Вукотићу у Мојковцу

Такође, и делегација Српске народне одбране Васојевића и лимске долине у саставу: Горан Киковић, предсједник, Бранислав Оташевић, секретар СНО Васојевића и лимске долине и Миличко Трифуновић, члан предсједништва СНО Васојевића и лимске долине. Киковић је овом приликом закључио да је требало више Васојевића да буде на овој манифестацији јер, није добро да само тројица заступају и представљају двије Васојевићке бригаде и шест батаљона, колико је тада сачињавао Васов род.

ТРАДИЦИОНАЛНИ МАРШ У СЛАВУ ЈУНАКА

И ове године, на Божић, достојни потомци јунака Мојковачке битке, у част својих предака маршом су одали почаст и поклонили се сјенима хероја на Бојној њиви.

Традиционално, група грађана Мојковчани организовали су марш од храма Христовог Рождества у Мојковцу до Бојне њиве, у част палим јунацима Мојковачке битке.

Ни снијег и температура која је износила преко 15 степени испод нуле није спријечила велики број Мојковчана, али и грађана из сусједних општина да на овај начин одају почаст својим славним прецима, који су се прославили у славној Мојковачкој бици.

– Чујемо ових дана острашћене поруке од наше браће, ослијепљење влашћу и привидним земаљским идеалима и моћима, како урличу – вакат је, као да није било довољно страдања и проливања братске крви за несхватљиве идеале. Нека ово свето јутро и свето мјесто буду поука и порука, а наша црква Митрополија црногорско-приморска, буде стожер окупљања и уточиште нашим молитвама. Вама мученицима, који нас гледате с небеских висина, нека је вјечна слава и хвала – казао је за портал ИН4С Александар Мрдак, један од чланова Групе грађана Мојковчани.

Мојковачка битка вођена је у Првом свјетском рату и била је једна од свијетлих страна јединства Црне Горе и Србије.

Битка је вођена од 6. до 8. јануара 1916. године у околини Мојковца и у њој је Санџачка војска Краљевине Црне Горе успјешно заустави ла аустроугарску офанзиву, чиме је омогућено повлачење Војске Краљевине Србије преко дијелова Црне Горе ка Јадранском мору.

Војском Краљевине Црне Горе командовао је сердар Јанко Вукотић, а ово је уједно била и посљедња операција те војске, која је 1916. године капитулирала, а краљ Никола без знања народа напустио земљу. **РСК**

СЕРДАР ЈАНКО ПОЧИВА У БЕОГРАДУ

Кључна фигура Мојковачке битке био је сердар Јанко Вукотић (Чево 1866 – Београд 1927), који на почетку Првог свјетског рата био начелник црногорске Врховне команде, затим командант Херцеговачког одреда и Санџачке војске, генерал-ађутант краља Николе и краља Александра Карађорђевића. Каријеру је завршио као армијски генерал Југословенске војске (1926).

Сердар Јанко Вукотић је преминуо у Београду, у 61. години, 4. фебруара 1927. године. Сахрањен је 6. фебруара, о државном трошку, у просторној цјелини Аркаде на Новом гробљу у Београду, уз присуство краља Александра I, официрског кора Београдског гарнизона, на челу са војводом Петром Бојовићем и петнаест генерала, студената из Црне Горе и великог броја грађана. Његово ордење је носило 17 официра, док се на гробљу артиљерија од њега опростила почасним плотуном.

Васојевићи у Савином селу (Врбас) прославили своју крсну славу

У очи своје крсне славе Аранђеловдана, Васојевићи су се са свих страна сабрали 27. пут, у Савином Селу, крај Врбаса, да се уз звуке гусала, изворну пјесму и братски разговор подсјете рођаштва, старих кумстава и братских веза, завјетујући се да ће очувати своје српско, немањићко име.

Неколико стотина људи било је под кровом мјесне школе *Бранко Радичевић*, гдје су их, раширених руку и уз славску трпезу, дочекали потомци досељеника из Црне Горе и њихови племеници.

Почасни предсједник Удружења Васојевића проф. др Милија Зечевић поручио је да никаква политика и идеологија не могу избрисати немањићки код „највећег српског племена".

– Немамо ми другог школског програма до Његоша. Поносимо се и Вуком Караџићем, који је старином из Васојевића, Миљаном Вуковим Вешовићем, Карађорђем, Петром Бојовићем... И нека се зна – нико никада неће посвађати Србију и Црну Гору – казао је Зечевић, уз овације званица.

Предсједник Удружења Васојевића генерал Лука Кастратовић оцијенио је да су се мијењале политике и завојевачи, али да су Васојевићи бранили и одбранили своје српско име.

– Наставићемо дух слободарства и чојства. Да нас се потомци не застиде. Наш народни дух се неће угасити. Одолијеваћемо и даље.

Предсједник СО Беране Новица Обрадовић обратио се домаћинима:

– Ви сте донијели овдје дио свог дома. Овдје нисмо гости, већ своји међу својима. Нека наше везе остану трајне и нераскидиве, и да се окупљамо још много година.

У богатом умјетничком програму своје стихове читали су Драгомир Ђулафић и Благоје Баковић, а изворним мелодијама скуп су увеличале Мерима Његомир, Бранка Шћепановић, Милоје Бубања и Бобан Рајовић.

ОВАЦИЈЕ ЗА БУЛАТОВИЋА И ОБРАДОВИЋА

Међу званицама у Савином Селу били су и некадашњи премијер Савезне Републике Југославије Момир Булатовић и Горан Обрадовић, тренер наше прослављене скакачице у даљ Иване Шпановић. Њих двојица су дочекани овацијама.

ХРАМОВНА СЛАВА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У СЕЧЊУ

СЕЧАЊ У ДУХУ ТРАДИЦИЈЕ

Поводом храмовне и славе мјесне заједнице Сечањ одржана је света литургија коју је служио протонамјесник Иван Мучалов уз саслужење протонамјесника Миладина Јовића, јереја Марка Миркова, јереја Саве Васића и јереја Зорана Милинковића.

Поред великог броја вјерника и гостију свечаној литургији присуствовао је предсједник општине Сечањ Предраг Рађеновић са својим сарадницима.

У склопу програма промовисана је књига *Тамиш и Потамишје* Милована Ђурчића и Николе Лазића. Уз мноштво фотографија књига доноси богат садржај о насељима кроз која тече ријека Тамиш од њеног извора у Румунији па све до ушћа у Дунав, као и о знаменитим људима тих средина. Присутнима се обратио предсједник Скупштине општине Сечањ Арсен Плахин, а о књизи су говорили аутори Милован Ђурчић и Никола Лазић, као и рецензент Ђурица Шипош. Промовисана је и монографије *Подморничарство Југославије* као и изложба фотографија поводом 90. годишњице од оснивања Подморничке флотиле.

Завршница сечањских Митровданских сусрета обиљежена је концертом у препуној сали Дома културе у Сечњу.

Госте и све присутне су поздравили Предраг Рађеновић, Бранислава Рудан и протонамјесник Иван Мучалов. Концерт је почео химном у извођењу хора *Свети Серафим Саровски* из Зрењанина, а међу учесницима програма били су легендарни пјесник Божидар М. Глоговац, најмлађи чланови КУД-а *Владо Томановић* из Сечња, КУД *Владимир Гаћиновић* из Билеће и рецитатори Тамара Аћимовић и Данило Слијепчевић. Ученици трећег разреда основне школе *Алекса Шантић* из Сечња су одушевили публику, а фолклорни ансамбл *Силет* из Новог Сада подигао је публику на ноге која је била одушевљена и наступом пјевачке групе КУД-а *Владо Томановић*.

ПОБРАТИМИЛИ СЕ СНО ИЗ БЕРАНА И МИЛЕШЕВСКИ КУЛТУРНИ КЛУБ *СВЕТИ САВА* ИЗ ПРИЈЕПОЉА

БРАТИМЉЕЊЕ БЕРАНАЦА И ПРИЈЕПОЉАЦА НА САВИНДАН

На крсној слави Савиндан, Српске Народне Одбране Васојевића и Лимске долине потписана је Повеља о братимљењу и сарадњи између Српске Народне Одбране Васојевића и Лимске долине из Берана и Милешевског културног клуба *Свети Сава* из Пријепоља, као и часописа Глас Холмије и Савиндан које издају потписници Повеље. Повеља је потписана послије ломљења славског колача уз присуство многобројних чланова више удружења која сачињавају Српску Народну Одбрану Васојевића и Лимске долине. У име поменутих организација повеље су потписали предсједници Зоран Малешић и Горан Киковић.

» Мирко Вукићевић, Горан Киковић, протојереј Драган Ристић, Бранислав Оташевић и Зоран Малешић

Пригодну бесједу о Светом Сави одржао је професор Горан Киковић, који је истакао да је у Црној Гори Свети Сава, поред низа других српских писаца избачен из наставног програма.

– Када је ријеч о традицији и прослављању култа светосавља у Црној Гори, она је уведена „одлуком књаза Данила из 1856. године и тада је празник Светог Саве у Црној Гори озваничен као школска слава и од тада се Свети Сава у школама пуних 90 наредних година прослављa у континуитету све до 1946. године, када је одлуком „народних комунистичких власти" престало одржавање светосавских прослава у школама у Црној Гори". Свети Сава се прослављао и у старој Црној Гори, што упућује да је „Православна црква у њој српска, односно да ју је и самостална црногорска држава сматрала органским дијелом Српске цркве, без обзира на њену принудну јурисдикциону разједињеност" – закључује Киковић.

Скуп је поздравио и Зоран Малешић у име Милешевског културног клуба *Свети Сава* из Пријепоља. Он је укратко описао Милешевски културни клуб *Свети Сава* који како је рекао дјелује на културном и духовном плану на подручју старе рашке области (Пријепоље, Прибој, Нова Варош, Сјеница, Нови Пазар, Пљевља, Бијело Поље, Беране).

У културно-умјетничком програму на Свечаности уприличеној у част Савиндана, наступило је десет пјесника из Црне Горе и то: Мирко Вукићевић, Милан Мане Цимбаљевић, Вулко Шћекић, Давид Лалић, Бато Крковић, Радоје Мишковић, Миладин Јоксимовић, Милован Зековић, Милован Мишо Кубуровић и Раде Петричевић.

Наступали су и гуслари: Боривоје Делетић и Синиша Петрић. Док је присутне чланове и пријатеље СНО Васојевића забављао и познати берански хармоникаш Здравко Рмуш.

РСК

» Саша Милијашевић, Радослав Шпирић, Жељко Трбовић, Рајко Јевић, Миодраг Линта и Лука Гутеша

Крајишници у Доњем Товарнику прославили славу Часне вериге

Удружење Крајишника западно од Дрине обиљежило је 29. јануара 2019. године крсну славу Удружења Часне вериге Светог апостола Петра.

Свечаност је одржана у просторијама Ловачког дома у Доњем Товарнику, у присуству предсједника општине Пећинци мр Жељка Трбовића и предсједника Савеза Срба из региона и предсједника Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодрага Линте. Славски обред обавио је мјесни свештеник Саша Милијашевић.

Он је у својој бесједи нагласио да су сви људи пред Богом једнаки и подсјетио на вријеме у коме су Крајишници били приморани да напусте своје домове.

– У тој муци Божја је воља била да се саберемо у Срему и данас постанемо хомогена заједница – рекао је свештеник Милијашевић. Он је нагласио да Крајишнике краси ријетка особина међу Србима, а то је да никад свог брата, пријатеља или комшију не оставе на цједилу.

Госте је поздравио предсједник пећиначког одбора Удружења Крајишника Рајко Јевић.

Он се захвалио гостима што су се одазвали у великом броју, а пећиначкој локалној самоуправи, Мјесној заједници и Ловачком дому Доњи Товарник на подршци у организацији.

Предсједник Трбовић, који је и сам Крајишник, подсјетио је да су протјерани Срби своје сигурно уточиште пронашли међу браћом у мајци Србији. Он је нагласио да и након толико година Срби протјерани из Хрватске и Босне и Херцеговине и даље муку муче са бројним и даље неријешеним имовинским и другим проблемима.

– Општина Пећинци подржава манифестације које чувају традицију и културу Крајишника, али се труди и да Крајишници буду добро интегрисани у локалну заједницу, било да је у питању рјешавање стамбеног питања или проналажење запослења – рекао је Трбовић и додао да је индустријска зона у Шимановцима довољно велика да у њој посао пронађу сви који желе да раде.

Миодраг Линта је у свом говору нагласио да је у задњем рату са простора западно од Дрине милион Срба протјерано са својих огњишта, али да је у том великом злу које је задесило наш народ величанствено створена Република Српска.

Линта је нагласио да су прекодрински Срби поносан народ који поштује своје обичаје и своју традицију, и који је прије био спреман на прогон него да се одрекне свога порријекла и својих коријена.

– Нестајале су древне државе и велика царства, нико од нас не зна шта ће бити у будућности. Важно је да свој завичај никад не заборавимо – рекао је Линта и позвао Крајишнике да чувају своје обичаје и његују јединство.

У наставку програма наступила је етно група *Свитац*, као и група *Крајишници* са Фрушке горе.

У Новом Саду одржано јубиларно 10. Банијско вече

Завичајно удружење Банија из Новог Сада одржало је у ресторану *Рибарац* у Новом Саду 1. децембра 2018. године 10. Банијско вече, које се иначе одржава сваке прве суботе у мјесецу, па је ове године било првог дана мјесеца децембра. Ове јубиларне вечери окупило се око 350 Банијаца и њихових гостију.

На почетку вечери Удружење је представило своје активности у претходној години на видео биму. Угостили су и предсједника Скупштине Града Новог Сада Здравка Јелушића.

– Вече Банијаца организујемо прије свега због дружења. Сваке године угостимо неког од челника Новог Сада који се увијек одушеве организацијом и атмосфером. Покушавамо да Војвођанима представимо Крајишнике у што бољем свјетлу – рекао је Милан Радојчић, предсједник Скупштине Завичајног удружења *Банија* из Новог Сада. Госте су забављали позната крајишка група *Момо и Додир*. Свако завичајно удружење има проблем са подмлатком, па тако и Банијци. Ове вечери удружење је организовало анкету међу посјетиоцима вечери, млађе животне доби тј. шта они очекују од удружења, и на који начин их мотивисати да се активирају у удружењу.

» Милан Половина

Завичајно удружење *Банија Нови Сад* је било подружница Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније из Београда, али су се из чисто практичних разлога одвојили.

– Били смо подружница Удружења Банијаца из Београда чији је предсједник Мирослав Ковјанић. С обзиром да смо ми у Војводини, нисмо могли добијати средства из Војводине јер смо припадали београдском удружењу. Ове године смо се раздвојили, регистровали смо своје удружење, али ћемо направити споразум са Завичајним удружењем Банијаца из Београда о заједничкој сарадњи и координацији – рекао нам је Милан Половина и додао како и са Банијцима из Суботице имају одличну сарадњу.

ДРАГАНА БОКУН

УДРУЖЕЊЕ ГРАХОВЉАНА ИЗ БЕОГРАДА ОБРАДОВАЛО НАЈМЛАЂЕ У ЗАВИЧАЈУ

Комплети народних ношњи и пакетићи за најмлађе у Грахову

Како је Божић првенствено празник дјеце, Удружење Граховљана и пријатеља Босанског Грахова из Београда одлучило је да и ове године обрадује најмлађе становнике Грахова пакетићима, који су им подијељени на Бадње вече у цркви Св. Петра и Павла у Грахову. Пакетиће дјеци уручио је свештеник Савко Плавшић.

Према ријечима предсједника Удружења Бранка Тривана, ова акција организује се другу годину за редом, па су се тако и овај пут под окриљем Удружења окупили бројни донатори, људи добре воље и великог срца доказујући своју хуманост тако што су се у врло кратком временском периоду одазвали позиву Удружења, и на тај начин прикупили средства за куповину 120 пакетића.

Удружење Граховљана и пријатеља Босанског Грахова такође је обезбиједило осам мушких и осам женских комплета крајишких народних ношњи члановима Српског културно-умјетничког друштва *Гаврило Принцип* из Грахова, па је послије свечане Литургије на Бадње вече и након уручења пакетића, одржана приредба у ОШ Грахово уз пригодан културно- умјетнички програм који су припремили чланови друштва под вођством кореографа Младена Зељковића.

– Донација ношњи је подржана од стране Министарства спољних послова Републике Србије, Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону. Веома смо срећни што смо учествовали у овом пројекту и што смо успјели да остваримо по њему задате циљеве и планове, а самим тим обрадујемо и чланове СКУД-а *Гаврило Принцип* који су понос нашег града – навео је Триван додајући да је циљ да се дјеци уљепша почетак Нове године и божићни празници постигнут, и овом приликом истакао захвалност свима који су имали слуха и жељу да помогну ову значајну и хуману акцију.

– Највише се захваљујемо дјеци што се истински труде да оправдају наша очекивања и испуне нам срца радошћу, а наши чланови Удружења су још једном показали солидарност према својим земљацима у родном завичају и истакли мото Удружења, а то је „Наше мало, може бити некоме много"– закључио је Триван.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ БАНИЈА ИЗ СУБОТИЦЕ ПОДИЈЕЛИЛО ПАКЕТИЋЕ ЗА ДЈЕЦУ

Божић Бата куца на врата

На Отвореном универзитету у Суботици 5. јануара 2019. године Завичајно удружење Банија из Суботице је подијелило 100 пакетића за дјецу поријеклом са Баније.

Божић Бату је дочекала пуна сала раздрагане дјеце и њихових родитеља. Сви су нешто припремили, пјесму или рецитацију и без треме се попели на бину. Многи од њих иако рођени у Суботици су пјевали о завичају својих родитеља, о Банији, о Крајини.

– Нас неколико Банијаца је основало ово удружење 2012. године, а 2013. смо регистровали удружење које сада има преко 400 чланова – рекао је предсједник Завичајног удружења Банија Чедомир Пађен.

– Трудимо се да отргнемо забораву те наше обичаје. И због тога смо се састали. Прошле године је било 70 пакетића, ове године 100 – рекао је Пађен.

Како нам је рекао предсједник Управног одбора удружења Жељко Тинтор, циљеви удружења су очување традиције, обичаја и културе Баније.

– У претходној години одржали смо 10. Банијско прело, више пута смо обилазили манастире по Србији, Републици Српској и Црној Гори. Одлазимо и на манифестације осталих Удружења. Учествујемо у организацији Завичајних дана, чији смо оснивачи, а и једни смо од оснивача Савеза удружења Сјевернобачког округа. Издали смо књигу Био сам вођа устанка, аутора Душана Миљевића – рекао нам је Жељко Тинтор и додао како са свима одлично сарађују, прије свега са локалном самоуправом .

Дјечаци и дјевојчице редом су се смјењивали на бини. Стефан Мишљеновић је извео пјесму о Глини, Нина Вулетић рецитацију о Лиму. Петра Сужњевић је декламовала своје ауторске стихове, Богдан Бошков извео је тачку на фрули. Рецитовали су и Дејан Тарбук, Маша Здравковић и Уна Ћора.

Наступила је и Мушка пјевачка група Банија, док се иза костима Божић Бате крио глумац Суботичког дјечјег позоришта Бошко Бошков који је на врло духовит начин дочарао банијског Божић Бату, и насмијао присутне.

Удружење је учествовало и у хуманитарној акцији прикупљања средстава за манастир Комоговина на Банији.

ДРАГАНА БОКУН

Удружење Крајишника *Завичај* и ове године обрадовало малишане

Удружење Крајишника општине Ковачица *Завичај* и ове године за Новогодишње празнике, обрадовало је малишане чланова и пријатеља овог удружења. Обиласком домаћинстава Деда Мраз је обрадовао малишане у њиховим домовима. Посјећена су домаћинства у Мјесним заједницама Идвор, Уздин, Путниково, Дебељача, Самош, Црепаја, Ковачица, Избиште и домаћинства у Београду.

Весео и топао осмијех Деда Мраза изненадио је и обрадовао дјецу. Некима је први пут дошао у домове, а већину је обишао другу годину заредом. Укупно је подијељено 115 дјечјих пакетића.

Уручени су и календари са обиљежјима Удружења Крајишника. Руководство Удружења захваљује се свима онима који су учествовали и помагали у овој акцији са жељом да се ова лијепа традиција настави.

Предсједник овог Удружења Дамјан Пенић није крио задовољство постигнутим резултатима у протеклој години.

– На крају године посебну пажњу посветили смо дјеци, која су највећа радост, а вјерујемо да смо макар на трен уљепшали њихове новогодишње празнике – рекао је Пенић.

Он је искористио прилику да се захвали Илији Поповићу, Драгану Кличковићу, Стојану Пенићу, Милошу Ђукићу и Саши Крклушу који су као Деда Мразеви обрадовали дјецу.

РСК

ЗУ Сањана *Грмеч* подијелило пакетиће за дјецу повратника

Чланови Завичајног удружења Сањана *Грмеч* и ове године су, поводом обиљежавања великог српског празника Светог Саве, 27. јануара 2019. године за дјецу српских повратника у Санском Мосту обезбиједили пакетиће са играчкама и слаткишима. Овоме чину претходило је богослужење у цркви Светих апостола Петра и Павла у том граду, и том приликом је истакнуто како је празник Светог Саве један од најзначајнијих у српском народу, те се подсјетило на његову симболику и важност. Ово удружења, које има сједиште у Бањалуци, већ седму годину организује ову акцију, те је за ту прилику обезбјеђено 185 пакетића.

– Радује нас то што је ово постало лијепа традиција. На овај начин желимо обрадовати малишане из повратничких породица и уљепшати им празничне дане – истичу у Удружењу. Ову хуманитарну акцију материјално су помогли Сањани који данас живе и раде на подручју Републике Србије и Републике Српске, али и други донатори пријатељи Удружења. Ово удружење је нешто раније, поводом Божића, најрадоснијег хришћанског празника, подијелило 100 пакета хуманитарне помоћи социјално угроженим повратницима у Сански Мост.

ПОМОЋ И ЗА 100 НАЈУГРОЖЕНИЈИХ ПОРОДИЦА У САНСКОМ МОСТУ

Поводом најрадоснијег хришћанског празника Божића у Санском Мосту, Федерација БиХ, Завичајно удружење Сањана Грмеч подијелило је помоћ за 100 најугроженијих породица. Ово је њихова седма акција поводом Божића која је постала традиција у Санском Мосту. Ово удружење је основано у Бањалуци 2013. године са циљем да помогне српским повратницима у Санском Мосту који живе у веома тешким условима и боре се за голи живот. Из Удружења нам истичу како на све начине покушавају указати на веома тежак положај Срба у Санском Мосту, да још постоје повратници који живе без струје, путева, о којима нико не брине и који немају основне услове за живот, те да се општинске и државне институције морају више укључити по питању инфраструктуре у повратничким мјестима.

У Санском Мосту прије рата је живјело преко 25.000 Срба, а сада их је нешто више од 1.000, што је веома поражавајуће и забрињавајуће. Имајући у виду веома тежак положај повратника, постоји оправдан страх да ће та бројка временом опадати. Према ријечима Раденка Мијатовића, једног од активиста Удружења, ово удружење иза себе има преко 50 како хуманитарних, тако и радних акција на подручју санске општине.

– Финансирамо се искључиво од помоћи наших земљака широм свијета, као и наших пријатеља који су препознали наш рад. Покушавамо повезати наше земљаке ма гдје били, што нам засад полази за руком, како бисмо заједно дјеловали и радили за добробит наших повратника, те да сачувамо нашу историју, културу и постојање на тим просторима – казао је Мијатовић.

Према ријечима протонамјесника Српске православне цркве Санског Моста Алена Марића, овакве и сличне акције су веома значајне за српске повратнике, да знају да их њихови земљаци нису заборавили без обзира што су се несрећним стицајем околности одселили с ових простора због ратних дешавања.

Такође, позивамо своје земљаке и све остале људе добре воље да нам се прикључе у заједничком раду, те захваљујемо свима који су до сада дали свој допринос раду Удружења по било ком основу. Чак и у најтежим временима важно је запамтити гдје су нам коријени, коме припадамо, те пружити руку помоћи гладнима, унесрећенима и усамљенима.

Д. СРДИЋ

» Породица Савановић са десеторо дјеце

УДРУЖЕЊЕ ДУРМИТОРАЦА ОРГАНИЗОВАЛО АКАДЕМИЈУ ПОВОДОМ УПИСА ПЈЕВАЊА УЗ ГУСЛЕ НА УНЕСКОВУ РЕПРЕЗЕНТАТИВНУ ЛИСТУ

СЛИЈЕПЕ ОЧИ СРПСКОГ ГУСЛАРА – НАЈДУБЉЕ ЈАМЕ СРПСКОГ ПАМЋЕЊА

Академија У част гусала коју је организовало Удружење Дурмитораца у Београду 12. јануара 2019. године у Академији 28 поводом уписа пјевања уз гусле на репрезентативну листу нематеријалног културног наслијеђа Унеска изазвала је велико интересовање, па је извођење српских гуслара пратило око 300 људи.

Програм је почео са женском пјевачком групом Дурмиторке (Рајка Поповић,Тања Пејовић и Сташа Копривица), са њима је о Дурмитору пјевао већи дио публике. Након њих на бину је изашао гуслар Љубомир Павловић, а потом су се ређали гуслари Никола Јекнић, Ђорђије Тановић, Батрић Јокановић, Чедомир Чавић, Славко Јекнић и Бошко Вујачић.

Специјални гости су били проф. др Јово Радош предсједник Савеза гуслара Србије, Данка Лајић Михајловић, а међу почасним гостима је био предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта.

У својим обраћањима публици надахнути водитељ програма Жељко Чуровић је истакао да су „слијепе очи српских гуслара најдубље јаме српског памћења".

Предсједник Савеза гуслара Србије проф. др Јово Радош поручио је окупљенима да не дозволе да изблиједи наша љубав према старини и према великим српским јунацима.

– Гусле су увијек биле јуначки и људски разговор. Свако ко слуша гусле запитаће се са чим ћемо изаћи пред Милоша и друге српске витезове – рекао је предсједник Савеза гуслара Србије проф. др Јово Радош који је на крају своје бесједе цитирао и великог владику Николаја Велимировића „држите вјеру, слогу и поштење – у томе је Србину спасење".

ДР ДАНКА ЛАЈИЋ МИХАЈЛОВИЋ: МАНИПУЛИСАЊЕ ИДЕНТИТЕТОМ

Прва у тиму који је припремао документацију за упис пјевања уз гусле на Унескову листу свакако је етномузиколог др Данка Лајић Михајловић, виши научни сарадник Музиколошког института САНУ. Поријеклом је из Лике, па се у својој бесједи, између осталог, осврнула и на полемику која је окупирала јавност, чије су гусле!?

– Међу публиком је већина оних родом са Дурмитора који су суштински важни за саму номинацију, јер пјевање уз гусле представља важан дио културног идентитета. Управо тај осјећај, ваше поштовање према гуслама, па и масовност присуства вечерашњем програму свједочи да гусле чувају не само гуслари, већ и сама публика – рекла је Данка Лајић Михајловић.

Она је рекла да су одмах послије номинације пристигле критике из Републике Српске и Црне Горе зашто они нису уписани у номинацију.

– Најлакше је манипулисати људима преко појма идентитет, који се данас тумачи тако да се свако од нас легитимно идентификује вишеструко. Рођени сте под Дурмитором, живот провели у Београду, имате пасош Републике Србије, самим тим имате више својих идентитета – рекла је Данка Лајић Михајловић. Она је нагласила да је упис на Унескову листу донио Србији велику дозу поноса и захвалила се гусларима што чувају српску традицију.

ВУЈАЧИЋ: САВРШЕНСТВО ЈЕ У ЈЕДНОСТАВНОСТИ

Најчувенијег гуслара данашњице Бошка Вујачића питали смо да открије рецепт за савршено извођење пјевања уз гусле.

– Гусле су својом структуром доведене до потпуне једноставности, значи до савршенства. Епска пјесма је најозбиљније и најсавршеније штиво које је написано на нашем народном језику. Она изгледа једноставна, а заправо то је савршена и потпуно довршена драма. Ухватити се у коштац са тим и то на правилан и увјерљив начин интерпретирати, није лако. Али ту се не треба много водити за неким музичким вјештинама. Централна ствар је разумјети текст и на прави, драмски начин га саопштити – рекао нам је Бошко Вујачић и додао како су велике поруке скривене у једноставности.

У епској поезији имамо много универзалних стихова, које можемо да тумачимо и у садашњем времену. Са тим се сложио Бошко Вујачић и навео нам примјер који поткрепљује ту чињеницу.

– Постоји пјесма Свеци благо дијеле у којој се говори како Блажена Марија плаче и говори Светом Илији како се враћа из земље Инђије, земље проклете. Знамо да су наши преци ишли у два наврата према Индији и враћали се. Оно што је актуелно из те пјесме данас, и биће увијек, је владавина безакоња. Млађи не поштују старије, дјеца не слушају родитеље, родитељи образ погазили, кум ћера кума на судове, па сакупља лажљиве свједоке, брат на мегдан изазива брата, ђевер снахи о срамоти ради… Морални кодекс и однос у породици увијек је актуелан – рекао је Бошко Вујачић и нагласио да увијек можемо наћи кривца у систему образовања, али да свако појединачно мора да чува гусле од заборава.

Једна од асоцијација на народну књижевност односно епску поезију и гусле је да се преноси са кољена на кољено што данас свакако није лако. Старији су незаинтересовани за овај свети инструмент, а камоли млађи. Ипак, гуслар Славко Јекнић успио је да своју љубав према гуслама пренесе и на сина Николу.

– Гусле су биле присутне стално у нашој кући, тако да је и моја жеља била да наставим ту породичну традицију. Борио сам се кроз читаво моје одрастање, школовање, да утичем на околину, већина није схватила значај самих гусала и епске поезије – рекао нам је гуслар Никола Јекнић.

– Не кажу џабе „манастири и криво гудало то је српску вјеру сачувало". Гусле су живи свједок бурне српске историје – рекао је Никола и додао да гуслари морају да се потруде да на прави начин прикажу гусле данашњој публици и омладини, а у томе би веома значајна била помоћ медија и саме државе.

ПОРОДИЧНА ТРАДИЦИЈА

Једна од асоцијација на народну књижевност односно епску поезију и гусле је да се преноси са кољена на кољено што данас свакако није лако. Старији су незаинтересовани за овај свети инструмент, а камоли млађи. Ипак, гуслар Славко Јекнић успио је да своју љубав према гуслама пренесе и на сина Николу.
– Гусле су биле присутне стално у нашој кући, тако да је и моја жеља била да наставим ту породичну традицију. Борио сам се кроз читаво моје одрастање, школовање, да утичем на околину, већина није схватила значај самих гусала и епске поезије – рекао нам је гуслар Никола Јекнић.
– Не кажу џабе „манастири и криво гудало то је српску вјеру сачувало".
Гусле су живи свједок српске историје – рекао је Никола и додао да гуслари морају да се потруде да на прави начин прикажу гусле данашњој публици и омладини, а у томе би веома значајна била помоћ медија и саме државе.

СЛАВКО ЈЕКНИЋ: НАРОДНА ПОЕЗИЈА ЈЕ НАША ЛИЧНА КАРТА

Народни гуслар Славко Јекнић је и професор предмета гусле у музичкој школи Мокрањац у Београду.

– Народна епска поезија је наша лична карта, са њом су Срби кроз вјекове имали своју визију борбе за опстанак, борбе за очување свог српског идентитета. У данашњем времену епска поезија је приказ живота и традиције наших славних предака, а са друге стране то је показатељ колики је идеал слобода и како се за њу треба борити – рекао је гуслар Славко Јекнић.

Универзални стихови настајали су у тешким временима, када су народу били потребни градација и хипербола, храбри јунаци који су били спремни на све да би издржали.

– У најтежим временима гусле су храбриле Србина да опстане, да не поклекне. Зато су их и забрањивали сви страни завојевачи који су били на овим просторима јер су жељели на тај начин да убију дух слободе о којем пјева народна епска поезије – рекао је гуслар Славко Јекнић и додао како је потребно да Министарство културе и сви који се баве традицијом подрже гусле и гусларе.

Око 300 посјетилаца сваког гуслара испратили су громогласним аплаузом. Публици су се представила и даровита браћа Дамјан и Јанко Војводић. Сви су уживали у предивном гласу етно појца Сташе Копривице, која је отпјевала Вилу са Кошара.

Удружење Дурмитораца је потом поклонило гусле др Данки Лајић Михајловић исказујући захвалност за труд који је уложила на очувању гусларске традиције.

ИНЦИДЕНТ НА КРАЈУ ПРОГРАМА

Сјену на овај догађај направио је предсједник Националног савета црногорске националне мањине у Београду Драгољуб Маловић. Наиме, у тренутку када су сви учесници изашли на сцену да би отпјевали заједничку пјесму, он се попео на бину и рекао да је овај савет финансијски помогао одржавање академије. И док су га збуњено посматрали и организатори и публика, Маловић је упутио захвалност Амбасади Црне Горе. Публика је гласно негодовала и не желећи даље да слуша његово излагање журно и жучно су напустили салу.

Велики труд у организацију ове свечаности уложили су Мирчета Јокановић и Рајка Поповић, заједно са осталим члановима Удружења Дурмитораца. Они су за *Српско коло* Маловићеве наводе негирали и истакли да је његово обраћање било ван протокола.

ДРАГАНА БОКУН

ЗАВИЧАЈНА ЗАЈЕДНИЦА РЕПУБЛИКА СРПСКА ИЗ СУБОТИЦЕ ПРОСЛАВИЛА КРСНУ СЛАВУ СВЕТОГ АРХИЂАКОНА СТЕФАНА

ГДЈЕ ГОД ЖИВЈЕЛИ РЕПУБЛИКА СРПСКА ЈЕ УВИЈЕК У НАШИМ СРЦИМА!

У ресторану *Двор* у Суботици, 9. јануара Завичајна заједница Република Српска прославила је своју крсну славу Светог Стефана и Дан Републике Српске.

Гостима се обратио и домаћин славе, предсједник Завичајне заједнице РС Милорад Ћопић.

– Желимо да пошаљемо поруку да гдје год се налазили, а расути смо свуда по свијету, не смијемо заборавити како је настала Република Српска и како су многи страдали борећи се за њу. Морамо да покажемо јединство нашег народа, сви смо ми једно и чувамо нашу Републику Српску.

Овогодишњи кум славе Горан Вукадиновић је предао кумство Јадранку Вишњићу.

Завичајна заједница је по ријечима Милорада Ћопића највећа Завичајна заједница на територији Републике Србије која броји преко 2.500 чланова. Чланови су Савеза српских удружења Севернобачког округа, поред Завичајних дана, гдје сарађују са осталим удружењима, организују и друге манифестације, као што је турнир у малом фудбалу, Вече Републике Српске…

Поред чланова Завичајне заједнице, присутни су били и чланови Завичајних удружења Банија, Слога, Врбљанци,Удружење Краљевина, Мањача, Озрен, Сана, Ђурђин, Дрежница Бајмок, Херцеговина, Алекса Шантић – Шантићани, Српско-руско пријатељство Голуб, Петар Кочић Апатин, Душан Силни Ловћенац, Клуб избјеглих и прогнаних Бачка Топола, Клуб избјеглих, прогнаних и досељених Пачир, међу гостима су били и многи привредници из Суботице који воде поријекло са подручја Републике Српске.

ДРАГАНА БОКУН

РАТНОХУШКАЧКЕ ИЗЈАВЕ БОШЊАЧКИХ ПОЛИТИЧАРА О ДАНУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Осуде и критике бошњачких политичара због прославе Дана Републике Српске 9. јануара као ратнохушкачке, оцјењује Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта. За бошњачке политичаре прослава Дана Републике Српске представља тобоже нарушавање Дејтонског споразума, непоштовање БиХ, антиуставни и антицивилизацијски чин, дан сјећања на све жртве злочиначке српске политике и др. Линта истиче да је трагична чињеница да бошњачки политичари 23 године послије завршетка рата и даље живе дубоко заробљени у прошлости понављајући стално лажне приче да су Бошњаци били жртве српске агресије, да су доживјели геноцид, да се према њима почињена неправда и др. Крајњи циљ ратне политике Бошњака јесте укидање Републике Српске као тобоже злочиначке творевине и стварање унитарне и происламске БиХ. Према Линти бошњачки политичари нису спремни да се одрекну филозофије жртве и да преузму одговорност и са представницима српског и хрватског народа рјешавају бројне проблеме са који се суочава БиХ поштујући изворни Дејтонски споразум.

БОШЊАЧКЕ СТРАНКЕ ОД ЗАВРШЕТКА РАТА ВОДЕ ПОЛИТИКУ НЕГИРАЊА Р. СРПСКЕ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта оцјењује да бошњачке странке од завршетка рата воде политику негирања Републике Српске с циљем њеног укидања и стварања унитарне БиХ. Јасно је да бошњачке странке и са националним и тзв. мултиетничким предзнаком не одустају од политике рушења дејтонске Босне и Херцеговине која се састоји од државе Републике Српске и Федерације БиХ и три конститутивна народа. Бошњачке странке дуги низ година понављају безочне лажи да Дан Републике Српске 9. јануар представља почетак агресије на БиХ, као и да је Република Српска настала на етничком чишћењу, масовним злочинима и геноциду. Линта сматра да је због тога важно стално истицати историјску истину да је Република Српска настала у миру 9. јануара 1992. године одлуком Скупштине српског народа БиХ, да се бранила у наметнутом рату и да је постала саставни дио дејтонске БиХ, као државне заједнице. Дан Републике је неодвојиви дио идентитета српског народа и свако ко доводи у питање 9. јануар тај има непријатељске намјере према нашем народу. Такође, важно је истицати истину да је Дан Републике Српске уставан и легалан јер је у складу са Уставом и законом и легитиман јер су се грађани Српске, послије срамне одлуке Уставног суда БиХ из 2015. године, изјаснили на референдуму великом већином да желе да се као Дан Републике и даље слави 9. јануар.

У ХРВАТСКОЈ СЕ СВЕ МАСОВНИЈЕ НЕГИРА ГЕНОЦИД У ЈАСЕНОВЦУ И ГЕНОЦИДНИ КАРАКТЕР НДХ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта оцјењује да недавна промоција књиге Разоткривена јасеновачка лаж аутора Јосипа Печарића и др. Стјепана Разума у Загребу представља један у низу доказа да се у Хрватској све масовније негира геноцид у Јасеновцу и геноцидни карактер НДХ. Књигу је објавило Друштво за истраживање троструког логора Јасеновац које је од свог оснивања познато по негирању Јасеновца као логора смрти. Важну улогу у рехабилитацији усташтва и НДХ има Влада Хрватске. Министарство хрватских бранитеља годинама финансијски подржава више радикално ревизионистичких удружења, међу којима су Удружење Хрватски домобран и поменуто Друштво за истраживање троструког логора Јасеновац. Удружење Хрватски Домобран издаје истоимени лист у којему слави усташки покрет и НДХ и јасно заступа став да није било усташког покрета не би било ни НДХ, а да није било НДХ не би било ни данашње Хрватске. Министарство хрватских бранитеља је Друштву за истраживање троструког логора Јасеновац дало 7.000 евра и на тај начин јасно послало поруку да је темељ Туђманове Хрватске усташтво и геноцидна НДХ а не ЗАВНОХ и антифашизам. Линта позива Европску унију, ОСЦЕ и Савјет Европе да коначно затраже од Владе Хрватске да забрани сва удружења и књиге које негирају геноцидни карактер НДХ, почињен геноцид над Србима, Ромима и Јеврејима и искривљују историјске чињенице с циљем да се прекроји и фалсификује историја Другог свјетског рата у Хрватској.

НА ПРАВДУ СЕ ЧЕКА ВИШЕ ОД ЧЕТВРТ ВИЈЕКА

Тужилаштво за ратне злочине Србије да подигне оптужнице за убиство 305 Срба у Скеланима код Сребренице 1993. године

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта позвао је Тужилаштво за ратне злочине Србије да покрене истрагу и подигне оптужнице против наредбодаваца и починиоца звјерског убиства 305 Срба из Скелана и околних села у општини Сребреница током 1993. године.

Он је подсјетио да је прошло 26 година откако су јаке муслиманске снаге из Сребренице на челу са Насером Оријем починиле стравичне злочине и на данашњи дан убиле 69 Срба у Скеланима и његовим засеоцима. Злочинци нису правили никакву разлику између мушкараца, жена и дјеце и том приликом су убили 15 жена старости од 19 до 78 година, два дјечака и осам стараца. За овај, као ни за друге бројне злочине Бошњака почињене над Србима у средњем Подрињу нико није одговарао. Линта је истакао да се не може очекивати да правосуђе БиХ процесуира овај и бројне друге злочине над Србима у Босни и Херцеговини, посебно по командној одговорности. Правосуђе БиХ није независно, непристрасно и професионално, већ је у питању етнички мотивисано правосуђе са циљем да се оправда безочна лаж да су Срби у БиХ били агресори и злочиначка страна, а Бошњаци жртве који су тобоже водили ослободилачки рат. Он је нагласио да Србија и Српска треба да заједнички раде да починиоци злочина над Србима у Скеланима и околним селима, али и широм БиХ одговарају и од тога се не смије одустати све док правда не буде задовољена.

Након уништавања више од стотину српских села и заселака у братуначкој и сребреничкој општини током 1992. године снаге Насера Орића су на православни Божић 1993. године у Кравици и околним селима у општини Братунац на звјерски начин убиле 49 Срба. Девет дана након Кравице услиједио је свеобухватан напад на Скелане и околна села. Настојећи да затру све што је српско на овом подручју, муслиманске снаге су 16. јануара 1993. године опљачкале и спалиле српска села Ђосићи, Костоломци, Клековићи, Божићи, Блажијевићи, Колари, Зечевићи, Кушићи, Стајшићи, Малташи, Стублови, Араповићи, Бујаковићи, Лијешће, дио српских Скелана и још неколико села. Нису стигли до Црвице и њених заселака поред Дрине и Петриче и то су једина српска села у сребреничкој општини која нису спаљена у протеклом рату.

Најава СДА за промјену имена Републике Српске је непријатељска и доказ антисрпске политике

Најава СДА да ће покренути правну процедуру пред Уставним судом БиХ ради преиспитивања имена Републике Српске је непријатељска и представља један у низу доказа дугогодишње антисрпске политике највеће бошњачке странке у БиХ, сматра предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта.

Овом потпуно неразумном најавом СДА дрско и отворено крши Устав БиХ који је саставни дио Дејтонског споразума, као и сам Дејтонски споразум. СДА не може да се помири са чињеницом да је Република Српска вјечна категорија коју је српски народ створио у одбрамбеном и праведном рату. Нико нема права да српском народу у Српској одређује име његове државе за коју је преко 30.000 српских бораца и цивила дало свој живот.

Линта истиче да СДА живи дубоко заробљена у прошлости и није спремна да се суочи са истином да сноси велики дио одговорности за рат у БиХ. Због тога СДА уз помоћ појединих западних центара моћи покушава у миру да оствари ратне циљеве Алије Изетбеговића о стварању унитарне, централистичке и исламске БиХ без или са што мање Срба. Један од важних корака у том правцу јесте да се поред отимања надлежности Републици Српској, оспоравања Дана Републике Српске, негира и њено име.

Србија и српски народ никада неће пристати да се име Република Српска доведе у питање. Република Српска је дио Устава БиХ који је неодвојиви дио Дејтонског споразума. Јасно је да СДА уз помоћ својих западних ментора и даље покушава да грубо крши Дејтонски споразум и тиме отворено ради против мира, стабилности и равноправног статуса три конститутивна народа Срба, Бошњака и Хрвата.

Срамна провокација 25 бошњачких удружења поводом 9. јануара Дана Републике Српске

Срамна је провокација, одлука 25 удружења из Федерације БиХ на челу са *Мајкама Сребренице* које су на адресе институција Републике Српске послале слике лешева поводом 9. јануара Дана Републике Српске, оцијенио је предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Нажалост, у питању је један у низу упорних покушаја бошњачких удружења и дијела бошњачке елите да се апсолутна лаж да је Република Српска настала на злочину и геноциду наметне као истина. Крајњи циљ пласирања ове и сличних лажи јесте укидање Републике Српске и стварање унитарне БиХ у којој би Бошњаци имали доминацију, а Срби били грађани другог реда. Добро је познато да је Република Српска настала прије међународног признања Босне и Херцеговине, да је добро осмишљена међународна пропаганда дефинисала Србе како злочинце и агресоре, а Бошњаке као жртве геноцида и злочина, као и да су прије Сребренице снаге Насера Орића починиле стравичне злочине над Србима у средњем Подрињу.

Линта истиче да је стратешки циљ Србије и српског народа очување Републике Српске у складу са Дејтонским споразумом, као и њеног права да слави 9. јануар – Дан Републике. Он сматра да је повратак изворном Дејтонском споразуму један од предуслова трајног мира и стабилности у БиХ и јачања разумијевања, повјерења и добросусједских односа. Чињенице показују да је Дејтонски споразум у великој мјери изобличен јер је масовно кршен од стране Високог представника и Савјета за провођење мира. Стални притисци западних сила и њихова отворена подршка бошњачкој страни довели су до тога да је разумијевање и повјерење међу народима у БиХ на минималном нивоу. Због тога треба инсистирати да се Републици Српској врати преко 80 надлежности које су јој на неуставан начин одузете и пренесене на ниво БиХ.

СИСТЕМАТСКО ШИРЕЊЕ МЕЂУНАЦИОНАЛНЕ МРЖЊЕ ПОДСТИЧЕ НАСИЉЕ ПРЕМА СРБИМА

За напад на српског ученика одговоран и градоначелник

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта најоштрије осуђује физички напад на ученика Техничке школе Никола Тесла српске националности који се десио на аутобуској станици у Вуковару како је пренио портал Срби.хр. Међу нападачима се наводно налазио ученик из исте школе који наставу похађа на хрватском језику и који је припадник навијачке групе *Бед блу бојс*. Главну одговорност за наведени физички напад на ученика српске националности сноси градоначелник Вуковара Иван Пенава који је прије два дана прозвао ученике Техничке школе који наставу похађају на српском језику да нису јесенас устали током интонирања хрватске химне приликом одигравања фудбалске утакмице на стадиону Вутекса у Вуковару.

Линта истиче да Иван Пенава заједно са ратним злочицем Томиславом Јосићем и дијелом ветеранских удружења систематски шири међунационалну мржњу и нетрпељивост и подстиче на насиље према Србима у Вуковару и Хрватској, што може довести до трагичних посљедица. Иван Пенава је носилац хаоса и раздора у Вуковару и отворено са својим присталицама пријети свим Србима ако јавно не признају двије врхунске лажи, тј. да је на Вуковар и Хрватску извршена агресија и да је Олуја била ослободилачка и легитимна војна операција. Срби треба увијек да понављају историјску истину да је проусташки режим Фрање Туђмана извршио агресију на српски народ у Хрватској и да је Олуја била злочиначка акција и завршни чин етничког чишћења Срба из Хрватске.

Градоначелник Вуковара Иван Пенава један од главних промотера проусташке политике

– У Хрватској постоји континуитет проусташке политике од доласка ХДЗ-а на власт 1990. године, а Вуковар је један од средишта проусташких снага и проусташке политике – оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта.

Градоначелник Вуковара Иван Пенава је један од главних промотера проусташке политике чији је задатак да својим изјавама и поступцима шири мржњу и нетрепељивост према преосталим Србима у Вуковару и Хрватској и створи код њих што јачи осјећај узнемирености и страха за властиту безбједност. Иван Пенава са својим сарадницима у Вуковару прави атмосферу линча с крајњим циљем да преосталим Србима загорча живот до те мјере да морају да се иселе или асимилују. Пенава добро зна да је један од провјерених метода застрашивања Срба стално понављање бесмислених прича о тзв. великосрпској политици и агресији коју тобоже воде српски представници у Хрватској.

Линта истиче да се међу сарадницима Ивана Пенаве налазе и ратни злочинци. Савјетник вуковарског градоначелника за бранитеље је извјесни Томислав Јосић који је новембра 1991. године у Борову насељу убио четворицу ратних заробљеника од којих су тројица били тешко рањени. Јосић је ратни злочин признао пред истражним судијом у Сремској Митровици након што је заробљен од стране ЈНА послије ослобађања Вуковара. Нажалост, Јосић је размијењен у Неметину у августу 1992. године у великој групи ратних заробљеника са обје стране, умјесто да је осуђен за ратни злочин. Томислав Јосић је иначе и предсједник тзв. Стожера за одбрану хрватског Вуковара који се посебно истицао у разбијању и скидању двојезичних табли. Такође, освједочени ратни злочинац Томислав Мерчеп и његови сарадници који су одговорни за бруталну смрт преко 120 Срба у Вуковару још увијек нису процесуирани.

С друге стране, Линта подсјећа на трагичну чињеницу да у хрватском затвору труну десеторица часних Срба из Трпиње код Вуковара који су крајем 2014. године осуђени на 139 година затвора иако против њих није постојао ни један једини доказ. Неко је одлучио да их прогласи ратним злочинцима на основу свједочења локалног насилника српске националности који је пред поротом слагао да је видио осуђене Србе како тобоже одводе хрватске заробљенике и цивиле на непознато мјесто.

ЗЛОГЛАСНУ ЖЕНУ ПОЗНАТУ ПО САДИСТИЧКОМ МУЧЕЊУ СРБА, ХРВАТСКА НАГРАДИЛА ОРДЕНОМ

Скандалозна одлука Грабар Китаровић да уручи орден Тањи Б. за звјерско мучење Срба у Лори

Скандалозна, али очекивана је одлука хрватске предсједнице Колинде Грабар Китаровић да уручи орден ратном злочинцу Тањи Белобрајдић за посебне заслуге за Хрватску стечене у рату – оцјењује предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Тања Белобрајдић у рату је била припадник 72. бојне Војне полиције и свакодневно је боравила у војно-истражном центру *Лора*, поред Сплита. *Лора* је од 1992. до 1997. године била логор смрти и кроз њега је прошло преко 1.000 српских цивила, војника и ратних заробљеника који су свакодневно страховито психофизички мучени, а утврђено је да је најмање 70 логораша убијено.

Према писаним свједочењима логораша Тања Белобрајдић, која је тада била супруга злогласног команданта логора Томислава Дуића, посебно се истицала у звјерском мучењу Срба: гађала их комадима опеке и дрва, тукла их пендрецима, палицама и разним предметима по рукама, ногама, бубрезима, полним органима и другим дијеловима тијела, пуцала из пиштоља поред њих, гасила цигарете по тијелу и др. Линта истиче да наведене чињенице јасно потврђују да је Тања Белобрајдић посебне заслуге у рату стекла садистички мучећи Србе и да је то био главни разлог да јој Колинда Грабар Китаровић додијели и адекватан орден, тзв. Ред хрватског тролиста. Иначе, поменути орден је био званични знак Домобранства и авијације у злогласној НДХ. Дакле, у Хрватској је постало сасвим нормално да ратни злочинци добијају нацифашистичка и друга одликовања. Према Линти, потпуно је јасно да је Колинда Грабар Китаровић, један од главних заштитника ратних злочинаца који се славе као хероји и добијају одликовања јер су допринијели стварању скоро етнички чисте Хрватске чији је темељ злогласна НДХ. Због тога није чудно када Грабар Китаровић каже да је њен омиљени пјевач усташа Томпсон, када се слика са усташком заставом, када је на неколико дана преселила свој кабинет у војну базу *Лора* мјесто мучења и убијања Срба, када оправдава коришћење усташког поздрава *За дом спремни* и др.

СРБОМРЗАЧКИ ПОСТУПАК ИВАНА ЂАКИЋА: ЕУ ДА ЗАХТИЈЕВА ОД ХРВАТСКЕ ДА СЕ ОБРАЧУНА СА НАЦИФАШИЗМОМ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да србомрзачки поступак Ивана Ђакића (22), сина посланика ХДЗ-а Јосипа Ђакића, да на фејсбуку објави фотографију усташе са одрубљеном главом Србина и да на тај начин упути „честитку" српском народу за Божић, не представља никакво изненађење. У питању је један од многобројних доказа да је темељ данашње Хрватске злогласна НДХ и усташтво и да проусташке снаге отворено и јавно све безобзирније подстичу мржњу и позивају на насиље према преосталим Србима у Хрватској. Један од важних носилаца рехабилитације усташтва у Хрватској јесте и Хрватска демократска заједница која чини језгро актуелне власти и чији је члан посланичког клуба Јосип Ђакић. Јасно је да Влада Хрватске, премијер Андреј Пленковић и предсједница Колинда Грабар Китаровић неће јавно осудити наведени србомрзачки поступак Ивана Ђакића, нити ће Хрватска демократска заједница искључити Јосипа Ђакића из свог посланичког клуба. Такође, јасно је да надлежне институције неће ухапсити и процесуирати Ивана Ђакића и казнити га казном затвора од три године колико је предвиђено чланом 325 Кривичног закона Хрватске. Линта још једном позива Европску комисију, Европски парламент, САД и Њемачку да јавно најоштрије осуде рехабилитацију НДХ и усташтва у Хрватској, константан говор мржње и позивање на линч преосталих Срба у Хрватској и да захтијевају од власти у Загребу да крену у обрачун са нацифашизмом. Ако званични Загреб одбије да предузме конкретне мјере и активности у суочавању Хрватске са нацифашизмом и тамном страном своје прошлости Европска унија треба да Хрватској уведе санкције.

УСТАШКИ СИМБОЛ "U" У ПОЛАЧИ КОД КНИНА ОТВОРЕНИ ПОЗИВ НА ОБРАЧУН СА СРБИМА

Исписани графити у ноћи између 4. и 5. јануара са усташким симболом *U* и крстом изнад слова на споменику жртвама фашизма у српском селу Полача код Книна представљају отворени позив на обрачун са преосталим Србима у том селу и шире у Хрватској – оцјењује предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Поменути графити су дио десетина хиљада графита и порука истог и сличног садржаја који су исписани широм Хрватске и којима се шаље порука преосталим Србима да нису добродошли и да им је најбоље да се што прије иселе или асимилују. Кључни проблем јесте чињеница што актуелна власт у Хрватској, као и претходне власти, јавно не осуђује говор мржње и позив на обрачун са преосталим Србима. Такође, полиција не уклања наведене графите и поруке, не проналази организаторе и извршиоце ових вандалских чинова, нити се кривци кажњавају.

СРАМАН ГОВОР ЈАНДРОКОВИЋА, НИЈЕ СПОМЕНУО ГЕНОЦИД НАД СРБИМА У НДХ

Предсједник Одбора за дијапсору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта оцјењује срамним, али очекиваним говор предсједника Хрватског сабора Гордана Јандроковића поводом 27. јануара Међународног дана сјећања на жртве холокауста. Наиме, Јандроковић је споменуо да је извршен геноцид само над Јеврејима и припадницима других народа, али није рекао да је извршен незапамћен геноцид над Србима и није осудио злогласну НДХ као геноцидну и злочиначку творевину. Такође, Јандроковић је изјавио да се Хрватска сјећа не само жртава Холокауста, већ и жртава Вуковара, Шкабрње, Сребренице и свих других мјеста злочина. Он није споменуо највећу фабрику смрти на Балкану Јасеновац, логоре смрти Јадовно, Госпић и Слана, бројне крашке јаме на Велебиту гдје су бацани Срби, логоре за дјецу у Сиску и Јастребарском, ритуално клање Срба у православној цркви у Глини, небројена убиства Срба на кућном прагу, преко 1.000 стратишта у НДХ гдје су убијани Срби. Такође, Јандроковић није споменуо бројна мјеста гдје су Срби убијани и мучени у Туђмановој Хрватској: Вуковар прије рата 1991. године, Осијек, Госпић, Сплит, Сисак, Задар, Загреб, Карловац, током и послије хрватских војно-полицијских акција. Није споменуо убиства Срба у Мркоњић Граду и другим мјестима у БиХ које су починили припадници Хрватске војске.

ОДРЖАНО 21. ЗАПАДНОСЛАВОНСКО ВЕЧЕ У БАЊА ЛУЦИ

ЧУВАЈУ СЛАВОНИЈУ У СРЦУ

У ресторану *Језеро* надомак Бањалуке, у организацији Удружења Срба протјераних из Западне Славоније Крајина, одржано је 21. окупљање Славонаца из најзападнијег дијела ове регије. Готово пет стотина људи из Српске, Србије и Хрватске уживало је у дружењу, игри и пјесми, а за добру атмосферу побринули су се чланови КУД-а Славонија у срцу из Београда и оркестар Мирослава Вуковића.

Вече је протекло без великих и церемонијалних говора, спонтано, како за *Српско коло* рече Крсто Жарковић, предсједник овог удружења, а гостима се обратио један од чланова Управног одбора Миле Љубичић.

Мада територијално најудаљенији, први су стигли чланови и пријатељи удружења *Славонија у срцу* из Београда. Њих 40-ак су имали и најодговорнији задатак, да својим земљацима, још једном дочарају игре и пјесме из њиховог завичаја. Непосредно послије њих, стигло је шездесетак Славонаца са подручја Дарувара, Пакраца и још неких дијелова ове регије, који су остали и опстали на вјековним огњиштима.

Забиљежена је и покоја суза радосница, али и чврсти загрљај неких који се годинама нису видјели. Славонцима из Хрватске и Србије, придружили су се и њихови сународници са новим пребивалиштем у Републици Српској, које само ријека Сава дијели од њиховог завичаја.

У кратком обраћању, Миле Љубичић, у име организатора, присутнима је пожелио да се лијепо проведу и да, како је рекао, ово буде вече пјесме, игре, забаве и радости.

Након стихова пјесме *Гдје ми је Славонија* у извођењу Мире Марковић Кукић, сплетом игара и пјесама својим наступом присутне је разгалило КУД *Славонија у срцу*, које дјелује при истоименом завичајном удружењу са сједиштем у Београду.

Присутнима је наздравио Мирко Русмир, а онда су услиједили наступи мушке и женске пјевачке групе и фолклорне секције.

Кренуло је затим криво коло, тарабан, запјевао се бећарац, а у колу су се поред фолклораша нашли и сви они којима ће увијек Славонија бити у срцу. Оркестар Мирослава Вуковића, само је наставио у истом ритму и скоро читава сала нашла се на ногама. На пјесме из родног краја, али и осталих дијелова Крајине, подсјетио је пјевач Брано Пајић подижући већ ионако усијану атмосферу.

И све тако до раних јутарњих часова када су најприје кренули својим домовима гости из Хрватске, након њих домаћини из Републике Српске, а међу посљедњима „Београђани". Њима је можда растанак најтеже пао јер њихова нова мјеста становања су најудаљенија од родног краја. Ипак, задовољни и срећни, јер у априлу, у Београду, припремају слично вече, а већ су пали договори око поновног доласка у Бањалуку, наредне године првог петка у фебруару.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

Крсто Жарковић: Није се десио *Бљесак*, него геноцид над Србима

Непосредно прије почетка ове манифестације, за *Српско коло*, предсједник удружења Срба протјераних из Западне Славоније Крајина Крсто Жарковић, рекао је да очекује да ће ово бити једно спонтано окупљање западнославонаца расијаних у три државе, али да ће са њима бити и њихови зетови и снахе из Републике Српске, као и домицилно становништво, сада њихове комшије и пријатељи.

– Нас има преко 17 хиљада на овим просторима, дјелујемо од 1996. године и ово јесте традиционално 21. окупљање. Међутим, наша кључна манифестација коју организујемо сваког 1. маја у 12 сати, је парастос поред спомен плоче коју смо изградили на граничном пријелазу. То је наш одговор и евоцирање успомена на оно што се десило 1995. године. Тада је извршено потпуно и завршно чишћење етничког простора Западне Славоније. Од 1918. па на овамо, геноцид се дешавао непрестано. По попису из 1991. године, у тој енклави било је 121 хиљада Срба, а сада их је остало само 6,8 посто, што значи да је извршено етничко чишћење простора, а по међународном праву се то зове геноцидом. Зато и не волим када неко каже да се десио *Бљесак*, то је њихов назив за нешто што зову војном акцијом, за нас је то, и увијек ће бити, геноцид над Србима из Западне Славоније – истакао је Крсто Жарковић, додајући да је први парастос одржан 1. маја 1996. године, када су Славонци насилно пробили границу Републике Српске, погурали Хрвате и дошли на сред моста са Хрватском.

– На овом простору, по попису из 1999. године, који смо ми радили, било нас је нешто преко 22 хиљаде, а сада нас је 17.200. Ниједан западни Славонац није без своје куће, без свога стана. Не налазимо се ни у једном проваљеном стану, ни у туђој кући. Све смо својим рукама урадили, захваљујући и разумијевању општина Градишка, Лакташи и дијела Бањалуке, од којих смо добили бесплатну земљу за изградњу кућа. Имамо нажалост, и своја три гробља – закључио је Крсто Жарковић.

ПОЗИВ ЗА СЕДМО ГОДИШЊЕ ДРУЖЕЊЕ *БИРАЧ ДРИНА*

Завичајно удружење *Бирач Дрина* са задовољством обавјештава и позива све своје чланове и земљаке без обзира гдје се налазе и живе, а који су са подручја Бирча у Републици Српској (општине Братунац, Шековићи, Власеница, Осмаци, Зворник, Милићи и Сребреница) на седмо годишње дружење.

Цијена карте износи 1.800 динара.

У цијену је урачунат комплет мени са предјелом, вечером и неограниченим пићем (такође и посни мени).

Резервације на телефон 064/0037025

Музичка подршка оркестар Андрија Кута Јовановић.

ХЕРЦЕГОВАЧКО СИЈЕЛО У СЕЧЊУ

Ни 70 година након колонизације не заборављају стари завичај

Послије више од седам деценија од колонизације након Другог свјетског рата у Сечњу је први пут одржано право традиционално Херцеговачко сијело.

Доношењем Закона о аграрној реформи 1945. године, у Војводину је насељено преко 45 хиљада породица из динарских предјела, од тога највећи дио у средњи Банат. Некадашњи јашатомићки срез, данас општина Сечањ, предњачио је када је у питању број колониста који су насељени на овом подручју. То је и био повод баш оваквог окупљања Херцеговаца.

Све је почело пројекцијом филма Херцеговци пут Баната, ауторке Јелене Милићевић, који је премијерно приказан у Дому културе. Филм је поткрепљен историјским чињеницама које је више година уназад прикупљао историчар Павле Орбовић из Новог Сада. Такође, филмом су обухваћена и свједочења учесника у колонизацији који су у то вријеме били дјеца или омладинци, а данас имају од 86 до 99 година. Њихова прича се односила на путовање, али и на живот након доласка у Банат, све прожето очувањем традиције овог народа. Снимљено је и припремање традиционалних херцеговачких јела, а знање о самој припреми преноси се са кољена на кољено.

Оно што је стигло из Херцеговине заједно са колонистима јесте и херцеговачко сијело које је остало и до данас у овим крајевима. То је показано и на наступу пјевачке групе која је након филма имала свој концерт. Сценографија као у Херцеговини, уз вериге и око ватре пјевале су се старе пјесме и ганге.

Пјевачка група одавно у Сечњу постоји и неколико пута је престајала са наступима, али однедавно је опет изузетно активна. Присутне и гусле као неизоставан детаљ, измамиле су велики аплауз гостију, а тако је било током сваке пјесме.

Након програма у Дому културе, у Хотелу *Црвени цвет*, наставило се са великим херцеговачким сијелом. Опет, све у духу традиције. Вечеру је пратила добра музика и забава Херцеговаца из Гајдобре коју предводи Богољуб Бошковић са својим *Боле бендом*.

АКТИВНОСТИ И ПЛАНОВИ САВЕЗА УДРУЖЕЊА СЈЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА

Савез српских удружења је основан 30. децембра 2013. године. Оснивачи Савеза су: Завичајно удружење Банија Суботица, Удружење избеглих и досељених Срба Бајмок, Клуб исељених, прогнаних и досељених Завичај Пачир и Српски завичајни клуб *Слоīа*. Поред наведених удружења данас Савез чине и Завичајно удружење Херцеговина, Клуб досељених и прогнаних лица општине Бачка Топола, Завичајна заједница Република Српска, Удружење Матица Дрежничка – Бајмок, Културни центар Цар Душан Силни – Фекетић.

Циљ Савеза српских удружења је очување културног, духовног и националног идентитета српског народа на простору Сјевернобачког округа.

Разговарали смо са члановима удружења које су активности имали у претходној години и какви су им планови за 2019. годину.

» Благоје Ацан, Никола Савић, Миле Павлица, Милорад Ђопић, Горан Ђукић, Павле Лужаић, Боривоје Вукајловић, Жељко Тинтор, Ксенија Ђукић, Миленко Трбовић, Славко Дувњак, Чедомир Пађен, Лазар Зелић и Жељко Блаженовић

КЛУБ ДОСЕЉЕНИХ И ПРОГНАНИХ ЛИЦА ОПШТИНЕ БАЧКА ТОПОЛА

Клуб досељених и прогнаних лица општине Бачка Топола је основан 18. марта 1999. године, и организује Завичајно крајишко вече, Турнир у бочању и слави славу Преображење.

– Турнир у бочању се редовно организује сваке године за Дан славе нашег Клуба Преображење (19. августа), на којем се окупи и до двадесет екипа, које нам дођу у госте из свих дијелова Србије – рекао нам је секретар клуба Благоје Ацан и додао како за дан славе Преображење поред бочања Клуб организује и културно-умјетнички програм и фудбалске утакмице. Удружење одлично сарађује са многим удружењима како у Сјевернобачком округу тако и из других градова.

Сваке године Клуб организује посјете манифестацији Крушедолска звона, први од свих удружења из Сјевернобачког округа су почели да обилазе ту манифестацију.

КЛУБ ИСЕЉЕНИХ, ПРОГНАНИХ И ДОСЕЉЕНИХ ЛИЦА ЗАВИЧАЈ ПАЧИР

На неколико километара од Бачке Тополе налази се село Пачир у коме је Клуб исељених, прогнаних и досељених лица Завичај који по ријечима секретара Клуба Павла Лужаића, такође организује бројне манифестације.

– Сваке године у Омладинском дому у Пачиру дочекујемо Православну Нову годину 13. јануара гдје буде око 110 до 120 гостију. Преко дана најмлађе обрадујемо пакетићима. Обиљежавамо и крсну славу Светог Илију – рекао нам је секретар Клуба Завичај Павле Лужаић.

Пачирци су се похвалили и једном занимљивом манифестацијом коју организују у Шумици, прошле године у склопу Завичајних дана, а иначе дружење је било 7. по реду.

– Крајем августа организујемо мини вишебој, такмичење у разним дисциплинама – бочање, трчање у цаковима, бацање камена са рамена. Наравно пиће и пасуљ су неизоставни. То је заиста једно лијепо и посјећено дешавање – рекао нам је Павле Лужаић.

СРПСКИ ЗАВИЧАЈНИ КЛУБ СЛОГА – СУБОТИЦА

У Суботици смо разговарали са предсједником Српског завичајног клуба *Слоīа*, Славком Дувњаком.

– Српски завичајни клуб *Слоīа* сваке године издаје зборник пјесама Панонски галеб Суботица – Палић – рекао је предсједник удружења Славко Дувњак и пожалио се како локална самоуправа нема слуха за ове њихове активности, опстају захваљујући помоћи привредника Миленка Танасића.

Поред организовања Међународног фестивала поезије који је прошле године био 29. по реду, труде се да организују и програм за дјецу како би их окренули што више књизи и поезији. Славко Дувњак је нагласио да је најбитније да су се сва удружења скупила у савез, да сарађују, посјећују једни другима манифестације и завичајне вечери, друже се и постали су од значаја за град.

ЗАВИЧАЈНА ЗАЈЕДНИЦА РЕПУБЛИКА СРПСКА

Предсједник Завичајне заједнице Република Српска Милорад Ђопић нам је рекао да ова Заједница слави славу 9. јануара Светог Стефана што је уједно и Дан Републике Српске, када угосте пријатеље из осталих удружења као и бројне привреднике који воде поријекло из Републике Српске.

– Поред Дана Републике Српске имамо и Вече Републике Српске, традиционално, ево већ пета година заредом. Прошле године музички гости су били Синови Мањаче. Ове године Вече Републике Српске ће бити 24. маја – рекао нам је предсједник Завичајне заједнице РС Милорад Ђопић и додао како су и дио Лиге Републике Српске у Србији у малом фудбалу.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ БАНИЈА

Завичајно удружење Банија је формирано 2012. године на челу са предсједником Чедомиром Пађеном. Како нам је Пађен рекао удружење има одличну сарадњу са локалном самоуправом и осталим удружењима. Сви заједно се труде да отргну забораву старе обичаје, говор и традицију. Завичајно удружење Банија оснивач је манифестације Завичајни дани.

Удружење броји преко 400 чланова, а циљеви удружења су очување традиције, обичаја и културе Баније. Више о раду Удружења рекао нам је Жељко Тинтор предсједник Управог одбора Удружења.

– Прошле године смо организовали 10. Банијско прело. Славимо славу Мала Госпојина 21. септембра. Прошле године смо организовали 1. Фестивал изворних пјесама у Суботици. Ове године планирамо да издамо Банијски рјечник – рекао нам је Жељко Тинтор и споменуо још једну битну манифестацију додјела пакетића поводом Божића. 2019. године је подијељено 100 пакетића.

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР ЦАР ДУШАН СИЛНИ ИЗ ФЕКЕТИЋА

Културни центар Цар Душан Силни из Фекетића основан је 2014. године, у 2018. години организовали су петодневну манифестацију Четврти Госпојински дани.

– Посебно мјесто заузео је велики етно-вашар у Фекетићу, фекетићка рибљијада, као и етно-модна ревија са богатим културно-умјетничким програмом. У току 2018. формирали смо глумачку и пјевачку групу којима руководе стручне особе (глумица аматер Невенка Горонић Милановски и проф. музике Милана Павловић). Са поносом истичемо да смо 02.12.2018. били организатори трибине са културно-умјетничким програмом под називом Век победника, са којом смо се и ми прикључили обиљежавању стогодишњице од завршетка Првог свјетског рата и присаједињења Војводине Србији – рекао нам је предсједник Културног центра Горан Ђукић и додао како су организовали и предивну Светосавску академију у Дому културе у Фекетићу.

УДРУЖЕЊЕ ДОСЕЉЕНИХ И ИЗБЈЕГЛИХ СРБА БАЈМОК

Удружење из Бајмока је основано 6. априла 2013. године. Броје 230 чланова, циљ им је да помажу избјеглим и досељеним Србима у економском смислу, и организују разне културно-умјетничке манифестације како би се очувала традиција.

– Организовали смо хуманитарни концерт За Јованин нови почетак, помогли смо Сандри Сворцан која је тада отишла на операцију срца. Донирали смо Дјечјем диспанзеру у Бајмоку Визус очну таблу за преглед вида код дјеце. За старије особе мјераче притиска и ходалице – рекао нам је предсједник Удружења Жарко Гранулић.

Поред хуманитарног рада, Удружење организује и сваке године традиционално Крајишко културно-умјетничко вече, гдје имају прилике да угосте поред Крајишника и госте других националности. Сваке године најмлађе обрадују пакетићима. У 2019. години планирају да организују турнир у малом фудбалу крајишких екипа, Крајишко вече и Смотру крајишког фолклора.

УДРУЖЕЊЕ МАТИЦА ДРЕЖНИЧКА – БАЈМОК

Дрежничани су се 1945. године доселили у Бајмок. Труде се да сачувају успомену на завичај.

– Од 2006. године издајемо Годишњак Матице Дрежничке у сарадњи са удружењем из Београда. Ту пишемо о свим догађајима везаним за Дрежницу – рекао нам је предсједник удружења Гојко Ивошевић и додао да Годишњак има 100 страна и издаје се у 100 примјерака.

Слава Матице Дрежничке је Мала Госпојина, што је и слава Дрежнице.

– За славу припремимо културно-умјетнички програм и спортске активности. Током године се трудимо да организујемо и разне изложбе – рекао је Гојко Ивошевић и додао како планирају 2020. године да свечано обиљеже 75 година од досељавања у Бајмок.

САВЕЗ СРПСКИХ УДРУЖЕЊА СЈЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА

– Савез српских удружења Сјевернобачког округа обиљежио је 23. годишњицу од погрома српског народа на територији Републике Хрватске. Савез је организовао и одлазак у Бачку Паланку на централну манифестацију обиљежавања годишњице сјећања на страдале и прогнане Србе – рекао је предсједник Савеза српских удружења Боривоје Вукајловић и додао да је слава Савеза Спасовдан.

Оно на шта су чланови савеза посебно поносни су свакако Завичајни дани, који су сваке године све посјећенији. Та манифестација је увршћена у догађаје од значаја за град.

– Завичајни дани прошле, 2018. године одржани у септембру, били су врло успјешни. Имали смо преко 1.000 учесника и неколико хиљада посјетилаца – рекао нам је Боривоје Вукајловић.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ХЕРЦЕГОВИНА

Завичајно удружење Херцеговина из Суботице основано је прије 5 година. Сваког 15.2. на Сретење обиљежавају Дан удружења гдје се уз богат културно-умјетнички програм Херцеговци у Суботици окупе, а дођу им и бројни гости из Источне Херцеговине.

– Поред Дана удружења славимо славу 21. септембра Малу Госпојину. У Градској библиотеци смо организовали промоцију књиге Зорана Јањића Невесињска бригада – рекао је Боривоје Вукајловић из Завичајног удружења Херцеговина који је уједно и предсједник Савеза српских удружења Сјевернобачког округа.

Удружења која нису у Савезу су Завичајно удружење Личана Лика, Завичајно удружење Далмација и Завичајно удружење Славонаца и Барањаца – Суботица.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ЛИЧАНА ЛИКА

Завичајно удружење Личана *Лика*, основано је 2013. године.

– Сваке године обиљежавамо парастос Николи Тесли, након тога обиљежавамо Личко прело, ове године ће бити 23. фебруара, 12. и 13. јула су Дани Николе Тесле, послије тога иде слава Удружења Митровдан 8. новембра. Прво смо удружење у сјевернобачком округу које је издало књигу везану за личке рецепте под називом Залогај сјећања, планирамо и друго издање – рекао нам је Милош Борјан и додао како на Личком прелу увијек имају преко 300 гостију и богат културно-умјетнички програм.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ДАЛМАЦИЈА

Удружење је основано 2010. Који су циљеви удружења рекао нам је предсједник Шпиро Лазиница.

– Подучавања младих о значају чувања обичаја традиције, комуникација и сарадња са сличним организацијама, промовисање културних вриједности, организовање културних и спортских обичајних игара нашег завичаја, сакупљање културног завичајног блага, прикупљање и објављивање информација о условима живота у завичају и о условима за повратак у завичај – рекао нам је предсједник удружења Шпиро Лазиница.

Удружење је организовало бројне промоције књига, изложбе слика и фотографија, вечери посвећених знаменитим Далматинцима, спортске игре, одласци на излете, у посјету манастиру Крка, одласци на парастосе жртвама Олује, организују и далматинско Завичајно вече.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ СЛАВОНИЈА И БАРАЊА

Завичајно удружење Славонија и Барања слави славу Сретење 15. фебруара када се Славонци окупе и друже. Предсједник удружења је мр Стеван Бошњак.

На крају бисмо се само осврнули на слоган *Завичајних дана 2018*. Само сложно!

ДРАГАНА БОКУН

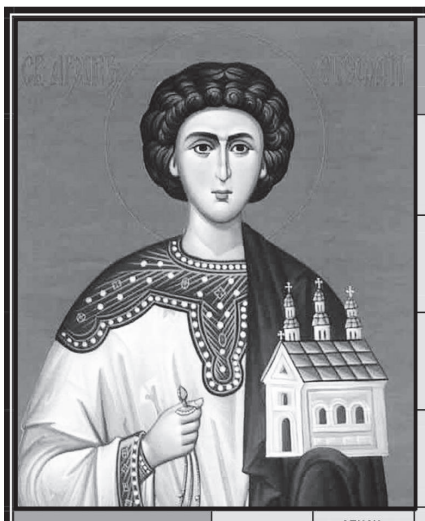

КРСНА СЛАВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	ВРСТА ЈАРЕБИЦЕ	ОПИСИВАЊЕ, ДЕСКРИПЦИЈА	ГЛУМАЦ КЕРТИС / ДРВЕНА ЧИНИЈА	ДАН РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ		ЗНАЛЦИ ГРАЂЕ ЉУДСКОГ ТИЈЕЛА	БОГАТАШИ, ЛОВАТОРИ	ПРОЛАЗНО БОРАВИШТЕ
				АМЕРИЧКИ ДРЖАВНИК ЏОН ФОСТЕР				
				МАЛИ АМЕРИЧКИ МЕДВЈЕД				
				РАНИЈИ БРАЗИЛСКИ ФУДБАЛЕР				
				БЕЗБОЈНИ ЗАПАЉИВИ ГАС				
СИСАР ИЗ РЕДА ГЛОДАРА								
ИЗРАЗИ ТЕШКОГ ЉУДСКОГ БОЛА							ТОНА / ЖЕЗЛО ВЛАДАРА	
ЧУВЕНА ПЈЕСМА АЛЕКСЕ ШАНТИЋА						ПОВРАТНА ЗАМЈЕНИЦА / ИРИДИЈУМ		
ТЕСАН, ОБРАЂЕН КАМЕН, ТЕСАНАЦ								ЈЕДАН СПОРТ НА СТРУЊАЧИ
10. И 17. СЛОВО АЗБУКЕ			ГЛАСОНОША / ФИГУРА У ШАХУ					
СОЦИЈАЛИСТИЧКА АУТОНОМ. ПОКРАЈИНА				АМПЕР / ПЕТАР ЛУБАРДА		ПАВЛЕ ВУИСИЋ / БАЊА У БЕЛГИЈИ		
СРПСКИ ТРАДИЦИОНАЛНИ ПОЗДРАВ								
ТУРСКА ФАБРИКА ПИШТОЉА					ОСТАТАК СЈЕЧЕНОГ СТАБЛА / ЈУГ			
ВАТРЕНИ ОБОЖАВАЛАЦ (ЕНГЛ.)				МЛАДУНЧЕ КОЗЕ, КОЗЛИЋ				

РЈЕШЕЊЕ: Дјанс, енот, Вава, етан, Тони, скочимиш, вапајин, т, "Емина", се, тесаник, ин, курир, САП, А, ПВ, "три пруга", Екол, пан, фан, јаре

» Петар Брајић, Драгиша Ступар, Гојко Мудринић, Ранко Ћосић, Драган Срдић и Раденко Мијатовић

Одржано прво *Дабарско прело*

У организацији Завичајног удружења Сањана Грмеч 26. јануара 2019. године у селу Дабар, општина Сански Мост, Федерација БиХ, одржано је прво *Дабарско прело*. У Дабру, као највећем селу по површини у Босни и Херцеговини, живи мали број повратника.

Лоша инфраструктура, проблеми са водом, путевима и незапосленошћу само су дио проблема са којима се сусрећу повратници у овом селу. Циљ овог прела је очување и његовање традиције народа Грмеча и Подгрмеча, истакао је Драгиша Ступар, активиста Удружења, уједно и домаћин овогодишњег прела.

Ступар наводи да је ово прело припремано дужи период, са жељом да дочарамо нашој омладини на аутентичан начин како је некад било. Угасили смо свјетла, упалили лампе петролејке, фењере, прела се вуна, капало се, и све то уз грмечку шљивовицу, питу, сир, кајмак, пршут, печеницу. На крају се и запјевала изворна ојкача Нема раја без роднога краја.

Завичајно удружење Сањана Грмеч на све могуће начине покушава да оживи села и мјеста у којима живе повратници у Санском Мосту, организујући радне и хуманитарне акције, као и спортске манифестације, истакао је испред овог удружења Раденко Мијатовић. Мијатовић каже како је ово удружење прије три године у селу Дабар покренуло Дабарске спортске игре, које су већ прерасле у праву манифестацију, на којој је сваке године све више омладине и живот се враћа у наш Дабар.

Д. СРДИЋ

ОБИЉЕЖЕНА ДВОГОДИШЊИЦА СМРТИ МАРИЈАНЕ БОРКОВИЋ

» Јован Добријевић, Душан Борковић, Бранко Грчић, Миле Шапић и Милан Гомирац

ПРАЗНИНА НАКОН ОДЛАСКА "БАНИЈКЕ ВЕЛИКОГ СРЦА"

Прије двије године, нажалост, преминула је "Банијка великог срца" Маријана Борковић . Њени пријатељи и колеге из Коалиције удружења избјеглица и Удружења Ново огњиште присуствовали су парастосу у храму Светог оца Николаја у Кленку. Послије су заједно са њеним сином обишли гроб покојне Маријане, на Новом гробљу у Шапцу.

Маријана је рођена 20. марта 1963. године у Сиску. Студије за социјалног радника завршила је у Загребу. По завршетку факултета заснива радни однос у Рафинерији Сисак, гдје остаје да ради до избијања рата 1991. године. Те године брутално вријеђана и истјерана из стана од стране Хрвата бјежи из Сиска са сином Душаном од 6 година у Двор на Уни, гдје започиње свој нови живот. Запошљава се у полицијској станици на одређено вријеме и истовремено као велики хуманитарац и емотивац укључује се у Коло српских сестара гдје активно учествује. Пошто остаје без посла сели се из Двора у Нови Град.

Године 1995. рађа сина Николу и са двоје дјеце, теже повријеђена, у колони долази у Србију. Свој нови избјеглички живот започиње у Барајеву и запошљава се у Геронтолошком центру гдје ради све до 2015. године када сазнаје да болује од тешке болести. Како нам је рекао њен пријатељ Јован Добријевић ни након операције и болести није клонула духом.

– Активно је учествовала у свим активностима Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније из Београда. Оствaрује се као извођач и вођа Женске пјевачке групе Банија са којом учествује и постиже велике успјехе на многим скуповима. Један је од оснивача Удружења Ново огњиште као и женске пјевачке групе Уна из Барајева. Увијек су освајали прва мјеста – рекао је Јован Добријевић предсједник Удружења Ново огњиште.

Маријанини пријатељи и колеге, радо су причали о њој. Поред набрајања њених многобројних активности и талената сви су се сложили да је била изузетан човјек. То је и потврдио њен старији син Душан.

– Увијек је више водила рачуна о другима, него о себи. Жртвовала се много за све, а слабо јој је то било враћено. Учествовала је често у хуманитарним акцијама – рекао нам је њен син Душан и додао како је и за њу била одржавана хуманитарна акција када се разбољела.

Била је једна од оснивача Коалиције удружења избјеглица и један од најактивнијих чланова Главног одбора, изабрана је за секретара Коалиције.

Објавила је двије збирке пјесама: *Дани од мостова већи* (2012) и *Дочекане зоре* (2014). Организовала је у Културном центру Барајево више изложби својих сликарских радова. Многе од тих радова поклонила је у хуманитарне сврхе.

Крајем септембра 2016. године завршава у болници на трећој операцији гдје прикована за болеснички кревет прати наступ Женке пјевачке групе Банија преко телефона. Група на фестивалу Крајишки бисери осваја прво мјесто. Нажалост, њено срце престаје да куца 21. јануара 2017. године, иза ње су остали синови Никола и Душан, мајка Нада као и троје унучића.

ДРАГАНА БОКУН

IN MEMORIAM: НЕБОЈША ТЕПШИЋ – ВИРАН (ТОПУСКО 1958 – ВАНКУВЕР 2019)

Кордунашки рокер отишао у легенду

Члан популарног екс-Ју рок састава ИТД Бенд Небојша Тепшић – Виран преминуо је у 61. години у канадском граду Ванкуверу, објавила је породица у сриједу 16. јануара 2019. године. Виран је био бубњар и оснивач овог састава 1980. године у Вргинмосту, на Кордуну.

Прва постава коју чине Бранислав Бекић, Милан Бекић – Франц, Растислав Тополски – Рашо, Јадранко Милеуснић – Јадран и Небојша Тепшић – Виран пред публиком дебитирају управо у Вргинмосту у тада популарном Омладинском клубу *Кактус*. За свирке се припремају и вјежбају у Вирановом кафићу – ИТД. Превазивши локалну средину, али јој се увијек радо враћајући, најприје као предгрупа, а затим и као главна група свирају у загребачким клубовима, студентским – КСЕТУ, СПОНИ, Студентском центру Сава, али и елитним као Кулушић, Лапидарују и другим. Слиједи

прва турнеја и припреме за први албум који снимају у Југотону у Загребу 1984. године под називом *XX вијек* који биљежи велики успјех.

Још успјешнији *Плави војник* снимају 1985. године за загребачки *Suzy*. Пјесма са овог албума *Градске цуре* нашла се по гласовима публике међу 10 највећих рок хитова икад снимљених на простору бивше Југославије. Пјесме *Промијени нешто у себи, Елена, Војничка, Соња, Рођен у Загребу, Прича са западне стране, Словенска минијатура, АД Финес, Душа иште шизилиште* не силазе са бројних топ листа бивше Југославије. Са ИТД бендом до 1986. године, када напушта групу, Виран наступа на бројним фестивалима у клубовима и на концертима широм бивше земље.

Егзодусом Срба у хрватској војној акцији протјеран је са родног Кордуна августа 1995. године. ИТД Бенд првог састава свирао је још само једном – априла 2002. године на Кордунашкој вечери. Виран је био за бубњевима, гитару је свирао Јадранко Милеуснић (преминуо 2014. године), а вокал је био Милан Бекић.

Из Србије и Сремске Митровице, у којој се био привремено настанио, 2006. године Небојша Тепшић – Виран са породицом се иселио у Канаду гдје је у Ванкуверу отишао у вјечну кућу.

С. ДАНЧУО

ОМАЖ ДУШАНУ ДУЈИ ЂАКОВИЋУ (72) ОДРЖАН У ДОМУ РВМИ У БЕОГРАДУ

ПОСЉЕДЊИ ПОЗДРАВ ВЕЛИКОМ ЧОВЈЕКУ И ЧУВАРУ КРАЈИНСКЕ ДУШЕ И ЈЕЗИКА

Недавно преминулом професору Душану Ђаковићу Дуји, одата је 16. јануара у Дому РВМИ у Београду посљедња почаст на коме је, осим породице, присуствовао велики број његових пријатеља и поштовалаца. О његовом књижевном стваралаштву говорио је проф. др Душан Иванић са Филолошког факултета у Београду, а одломке из његових дјела говорили су глумци Љубомир Тадић и Танасије Узуновић. Душан Ђаковић је био угледни госпићки професор, директор тамошње Гимназије, касније једног од највећих средњошколских центара у бившој Југославији, као и професор и замјеник директора Филолошке гимназије у Београду. Био је свестрана стваралачка личност, ликовни умјетник, књижевник, један од оснивача и потпредсједник Књижевне заједнице Крајине, редактор и рецензент више књига, редитељ, рецитатор, сценариста…

Отварајући скуп, Данко Перић позвао је присутне да минутом ћутања одају почаст, како је рекао, једном од најпопуларнијих људи из наших крајева, човјеку какав се ријетко рађа.

– Нажалост и такви кад се роде, морају једног дана да оду, а Дуја је отишао прерано јер је још много тога могао да уради, помогне, допринесе у многобројним сегментима свакодневног културног живота српске културе, превасходно крајишке – истакао је Перић, додајући да велики број људи на комеморацији најбоље говори ко је он био и шта је све урадио.

ПРЕКО ЈЕЗИКА И СЛИКА ДО КОРИЈЕНА НАЦИОНАЛНОГ БИЋА

Говорећи о Душану Ђаковићу, проф. др Душан Иванић, његов земљак Личанин, рођен у Губавчевом Пољу, општина Грачац, нагласио је да је Дуја посједовао невјероватну енергију и да је био покретач удружења, оснивач награда, организатор и извођач радова.

– Требало би да се сачини обимна хроника да би се предочило, прикупило и пописало шта је све радио. Једино то знају његова супруга Дана и њихови најближи у породици, као и близак круг пријатеља и сарадника. Дуја је припадао најужем кругу људи који су све своје интересе и вријеме подредили српском народу из Хрватске, и у мирнодопско вријеме 70-их и 80-их година, и за вријеме његове борбе за слободу и послије изгона: збрињавање, егзистенција избјеглица (професори, ђаци, студенти), култура, просвјета, школство. Такве је природе и Дујин књижевни рад и његово дјеловање у књижевности. Говорити о томе, значи говорити и о дјелима великог броја ауторки и аутора књига које је подржао рецензијама и препорукама, и тек тада видите колико је чврсто био везан и за свој завичај и за Србе све и свуда, како би рекао Вук Караџић – рекао је, на почетку своје бесједе, професор Иванић, а онда се осврнуо на анализу његовог књижевног стваралаштва.

– Кад данас прелиставамо Дујине збирке пјесама, романе, поеме, драмске минијатуре, једночинке или двочинке, уочавамо једну појаву типичну за готово све српске писце из Хрватске, посебно из крајишких области. Показало се да је књижевност, која се издавала за аутономну, самодовољну естетску функцију, дошла у тијесну везу с националним немирима и борбама, поготово послије пропасти Крајине и изгона српског народа: мијења се општи тон дотадашње поезије, тематика и стил код свих пјесника и прозаика. Као и све друге изгнанике, писце опсједа усуд завичаја, слике прогнаничких колона и остављених дворишта, гробова и успомена и мучно питање *Ђе ћемо сад?* како је своју збирку насловио Никола Корица (1996) – наставио је Иванић.

– У почетку локалне тематике, Дујина поезија и проза све више постаје не само општенационална, већ општељудска јадиковка над страдањима невиних и над искоријењеношћу човјека. Дуја трага за коријенима националног бића, и преко језика, и преко тема и слика. Душко Бабић, један од рецензената *пјесничке Сербие не сни у шавни*, написао је да је то позив Србији да се врати себи, својој величини и завјетној истини. То су и зазиви оних којих више нема, сјене најближих, завичаја, одјек наших старих зазива пјесничких (старих записа, Шантића, Диса, косовских мотива), па особито тренуци интимне слутње и снова мирног срца, срца изгнаног народа који наново савија своје гнијездо, живот као пролазан сан, евокације жртава и чудних разговора између мртвих и живих, закланог дјетета и мајке: ти заумни трептаји, пуни језиве њежности могли би бити понајбоље што остаје од пјесничког опуса Дујиног, кад сјен мртвог дјетета моли мајку да му опрости што улази у њене снове. Кад читам те стихове, пролази ме исконска језа оностраности, другог свијета – истакао је др Душан Иванић, прелазећи на специфичност језика којим је Ђаковић писао.

– Трагајући за општенационалним и општељудским, Дуја је трагао и за сопственим језиком. Испрва опсједнут звучношћу и локалним идиомом, он је постепено дошао до језика који је био више његов него општи, говорни: трагао је за звучном, архаичном, коријенском ријечи, нарочитог ритма, те је његово романескно штиво постајало велика прозна поема. У том погледу изразит је роман ЈАДОВНИЧКА ЖМИЖДА: калеидоскоп слика, ламентација, коментара, евокација, хроничарских записа, лирских јаука, обједињен мотивом Јадовна и ове чудне ријечи, локалног локализма (нема је у Речнику САНУ). Дуја је објашњава у рјечнику са десетак ријечи („свјетлост која гасне", и шкиља, и жижак). Та јама у Велебиту, једно од стратишта личких Срба 1941, обједињује као симбол свеколика страдања српског народа у усташким покољима по Хрватској, Босни, Херцеговини, Сријему. У роман је стала огромна документарна подлога преточена у низ епизода са именима различитих стратишта, с подацима о броју жртава (хроника) и низ имагинативних слика у дијалозима, питањима/одговорима, лирским коментарима, визијама зла, рефлексијама о правди и смислу живота; дијалошке сцене, ситуације, лирски одјеци непрестано се обнављају и постају хор лелека у прозној поеми. Поред тог поетског, поетизованог, индивидуализованог језика, Дуја Ђаковић је изванредно знао језик свога краја и то је показао у шаљивим и сатиричним текстовима (нпр. Јевропа нема алтернативу, или Суданија, диван угодни народа словинског: трагикомедија у четири чина), с Маном и Даном, Доглавником и Оглавником, у просторијама Министарства обнове Хрватске, 2013. године: текст који је гротескна и трагична слика српске судбине у Хрватској нашег времена, али и српског и хрватског статуса у Европи. Један текст који сам слушао кад је читао из рукописа била је права ризница досјетки, каламбура, опсцености или што би наши рекли – безобразлука, и игре ријечима с најживљом подлогом у некадашњем говору Крајишника! Ако је од тога нешто у Дујиним папирима, добро би било да се сачува. То казује да је Дујин дух, који је знао за лелек, безданке, сјен крајинских душа, јадовничких жмижди, знао и за смијех, за шаљиву и сатиричну општенародну ријеч. Тај дар је у други план потиснула несрећна судбина наших крајева и њихових људи – наставио је своју анализу Иванић, завршавајући је личним утиском о Дујој као човјеку.

» Данко Перић, Душан Иванић, Љубихоје Тадић и Танасије Узуновић

ДОБАР ЧОВЈЕК, РИЈЕТКОСТ МЕЂУ ЉУДИМА

– Дуја је за мене био примјер и оличење онога што се каже добар човјек. А Андрић је негдје записао да би сваком добром човјеку требало подићи споменик као ријеткости међу људима. И своју доброту и своја својства је испољавао на све новијим и тежим пословима, од професора српскохрватског језика, директора школског центра или замјеника директора у Филолошкој гимназији, послије рада у Влади Републике Српске Крајине и фронтова од 1991. до 1995: свуда је са собом носио раскошан жар радиности, преображаја и несебичности, својстава све ријеђих у наше доба. Ону наду у пјесми да ће можда једини стихови преживјети, стару колико је пјесника, од Хорација до Бранка Радичевића или Бранка Миљковића, знамо да подупире и памћење оних који су имали срећу да Дују знају, да с њим живе и сарађују. Док буде таквог сјећања и памћења, биће и неумрлог Дује Ђаковића. Отишао је један од најбољих и најсвестранијих људи које смо имали у овом мучном времену борбе за слободу и још мучнијем времену изгона и расијања. Срећа је што је Дуја такав какав је постојао, а велика жалост кад знамо шта је још све могао да уради за своју породицу, своје најближе и за српску културу, посебно културу крајишких Срба. Морамо се помирити да је то ненадокнадиво заувијек и враћати се његовим стиховима у којима је оставио пресмртну поруку о себи, „Још сам сањар јер ми жива душа чезне" – закључио је, на крају свог говора, проф. др Душан Иванић.

Професор Никола Корица, секретар *Књижевне заједнице Крајине*, која дјелује при Удружењу књижевника Србије, чији је Дуја био потпредсједник, опростио се са неколико реченица од свог сарадника, сабрата и пријатеља, још из ратних дана.

– Бољег представника, оличења људине, човјека умне и физичке снаге, упорности, досљедности, тачности, истинитости није било. Он је говорио у име нас, корачајући са испруженом руком у којој је држао Јадовничку жмижду, свијећу коју није гасио, тражећи смисао, говорећи о бесмислу клања и непокајања. Био је и пјесник и сликар, неимар и задужбинар, а његов морни дахат остављен у књигама, умјесто њега и даље корача испред својих и живих и мртвих сабораца – рекао је, опраштајући се од, како је рекао, пријатеља и рође, професор Никола Корица.

Душана Ђаковића Дује, говорећи његове стихове и прозне текстове, присјетили су се и глумци Танасије Узуновић и Љубомир Тадић, а овај посљедњи и заједничких тренутака проведених на разним манифестацијама и дружењима.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ПИСАЦ И СЛИКАР

Душан Ђаковић рођен је 1946. године у селу Могорић поред Госпића, а умро је 2019. године у Београду.Филолошки факултет завршио је у Београду, а магистарске студије у Задру. Радио је као професор и директор средње школе у Госпићу, професор и замјеник директора Филолошке гимназије у Београду, замјеник министра у Влади РСК и шеф Бироа РСК у Београду. Био је члан Удружења књижевника Србије и потпредсједник Књижевне заједнице Крајине.
Написао је књиге: Подвелебитски лелек, пјесме (1971), Моја ће пјесма замријети, приче (1973), Умјесто црвених ружа свјежа крв процвјетала у небу и камену, пјесме (1986), Онда су умрли багремови, монодрамске минијатуре (1986), Јасеновачке руже у облаку бијелу, пјесме (1994), Немушта пјесан, пјесме (1994) Лика каменита, световита, танковита, вита, пјесме (1995), Сјен крајинских душа, роман (2001), Капља српске крви на олтару, пјесме (2008), Јадовничка жмижда, роман (2010), Јевропа нема алтернативу, драма (2012), Суданија, драма (2013) Имао је 13 самосталних и 57 заједничких изложби. За свој стваралачки рад добио је низ награда и признања.

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ
СРПСКО КОЛО
Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола" на кућну адресу (у Србији) довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/ 66 13 600**
Радно вријеме: понедјељак, сриједа и петак од 9 до 16, уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

МАНАСТИР ПОДМАИНЕ КОД БУДВЕ ЗАДУЖБИНА ЦРНОЈЕВИЋА, МИТРОПОЛИТА САВЕ ПЕТРОВИЋА - И МОНАХА САВА КОМАТОВИЋА

Манастир са два храма и два имена

Када се Минским путем крене од центра Будве, након извјесног времена путоказ вас усмјерава ка насељу Подострог. У њему као чувар града Будве и њеног поља, издиже се манастир кога неки зову, као и насеље Подострог, по брду Острогу изнад њега, а други Подмаине према насељу Маине које се налази изнад њега. Овај други назив долази од некадашњег манастира чије се здање, у коме је била и Црква Свете Петке, налазило нешто ниже, источно од овог садашњег. Будвани га знају и по једном и другом називу, а у његовом склопу налазе се конаци и два храма од којих је један посвећен Успењу, а други Ваведењу Пресвете Богородице. На прелијепој тераси одакле се простире поглед ка Острву Свети Никола и Старом граду Будви, о историјату манастира причао нам је његов игуман јеромонах Рафаило (Бољевић).

Игуман Рафаило примио је предсједника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодрага Линту и његове сараднике и у срдачном разговору, а касније и обиласку манастира, са много стрпљења и мирноће својствене ваљда само таквим људима, у танчине откривао „тајне" ове предивне светиње.

НЕМАЊИЋКИ КОРИЈЕНИ

Мада се поуздано не зна из ког времена датирају његови први зидови, претпоставка је да и он, као и већина оближњих манастирских храмова потиче, из доба немањићких времена. Тако сматра и игуман Рафаило, јер манастир својом иконографијом показује да је његова историја везана понајвише за Светог Стефана Дечанског, односно 14. вијек, док је, по његовим ријечима, оближњи манастир Дуљево био Дечански метох.

Према доступној грађи, први податак о манастиру потиче из 1630. године, када је обновљен живопис малог храма Успења Пресвете Богородице. По архитектонским елементима овог храма, његово оснивање може се помјерити у 15. вијек, у вријеме Црнојевића. Средиште манастира представља најстарији мањи храм некада посвећен Успењу Пресвете Богородице, а сада Ваведењу Пресвете Богородице, на коју се надовезују старо и млађе крило конака. Испред њих је велика камена тераса, чије се подизање приписује Његошу. Овај мањи храм Ваведења Пресвете Богородице, својим необичним положајем, са укопаним сјеверним зидом и објектом конака изнад ње, подсјећа на неку врсту подземне капеле. Податак да је фреске малог храма обновио јеромонах Висарион из Цетињског манастира Црнојевића, упућује на то да су се црногорски митрополити бринули о манастиру, слиједећи традицију њених оснивача.

– Послије Немањића, како је вријеме пролазило, светиња је живјела, а потом су о манастиру бринули и Црнојевићи, мада су они више били везани за манастир Стањевићи изграђен давне 1338. године на 600 метара изнад Будве, поред села Побори. Посебан печат оставили су свакако Петровићи. Владике Сава и Василије су у оквиру манастира сазидали велики храм и посветили га Успењу Пресвете Богородице, у вријеме када можда није било потребе, јер није било много људи на овом простору – прича игуман Рафаило. Додајући да то само показује њихово визионарство.

РЕЗИДЕНЦИЈА МИТРОПОЛИТА ДАНИЛА

Раније је ту била резиденција цетињског митрополита. Митрополит Данило Први упокојио се у овом манастиру 1735. године и био сахрањен у њему. Ту је почивао до 1856. године када је трудом књаза Данила пренесен на Цетиње. Владика Сава, како је и игуман Рафаило истакао, 1747. године подиже другу, велику цркву у кругу манастира, посвећену такође, Успењу Пресвете Богородице. У другој половини 18. вијека, Млечани су у два наврата покушавали да освоје манастир. У њему су главари оближњих племена Маине, Брајића и Побора, одржавали народне зборове, гдје су се договарали о борби против Венеције. Падом Млетачке републике манастир остаје и даље под јурисдикцијом црногорских митрополита. Од игумана Рафаила сазнајемо да је Петар Други Петровић Његош радо овдје боравио, посебно зими. Ту је, према записима, написао Свободијаду и дио Горског вијенца и изградио терасу. Овдје су долазили сви виђенији Црногорци тога доба, али и Доситеј Обрадовић, ширећи културу на овим просторима.

АУСТРИЈА МАНАСТИР ПРЕТВОРИЛА У КАСАРНУ

Манастир је запуштен од 1837. године, а у Бокељском устанку 1869. године је тешко страдао. Тада су запаљене обје цркве. Окупацијом Аустрије у манастиру је био стациониран војни гарнизон и затвор, али су, по ријечима игумана Рафаила, војници почели да се разбољевају и умиру. Манастир је откупио поп Филип Тановић, јер Црква није могла да се јавно показује, наставља причу игуман, а све до 1953. године био је у приватној својини, када је национализован. Од времена Бокељског устанка, када је запаљен и опустошен, практично никада више није комплетно заживио све до почетка овог вијека, када је потпуно обновљен његов живот.

Свакако најзаслужнији за његову обнову био је блаженопочивши схимонах Сава Коматовић.

НОВИ ЖИВОТ МАНАСТИРУ УДАХНУО МОНАХ САВА

Човјек велике вјере, апостолске, како нам рече игуман Рафаило, Сава је дошао са оцем Бенедиктом код митрополита Амфилохија да измоли благослов за обнову манастира кога је он називао манастир Подмауне. Према каснијим казивањима оца Бенедикта, каснијег игумана манастира, митрополит је рекао да те 1995. године, држава, у каквом се стању налазила, нема средстава за обнову овог манастира, а не појединац. „Нисам ја дошао да тражим новац, но благослов, а Бог је богат", био је упоран монах Сава. Владика му даде благослов, ваљда препознајући да из уста оца Саве говори дух божји, с ријечима „имаш благослов, а сад мичи ми се с очију", препричава нам тадашња дешавања игуман Рафаило.

И кренуо је Сава уз помоћ оца Бенедикта и још два монаха у обнову манастира 1995. године и скоро све вријеме док се није упокојио 1998. године, радио је на обнови манастира и заједно са монасима живио у контејнеру. Обнова манастира почела је у марту 1995. године. Већ у априлу се у контејнер населило братство манастира. Током љета је почела санација Храма Пресвете Богородице, а 1996. године и дијела манастирских конака. Завод за заштиту споменика је извршио конзервацију живописа у капели Ваведења Пресвете Богородице априла 1997. године и тада је почела већа обнова конака. У току обнове манастирског конака, урађена је обнова терасе и звоника. Изградња новог конака на старим темељима почела је 2001. када је урађено и уређење порте. Освећење манастира (обновљеног храма и конака) обављено је 2000. Године, а 2002. освећен је нови живопис.

Због заслуга које је имао за његову обнову, отац Сава Коматовић је сахрањен у великој цркви, по одобрењу владике. Манастир је касније наставило да обнавља братство са неуморним доскорашњим игуманом Бенедиктом Јовановићем и другим доброчинитељима који су на разне начине допринијели да се први пут од Бокељског устанка, потпуно обнови живот манастира. Доскорашњег игумана Бенедикта који је добио послушање да ради на обнови манастира Светог Архангела Михаила на Михољској Превлаци, наслиједио је наш саговорник Рафаило Бољевић, најближи сарадник ранијег игумана Бенедикта. Оно што смо чули од игумана Рафаила о историјату манастира и томе како је изградња трајала и шта је све до сада урађено на његовој обнови, у заједничком обиласку ове светиње, и лично смо се могли увјерити.

Након што је добио благослов од митрополита Амфилохија схимонах Сава Коматовић је кренуо у обнову манастира са великом апостолском вјером, да ако нешто желиш, то можеш и да учиниш.

АПОСТОЛСКА ВЈЕРА „НЕБЕСКОГ СТАРЦА САВЕ"

Најупечатљивији доказ томе, како нам је испричао игуман Рафаило, десио се оног тренутка када се отац Сава разболио. Пошто му је већ искусни монах Медарије, очитао канон за подмазивање душе, Сава је „васкрснуо", јер није завршио санацију крова. Пошто му, како је причао, митрополит није дао благослов да може да оде са овог свијета, док започето не заврши. Сава се вратио у живот „јер не смије да се мре" и живио је све дотле док није добио документа од високе владине делегације коју су чинили министри Томовић, Жижић и Вујановић. По завршетку тог церемонијала, старац Сава је, према ријечима игумана Рафаила, сабранима отпјевао пјесму с неуобичајеним гласом који је просто одзвањао манастиром: „Да ми се обећа, цијела царевина, ја бих био слуга, Божијега сина", док га је у рефрену подржало и остало братство манастира „Свети Саво Србе воли, за Србе се Богу моли, српском роду даје крила, српски народ благосиља".

Једнако тако приликом обнове манастира, тај крепки старац, маленог раста, али великог духа, знао је отићи на конгрес привредника у Милочер и затражити, не милостињу, него само да их обавјести да се светиња обнавља и да за њу осим вјере, треба и жртва и ако могну, како могну, да помогну. Кратко и јасно је одржао говор и изашао.

Игуман Рафаило испричао нам је још једну причу о старцу Сави. Неколико дана пред смрт пао је у кому. Поред њега је све вријеме био отац Бенедикт и у једном тренутку се Сава пробудио из коме како би му дао благослов да настави на обнови и да у свему томе мора бити истрајан и упоран. Тај благослов је био веома јак и отац Бенедикт је обновио десет светиња, а сада ради на обнови манастира Светог Архангела Михаила на Михољској Превлаци.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

» Бећир Вуковић, игуман Рафаило, Миодраг Линта, Срђан Лаковић и Миле Шапић

ОТАЦ РАФАИЛО: БЛАГОСИЉАТИ И НЕПРИЈАТЕЉЕ

Одласком јеромонаха Бенедикта (Јовановића) као настојатеља манастира наслиједио га је дотадашњи манастирски сабрат јеромонах Рафаило (Бољевић), рођен 1975. године, који је 10. јануара 2010. године рукопроизведен у чин игумана. У манастиру Подмаине братство је донедавно бројало 15 монаха. Неколико њих је отишло у манастир Свети Никола на Ободу, Ријека Црнојевића и прије неког времена преузело тај манастир у коме су раније биле монахиње. Игуман Рафаило у манастиру одржава изузетно посјећена духовна предавања, па смо га за крај наше посјете замолили да из овог прелијепог манастира у временима тешким за Српску православну цркву у Црној Гори пошаље поруку вјерницима.

– Порука је да је у Светој Црној Гори жив Бог и да призива све нас да му пријђемо и шаље благослов пун мира и љубави да имамо и да га дијелимо једни са другима, благосиљајући једни друге, благосиљајући и пријатеље, а по заповјести Јеванђеља, благосиљајући и непријатеље. Тако да испунимо закон Христов, да би он кад дође, а доћи ће, неће закаснити, нашао народ свој спреман за царство небеско. Амин Боже дај!